

Invent. 42 = ¹⁰

Baco

Fiche

Domus S. S. Adelliaidis et Caietani.

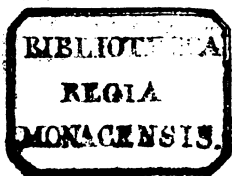
FRANCISCI BACONIS
BARONIS DE VERULAMIO,

Vice-Comitis Sancti
Albani,

HISTORIA VITÆ
ET MORTIS.

AMSTELODAMI,
Apud JOANNEM RAVESTEINIUM,
M. DC. LXIII.

V I V E N T I B U S
 E T P O S T E R I S
 S A L U T E M.

CUM Historiam Vitæ & Mortis, *inter Sex Designationes Menstruas, ultimo loco posuerimus; omnino hoc prævertere visum est, & secundam edere, propter eximiam rei utilitatem; In qua, vel minima temporis jactura, pro pretiosa haberi debet. Speramus enim, & cupimus futurum, ut id plurimorum bono fiat; atque ut Medici Nobiliores animos non nihil erigant; neque toti sint in Curarum sordibus; neque solum propter Necessitatem honorentur, sed fiant demum Omnipotentia, & Clementia divina administri, in vita Hominum proroganda, & instauranda; præsertim cum hoc agatur per vias tutas, & commodas, & civiles, licet intentatas. Etsi enim nos Christiani ad Terram Promissionis perpetuo aspire-*
mus,

4
mus, & anhelemus; tamen interim itine-
rantibus nobis, in hac Mundi Eremo,
etiam Calceos istos, & tegmina (Cor-
poris scilicet nostri fragilis) quam mi-
nimum atteri, erit signum Favoris Di-
vini.

HISTO-

HISTORIA
VITÆ & MORTIS.

Aditus.

DE *Vita Brevis, & Arte longa*,
vetus est Cantilena, & que-
rela. Videtur igitur esse tan-
quam ex congruo, ut nos
pro viribus incumbimus, ad *Artes per-
ficiendas*, etiam de *Vita* Hominum pro-
ducenda, cogitationem suscipiamus,
favente & *Veritatis*, & *Vitæ Authore*.
Etsi enim *Vita* Mortalium, non aliud
sit, quam Cumulus, & accessio Pec-
catorum, & *Ærumnarum*; quique ad
Æternitatem aspirant, iis leve sit lu-
crum *vitæ*; tamen non despicienda est,
etiam nobis *Christianis*, Operum Cha-
ritatis Continuatio. Quinetiam *Disci-
pulus Amatus* cæteris superstes fuit;
& complures ex *Patribus*, præsertim
Monachis sanctis, & *Eremitis*, longæ-

vi fuerunt; ut isti Benedictioni (toties in *Lege Veteri* repetitæ) minus detractum videatur post ævum *Servatoris*, quam reliquis Benedictionibus terrenis. Verum ut hoc pro maximo Bono habeatur, proclive est. De Modis assequendi, ardua Inquisitio; eoque magis, quod sit & Opinionibus falsis, & Præconiis vanis depravata. Nam & quæ à turba *Medicorum*, de *Humore Radicali*, & *Calore Naturali* dici solent, sunt seductoria: & laudes immodicæ *Medicinarum Chymicarum*, primò inflant Hominum spes, deinde destituunt.

Atque de *Morte*, quæ sequitur ex *Suffocatione*, *Putrefactione*, & variis *Morbis*, non instituitur præsens *Inquisitio*; pertinet enim ad *Historiam Medicinalem*: sed de ea tantum *Morte*, quæ fit per *Resolutionem*, ac *Atrophiam* senilem. Attamen de ultimo passu *Mortis*, atque de ipsa *Extinctione vitæ*, quæ tot modis, & exterius, & interius, fieri potest, (qui tamen habent quasi *atriolum* commune, antequam ad *Articulum Mortis* ventum sit) inquirere; affine quiddam præsentis *Inquisitioni* esse censemus: sed illud postremo loco ponemus.

Quod reparari potest sensim, atque primo

primo *Integro* non destructo, id potentia æternum est, tanquam *Ignis Vestalis*. Cum igitur viderent *Medici*, & *Philosophi*, ali prorsus *Animalia*, eorumque *Corpora* reparari, & refici; neque tamen id diu fieri, sed paulo post senescere ea, & ad *Interitum* propere deduci; *Mortem* quæsi verunt in aliquo, quod proprie reparari non possit; existimantes *Humorem* aliquem, *Radicalem*, & *Primigenium* non reparari in solidum, sed fieri jam usque ab *Infantia* *Appositionem* quandam degenerem, non *Reparationem* justam; quæ sensim cum *Ætate* depravetur, & demum *Pravum* deducat ad *Nullum*. Hæc cogitarunt imperite satis, & leviter. Omnia enim in *Animali*, sub *Adolescentia*, & *Juventute*, reparantur integre; quin etiam ad tempus, *Quantitate* augentur, *Qualitate* meliorantur; ut *Materia* *Reparationis* quasi æterna esse posset, si *Modus* *Reparationis* non intercideret. Sed revera hoc fit. *Vergente* ætate, inæqualis admodum fit *Reparatio*; aliæ partes reparantur satis sæliciter, aliæ ægre, & in pejus: ut ab eo tempore, *Corpora* humana subire incipiant tormentum illud *Mezentii*, *Ut viva in amplexu mortuorum immoriantur*, atque facile reparabilia,

propter ægre reparabilia copulata, deficient. Nam etiam post Declinationem, & decursum ætatis, *Spiritus, Sanguis, Caro, Adeps*, facile reparantur; at quæ sicciore, aut porosiores sunt partes, *Membrana, & Tunica omnes, Nervi, Arteria, Vena, Ossa, Cartilagine*, etiam *Viscera* pleraque, denique *Organica* fere omnia, difficilius reparantur, & cum jactura. Illæ autem ipsæ partes, cum ad illas alteras Reparabiles partes, actu reparandas, omnino officium suum præstare debeant; activitate sua, ac viribus imminutæ, functiones suas amplius exequi non possunt. Ex quo fit, ut paulo post, omnia ruere incipiant, & ipsæ illæ partes, quæ in natura sua sunt valde reparabiles, tamen deficientibus Organis Reparationis, nec ipsæ similiter amplius commode reparentur, sed minuantur, & tandem deficient. Causa autem *Periodi* ea est; quod Spiritus, instar Flammæ lenis, perpetuo prædatorius, & cum hoc conspirans Aër externus, qui etiam corpora fugit, & arefacit, tandem officinam Corporis, & Machinas, & Organa perdat, & inhabilia reddat ad Munus Reparationis. Hæ sunt veræ viæ *Mortis naturalis* bene & diligenter animo volvendæ.

Ete-

Etenim qui Naturæ vias non noverit, quomodo is illi occurrere possit, eamque vertere?

Itaque duplex debet esse *Inquisitio*, altera de *Consumptione*, aut *Deprædatione* corporis humani; altera de ejusdem *Reparatione*, aut *Refectio*ne: eo intuitu, ut altera, quantum fieri possit, inhibeatur, altera confortetur. Atque prior istarum pertinet præcipue ad Spiritus, & Aërem externum, per quos fit Deprædatio; Secunda ad universum processum Alimentationis, per quem fit Restitutio. Atque quoad primam *Inquisitionis* partem, quæ est de *Consumptione*, omnino illa cum Corporibus Inanimatis, magna ex parte, communis est. Etenim quæ Spiritus innatus (qui omnibus Tangibilibus, sive vivis, sive mortuis inest) & Aër ambiens, operatur super Inanimata, eadem & tentat super Animata; licet superadditus Spiritus vitalis, illas operationes partim infringat, & compefcet, partim potenter admodum intendat, & augeat. Nam manifestissimum est Inanimata compfura, absque Reparatione, ad tempus bene longum durare posse: At Animata absque Alimento, & Reparatione, subito concidunt, & extinguuntur, ut & Ignis.

Itaque *Inquisitio* duplex esse debet; primo contemplando Corpus humanum, tanquam Inanimatum, & Inalimentatum; deinde tanquam Animatum, & Alimentatum. Verum hæc præfati, ad *Topica Inquisitionis* jam pergamus.

To-

Topica particularia,
Sive,
ARTICULI INQUISITIONIS
de *Vita & Morte.*

I.

DE *Natura Durabilis, & minus Durabilis, in Corporibus Inanimatis, atque simul in Vegetabilibus, inquisitionem habeto; non copiosam, aut legitimam, sed strictim, & per Capita, & tanquam in transitu.*

2. *De Desiccatione, Arefactione, & Consumptione Corporum Inanimatorum, & Vegetabilium; & de Modis, & Processu per quos fiunt; atque insuper de Desiccationis, Arefactionis, & Consumptionis Prohibitione, & Retardatione, Corporumque in suo statu Conservatione; atque rursus de Corporum, postquam semel arefacti ceperint, Inteneratione, & Emollitione, & Revirescentia, diligentius inquirito.*

Neque tamen de his ipsis, perfecta, aut accurata facienda est Inquisitio, cum ex proprio Titulo *Durabilis* hæc depromi debeant, cumque

12 HISTORIA VITÆ

cumque non sint in Inquisitione præsentia principalia, sed lumen tantummodo præbeant ad Prolongationem, & *Instaurationem* vitæ, in *Animalibus*. In quibus ipsis, (ut jam dictum est) eadem fere usu veniunt, sed suo modo. Ab Inquisitione autem circa *Inanimata*, & *Vegetabilia*, transeat Inquisitio ad *Animalia* præter *Hominem*.

3. De Animalium Longævitate & Brevitate vitæ, cum circumstantiis debitis, qua ad hujusmodi *Ævitates* videantur facere, inquirento.

4. Quoniam vero duplex est Duratio Corporum, altera in Identitate simplici, altera per Reparationem; quarum prima in Inanimatis tantum obtinet, secunda in Vegetabilibus, & Animalibus, & perficitur per Alimentationem; ideo de Alimentatione, ejusque viis, & processu inquirento: neque id ipsum exacte (pertinet enim ad Titulos Assimilationis, & Alimentationis) sed ut reliqua in transitu.

Ab Inquisitione circa *Animalia* atque *Alimentata*, transeat illa ad *Hominem*: cum vero jam deventum sit ad Subjectum Inquisitionis principale, debet esse in omnibus Inquisitio magis exacta, & numeris suis absoluta.

5. De Longævitate, & Brevitate vitæ in Hominibus, secundum *Ætates* Mundi, *Regiones*, & *Climata*, & *Loca* Nativitatis, & *Habitationis*, inquirento.

6. De:

6. De Longævitæ, & Brevitate vitæ in Hominibus secundum Propagines, & Stirpes suas (tanquam esset hæreditaria;) atque etiam secundum Complexiones, Constitutiones, & Habitus Corporis, Staturas, necnon modos, & spatia grandescendi, atque secundum Membrorum Facturas, & Compages inquirito.

7. De Longævitæ, & Brevitate vitæ in Hominibus, secundum Tempora Nativitatis, ita inquirito, ut Astrologica & Schemata cœli in præsentia omittas; recipito tantum Observationes (si qua sint) plebejas, & manifestas, de partibus septimo, octavo, nono, & decimo Mense; etiam Notu, Interdiu, & quo Mense Anni?

8. De Longævitæ, & Brevitate vitæ in Hominibus, secundum Victum, Diætas, Regimen vitæ, Exercitia, & similia, inquirito; Nam quatenus ad Aërem, in quo vivunt, & morantur Homines, de eo, in Articulo superiore de Locis Habitationis, inquiri debere intelligimus.

9. De Longævitæ, & Brevitate vitæ in Hominibus secundum Studia, & Genera Vitæ, & Affectus Animæ, & varia Accidèntia, inquirito.

10. De Medicinis, qua putantur vitam prolongare, seorsum inquirito.

11. De Signis & Prognosticis vita longa, & brevis, non illis qua Mortem denotant in propinquo, (id enim ad Historiam Medicinalem

14 HISTORIA VITÆ

nalem pertinet) sed de iis qua etiam in Sanitate apparent, & observantur, inquirito, sive sint Physiognomica, sive alia.

Hactenus instituta est Inquisitio de Longevitate, & Brevitate vita, tanquam Inartificialis & in confuso; huic adjicere visum est Inquisitionem Artificialem, atque innuentem ad Praxim, per Intentiones. Ex genere sunt tres. Distributiones autem magis Particulares Intentionum earum proponemus; cum ad ipsam Inquisitionem ventum erit. Tres illæ Intentiones generales sunt: Prohibitio Consumptionis; Perfectio Reparationis; Renovatio Veterationis.

12. De iis qua Corpus in Homine, ab Arefactione, & Consumptione conservant, & eximunt; aut saltem Inclinationem ad eas, remorantur, & differunt, inquirito.

13. De iis qua pertinent ad universum Processum Alimentationis, (unde fit Reparatio Corpore Hominis) ut sit proba, & minima cum jactura, inquirito.

14. De iis qua purgant inveterata, & reponunt nova, quaque etiam ea, qua jam arefacta & indurata sunt, rursus intenerant, & humectant, inquirito.

Quoniam vero difficile est, vias ad Mortem nosse, nisi ipsius Mortis Sedem, & Domicilium, (vel Antrum potius) perscrutatus sis, & inveneris; de hoc facienda est Inquisitio; neque tamen de omni genere Mortis, sed tantum de iis Mortibus, quæ inferuntur

per

per Privationem, & Indigentiam, non per Violentiam; Illæ enim sunt tantum, quæ ad *Atrophiam Senilem* spectant.

15. De Articulo Mortis, & de Attriolis Mortis, qua ad illum ducant, ab omni parte, (si modo id fiat per Indigentiam, & non per violentiam,) inquirito.

Postremo, quoniam expedit nosse Characterem & formam *Senectutis*, quod fiet optime, si differentias omnes, in *Statu Corporis*, & *Functionibus*, inter *Juventutem* & *Senectutem* diligenter collegeris; ut ex iis perspicere possis, quid sit illud tandem, quod in tot effectus frondescat; etiam hanc *Inquisitionem* ne omittito.

De differentiis Status Corporis, & Facultatum in *Juventute*, atque in *Senectute*; & si quid sit ejusmodi, quod in *Senectute* maneat, neque minuat, diligenter inquirito.

Natura Durabilis.

Historia.

Ad Artic. I.

1. **M**etalla in tantum ævum durant, ut tempus Durationis ipsorum, *Hominum observationem* fugiat. Etiam quando solvuntur, per *atatem* in *Rubiginem* solvuntur, non per *Perspirationem*; Aurum autem per *neutrum*.

2. *Argentum vivum*, licet *humidum* sit, & *fluidum*, atque per *Ignem* facile fiat *volatile*;

16 HISTORIA VITÆ

cile ; tamen (quod novimus) absque Igne , per aetatem solam , nec consumitur , nec contrahit Rubiginem .

3. Lapidés , præsertim duriores , & cœm-
plura alia ex Fossilibus , longi sunt ævi ; idque
licet exponantur in Aërem , multo magis dum
conduntur sub Terra : Attamen Nitriam quod-
dam colligunt Lapidés , quod illis est instar
Rubiginis : Gemmæ autem , & Crystallæ ;
Metalla ipsa ævo superant ; Attamen clarore
suo nonnihil , à longa ætate , mulentur .

4. Observatum est , Lapidés ex parte
Boreæ , citius temporis edacitate consumi ,
quam Austro expositos ; idque & in Pyramidi-
bus , & in Templis , & aliis Ædificiis manife-
stum esse : Ferrum contra , ad Austrum ex-
positum citius Rubiginem contrahere , ad Se-
pentrionem tardius , ut in Bacillis illis ferreis ,
aut Cratibus , quæ ad Fenestras apponuntur ,
liquet . Nec mirum , cum in omni Putrefactione
(qualis est Rubigo) Humiditas acceleret Dissol-
utionem , in Arefactione simplici , Siccitas .

5. In Vegetabilibus (loquimur de avulsis
nec vegetantibus) Stemmata Arborum du-
riorum , sive trunci , atque ligna , & Ma-
teries ex ipsis , per sæcula nonnulla durant . Par-
tes autem Stemmatum varie se habent ; Sunt
enim quædam Arbores fistulose , ut Sambucus ,
in quibus Pulpa in medio mollior sit , exterius
durius ; at in Arboribus solidis , qualis est
Quercus , interior (quod Cor Arboris vo-
cant) durat magis .

6. Folia Plantarum, & Flores, etiam Cau-
les, exigua sunt Durationis, sed solvuntur in
pulverem, seseque incinerant nisi putrescant:
Radices autem sunt magis durabiles.

7. Ossa Animalium diu durant, ut videre
est in Ossuariis, scilicet Repositoriis, Ossium De-
functorum: Cornua etiam valde durant; neo-
non Dentes, sicut in Ebone, & Dentibus Equi
Marini.

8. Pelles etiam, & Corium valde durant,
ut cernere est in Pergamenis antiquorum Li-
brorum: quinetiam Papyrus, complura secula
tolerat, licet Pergamenæ duratione cedat.

9. Ignem passa diu durant, ut Vitrum,
Lateres; etiam Carnes, & Fructus Ignem
passi, diutius durant, quam crudi: neque ob id
tantum, quod huiusmodi Coctio arceat Pu-
tredinem; sed etiam quod emisso Humore
aqueo, Humor oleosus diutius se sustineat.

10. Aqua omnium Liquorum citissime sor-
betur ab Aëre, Oleum contra tardius eva-
porat; ut cernere est, non solum in Liquori-
bus ipsis; verum etiam in Mistis: Etenim
Papyrus Aqua madefacta, atque inde nonni-
hil Diaphaneitatis nacta, paulo post albescit,
& Diaphaneitatem suam deponit, exhalante
scilicet Vapore Aquæ; At contra, Papyrus
Oleo tincta, diu Diaphaneitatem servat, mi-
nime exhalante Oleo: unde qui Chirographa
adulterant, Papyrus Oleatam Autographo im-
ponunt, atque hac industria lineas trahere
tentant.

II. Gum-

11. Gummi omnia valde diu durant; Etiam Cera, & Mel.

12. At Æqualitas, & Inæqualitas eorum, qua Corporibus accidunt, non minus quam res ipsa, ad Durationem, aut Dissolutionem valent. Nam Ligna, Lapides, alia, vel in Aqua, vel in Aëre perpetuo manentia, plus durant, quam si quandoque alluantur, quandoque afflentur. Atque Lapides eruti, & in Ædificiis positi, diutius durant, si eodem situ, & ad easdem Cœli plagas ponantur, quibus jacebant in Mineris: id quod plantis etiam è loco motis, & alio transplantatis, accidit.

Observationes majores.

1. **L**oco Assumpti ponatur, quod certissimum est; Inesse omni Tangibili Spiritum, sive Corpus pneumaticum, Partibus tangibilibus obrectum, & inclusum; Atque ex illo Spiritu initium capi omnis Dissolutionis & Consumptionis; Itaque earundem Antidotum est, Detentio Spiritus.

2. Spiritus detinetur duplici modo; Aut per Compressionem arctam, tanquam in Carcere; aut per Detentionem tanquam spontaneam: Atque ea Mansio etiam duplici ratione invitatur; videlicet, si Spiritus ipse non sit mobilis admodum, aut acer; atque si insuper ab Aëre ambiente minus sollicitetur ad exeundum. Itaque duo sunt Durabilia; Durum; & Oleosum. Durum constringit Spiritum: Oleosum partim demulcet Spiritum, partim

partim hujusmodi est, ut ab *Aëre* minus sollicitetur; *Aër* enim *Aqua* consubstantialis, *Flamma* autem *Oleo*. Atque de *Natura Durabilis*, & minus *Durabilis* in *Inanimatis*, hæc inquisita sint.

Historia.

13. *Herbæ* quæ habentur ex *Frigidioribus*, annua sunt, & quotannis moriuntur, tam *Radice*, quam *Caule*: ut *Lactuca*, *Portulaca*, etiam *Triticum*, & *Frumenti* omne genus: Sunt tamen etiam ex *frigidis*, quæ per tres, aut quatuor *Annos* durant, ut *Viola*, *Fragaria*, *Pimpinella*, *Primula veris*, *Acetosa*; At *Borago*, & *Buglossa*, cum videantur *vivæ* tam *similes*, *Morte* differunt; *Borago* enim *annua*, *Buglossa* *Anno* *superstes*.

14. At *Herbæ calida* plurima *atatem*, & *annos* ferunt; *Hysopus*, *Thymus*, *Satureja*, *Majorana altera*, *Melissa*, *Ablynthium*, *Chamædris*, *Salvia*, &c. At *Feniculum* *Caule* moritur, *Radice* repullulat: *Ocymum* vero, & *Majorana* (quam vocant) *suavis*, non tam *Ætatis*, quam *Hyemis* sunt *impatientes*; *sata* enim in *loco* *valde* *munito*, & *tepedo*, *superstes* sunt: *Certe* *notum* est, *Schema* (qualibus in *Hortis* utuntur ad *ornamentum*) ex *Hysopo*, *quotannis* *bis* *tonsum*, usque ad *quadraginta* *Annos* durasse.

15. *Frutices* & *Arbores* *humiliores*, ad *sexagesimum* *Annum*, *alia* etiam *duplo* *magis*, *vivunt*. *Vitis* *sexagenaria* esse potest, & *ferax* est etiam in *Senectute*. *Rosmarinus*, *foelici-*
ter

ter collocatus, etiam Sexagesimum Annum complet: At Acanthus, & Hedera ultra centesimum durant. Sed Rubi Ætate non percipitur, quia flectendo caput in terram novas nascitur Radices, ut veterem à nova distinguere haud facile sit.

16. Ex Arboribus grandioribus annosissima sunt Quercus, Ilex, Ornus, Ulmus, Fagus, Castanea, Platanus, Ficus Ruminalis, Lotos, Oleaster, Olea, Palma, Morus: ex his nonnulla usque ad octingentesimum Annum; etiam earum minus vivaces usque ad ducesimum perveniunt.

17. At Arbores Odoratæ, & Resinosæ, materia sua sive Ligno, etiam illis, quas dicimus, magis durabiles; Ætate paulo minus vivaces, Cupressus, Abies, Pinus, Buxus, Juniperus; At Cedrus Corporis magnitudine adjunctus, etiam superiores fere aequat.

18. Fraxinus proventu alacris & velox, Ætatem ad centesimum annum, aut nonnihil ultra producit; quod etiam quandoque facit Ferula, & Acer, & Sorbus: At Populus, & Tilia, & Salix, & (quam appellant) Sycomorus, & Juglans, non adeo vivaces sunt.

19. Malus, Pyrus, Prunus, Malus Punicæ, Malus Medicæ, & Cytria, Mespilus, Cornus, Cerasus, ad Quinquagesimum, aut Sexagesimum Annum pervenire possunt; præsertim si à Musco, nonnullas ipsarum vesiente, aliquando purgentur.

20. Generaliter Magnitudo Corporis in Arbo-

Arboribus, cum Diuturnitate vita, (ceteris paribus) nonnihil habet commune; & similiter durities Materia: quin & Arbores Glandifera, & Nucifera, Fructiferis & Baciferis sunt plerumque vivaciores: atque etiam Pracocibus, vel Fructu, vel Foliis, serotina & tardius frondescentes, atque tardius etiam Folia deponentes, Ætate diuturniores sunt: quin & sylvestres cultis; & in eadem specie, qua acidum Fructum ferunt, illis qua dulcem.

Observatio major.

3. **B**ene admodum notavit *Aristoteles*, discrimen inter *Plantas*, & *Animalia*, quoad Alimentationem, & Renovationem, quod scilicet *Corpus Animalium* suis Claustris circumseptum manet; atque insuper postquam ad justam Magnitudinem pervenerit, Alimento continuatur, & conservatur, sed nihil novum excrescit, præter Capillos, & Ungues, quæ pro Excrementis habentur; adeo ut necesse sit Succos *Animalium* citius veterascere: At in *Arboribus*, quæ novos subinde Ramos, nova Vimina, novas Frondes, novos Fructus immittunt, evenit ut & ipsæ, quas diximus, partes novæ sint, nec Ætatem passæ; cum vero, quicquid viride sit, & adolescens, fortius & alacrius Alimento ad se trahat, quam quod inceperit desiccari; evenit una & simul, ut *Truncus* ipse, per quem hujusmodi Alimento transit ad *Ramos*, uberiore, & latiore Alimento

mento in transitu irrigetur, perfundatur, & recreetur: Id quod etiam insigniter patet ex hoc (licet illud non annotaverit *Aristoteles*, qui nec ea ipsa, quæ jam diximus, tam perspicuè explicavit) quod in *Sepibus*, *Sylvis capreis*, *Arboribus tonsis*, Amputatio Ramorum, aut Surculorum, Caulem ipsum, aut Truncum confortat, illumque efficit longe diuturniorem.

*Desiccatio; Desiccationis prohibitio;
& Desiccati Inteneratio.*

Historia.

Ad Artic. 2.

1. **I**gnis, & Calor intensus alia desiccant, alia colliquat;

Limus ut hic durefcit, & hæc ut *Cera* liquefcit; Uno eodemque Igne. —

Desiccant Terram, & Lapides, & Lignum, & Pannos, & Pelles, & quacunque non fluunt: *Colliquat* Metalla, & Gummi, & Butyrum, & Sevum, & huiusmodi.

2. Attamen in illis ipsis quæ colliquat Ignis, si vehementior fuerit, ea in fine desiccant; nam & Metalla, ex Igne fortiore, emisso Volatili, minuuntur pondere (præter Aurum) & deveniunt magis fragilia; atque Oleosa illa & pingua, ab Igne fortiore deveniunt frixa, & tosta, & magis sicca, & crustata.

3. Aër, præcipue apertus, manifesto desiccant, nunquam colliquat; veluti cum via, & superficies Terra, Imbribus madefacta desiccantur; Lintea lota, quæ ad Aërem exponuntur,

nuntur, siccantur; Herba, & Folia, & Flores, in umbra siccantur. At multo magis hoc facit Aër, si aut Solis radiis illustretur, (modo non inducat Putredinem) aut moveatur; ut flantibus Ventis, & in Aëris perflatibus.

4. Aetas maximè, sed tamen lentissimè, desiccatur; ut fit in omnibus Corporibus, qua Vetusitate (modo non interceptantur à Putredine) arescunt: Aetas autem nihil est per se, (cum sit Mensura tantum Temporis) sed Effectus producitur à Spiritu Corporum innato, qui Corporis Humorem exugit, & una cum ipso evolat; & ab Aëre circumfuso, qui multiplicat se super Spiritus innatos, & Saccos Corporis, eosque depraedatur.

5. Frigus omnium maximè proprie exsiccatur; siquidem Desiccatio non fit nisi per Contractionem; quod est opus proprium Frigoris. Quoniam verò nos Homines Calidum potentissimum habemus in Igne; Frigidum autem infirmum admodum; nihil aliud scilicet quam Hyemis, aut fortasse Glaciei, aut Nivis, aut Nitri; ideo Desiccationes Frigoris sunt imbecilla, & facile dissolubiles: videmus tamen desiccari Faciem Terra ex Gelu, atque ex Ventis Martiis plus, quam ex Sole; cum idem Ventus, qui Humorem lambit, etiam Frigus incutiat.

6. Fumus Foci desiccatur, ut in Laridis; & Linguis Bouum, qua in Caminis suspenduntur; quin etiam Suffitus ex Olybano, aut Ligno Aloës, & similibus, desiccatur Cerebrum, & Catarrhis medetur.

7. Sal,

7. Sal, *mora paulo longiore, desiccatur, non tantum in extimis, sed etiam in profundo; ut fit in Carnibus, aut Piscibus salis, qua per diuturnam Salitionem, manifesto etiam intrinsecus indurantur.*

8. Gummi calidiora applicata ad Cutem eam desiccant, & corrugant; quod faciunt etiam Aquæ nonnulla constringentes.

9. Spiritus Vini fortis, in tantum desiccatur instar Ignis, ut & Albumen Ovi immixtum candefaciat, & Panem torreat.

10. Pulveres desiccant instar Spongiarum, sugendo Humidum; ut fit in Pulvere, Atramento injecto, post Scriptionem: Etiam Levor, & Unio Corporis (qui non permittit Vaporem Humidi ingredi per poros) per Accidens desiccatur, quia ipsum Aëri exponit; ut fit in Gemmis, & Speculis, & Laminis Ensum; in qua si spires, cernuntur illa primo vapore obducta, sed paulo post evanescit ille vapor, ut Nubecula. Atque de Desiccatione hac inquisita sint.

11. Granaria in usu sunt hodie, ad partes Germaniæ Orientales, in Cellis subterraneis, in quibus Triticum, & alia Grana conservantur, substrata, & circumposito undique stramine, ad nonnullam altitudinem, quod Humiditatem Cavernæ arceat, & sorbeat. Qua industria servantur Grana etiam ad vicissimum, aut tricesimum Annum; neque servantur tantum à Putredine, sed (quod ad presentem

Inquisitionem pertinet) in tali Viriditate, ut Panibus conficiendis optime sufficiant; idemque fuisse in usu in Cappadocia, & Thracia, & nonnullis locis Hispaniæ, perhibetur.

12. Granaria, in Fastigiis Ædium, cum Fenestris ad Orientem & Septentrionem commode collocantur; quin etiam constituunt quidam duo Solaria, superius, & inferius; Superius autem foraminatum est, ut Granum per Foramen (tanquam Arena in Clepsydra) continue descendat, & subinde palis, post aliquot dies, reponatur; ut Granum sit in continuo Motu. Notandum autem est, etiam hujusmodi res, non tantum Putredinem cohibere, verum etiam Viriditatem conservare, & Desiccationem retardare; Cujus causa est ea, quam etiam superius notavimus; quod Evolutio Humoris Aquei, qua Motu, & Vento acceleratur, Humorem Oleosum in suo esse conservat; qui alias in consortio Humoris Aquei fuisset una evolaturus. Etiam in quibusdam Montibus ubi Aër est purus, Cadavera ad plures dies manent, non multum deflorescentia.

13. Fructus, veluti Granata, Cytria, Mala, Pira, & hujusmodi; etiam & Flores, ut Rosa, Liliū, in Vasis Fictilibus bene obturatis diutius servantur; neque tamen non officit Aër ambiens ab externis, qui etiam per Vas inaequalitates suas defert, & insinuat; ut in Calore, & Frigore manifestum est: ita-

26. HISTORIA VITÆ

que si & Vasa diligenter obturentur, atque obturata sub Terram insuper condantur, optimum erit; neque minus utile est, si non sub Terrâ, sed sub Aquis condantur, modo sint umbrosa, ut Putei, & Cisterna in Domibus: sed qua sub Aquis conduntur, melius reponuntur in Vasis Vitreis, quam in Fictilibus.

14. Generaliter qua sub Terra, & in Cellis subterraneis, aut in profundo Aquarum reponuntur, virorem suum diutius tuentur, quam qua supra Terram.

15. Tradunt in Conservatoriis Nivium (sive sint in montibus, in Foveis naturalibus, sive per Artem in Puteis ad hoc factis) observatum fuisse, quod aliquando Malum, aut Castanea, aut Nux, aut simile quippiam inciderit, qua post plures Menses liquefacta nive, aut etiam intra Nivem ipsam, inventa sunt recentia, & pulchra, ac si pridie essent decerpita.

16. Uvæ apud Rusticos servantur in Racemis coopertis intra Farinam; quod licet gustui eas reddat minus gratas, tamen Humorem & Viriditatem conservat; etiam omnes Fructus duriores, non tantum in Farina, sed in scobe Lignorum, etiam inter Acervos Granorum integrorum, diu servantur.

17. Invaluit Opinio, Corpora intra Liquores sua speciei, tanquam Menstrua sua, conservari recentia; ut Uvas in Vino, Olivas in Oleo, &c.

18. Servantur Mala Granata, & Cotonea
tincta

*tinēta paulisper in Aquam Marinam, aut sal-
sam, & paulo post extracta, & in Aëre aperto
(modo fuerit in umbra) siccata.*

19. *In Vino, Oleo, aut Amurca suspensa
diu servantur; multo magis in Melle, & Spi-
ritu vini; atque etiam omnium maxime (ut
quidam tradunt) in Argento Vivo.*

20. *Incrustatio etiam Fructuum Cera, Pi-
ce, Gypso, Pasta, aut aliis oblinimentis, aut
capsulis, diutius eos virides conservat.*

21. *Manifestum est Muscas & Araneas,
& Formicas, & hujusmodi, casu in Electro,
aut etiam Arborum Gummis immersas, &
sepultas, nunquam postea marcescere; licet sint
Corpora mollia, & tenera.*

22. *Uvæ servantur pensiles; & sic de aliis
Fructibus; duplex est enim ejus rei commodi-
tas; una, quod absque ulla contusione, aut
compressione fiat, qualis contra fit cum super
dura collocantur; altera, quod Aër undequa-
que ipsas aequaliter ambit.*

23. *Notatum est, tam Putrefactionem,
quam Desiccationem in Vegetabilibus, non
similiter, ex omni parte, incipere; sed maxi-
me ex ea parte, per quam solebant, cum essent
viva, attrahere Alimentum; itaque jubent
aliqui Pediculos Malorum, aut Fructuum,
Cera, aut Pice liquefacta, obducere.*

24. *Fila Candelarum aut Lampadum ma-
jora citius absument Serum, aut Oleum, quam
minora: Etiam Flamma ex Gossipio citius
quam ex Scirpo, aut Stramine, aut Vimine li-
gneo;*

gneo; atq; in Baculis Cereorum, citius ex Junipero, aut Abiete, quam ex Fraxino: Etiam omnis Flamma mota, & vento agitata, citius absumit, quam tranquilla; itaque intra Cornu minus cito, quam in aperto: Tradunt quoque, Lychna in Sepulchris admodum diu durare.

25. Alimenti etiam Natura, & preparatio non minus facit ad diuturnitatem Lychnorum, quam Natura Flammæ: Nam Cera, Sevo diuturnior est; & Sevum paulo madidum, Sevo sicciore; & Cera dura Cera molliore.

26. Arbores, si quotannis circa Radices earum Terram moveris, brevius durant; si per Lustra aut Decennia, diutius; Etiam Germina, & Surculos decerpere, facit ad Longævitatem; Item Stercoratio aut Substratio cretæ & similia, aut multa Irrigatio, Feracitati confert, Ætatem minuit. Atque de Prohibitione Desiccationis, & Consumptionis, hæc inquisita sunt.

Inteneratio Desiccati (qua res est præcipua) Experimenta præbet pauca; ideoque nonnulla que in Animalibus fiunt, atque etiam in Homine, conjungemus.

27. Vimina Salicis quibus ad ligandas Arbores utuntur, in Aqua infusa, fiunt magis flexibilia; Similiter virgarum Ferulæ extremitates in urceis cum Aqua imponuntur, ne siccescant; quin & Globuli lusorii, licet per Siccitatem rimas collegerint, positi in Aqua rursum implentur, & consolidantur.

28. Ocreæ ex Corio vetustate dura, & obstinata, per illinitionem Sevi ad Ignem, molliuntur; etiam Igni simplici admota, non nihil: Vesicæ, & Membranæ, postquam fuerint indurata, ab Aqua calefacta admixto Sevo, aut aliquo Pingui, intenerantur; melius autem, si etiam paululum confricentur.

29. Arbores veteres admodum, qua diu steterunt immota, fodiendo, & aperiendo terram, circa Radices ipsarum, manifesto tanquam juvenescunt, novis & teneris Fronsibus emissis.

30. Boves Aratores veteres, & laboribus penitus exhausti, in lata Pascua inducti, Carnibus vestuntur novis, & teneris, & juvenilibus ut etiam ad Gustum Carnem Juveniorum referant.

31. Diæta stricta consumens, & emaciens, ex Guajaco, Pane bis cocto, & similibus (quali ad curandum Morbum Gallicum, & inveteratos Catarrhos & Leucophlegmatiam utimur) Homines ad summam Macilentiam deducit, consumptis Succis corporis, qui postquam cœperint instaurari, & refici, manifesto cernuntur magis luvenses & Virides; quin etiam existimamus Morbos emaciantes, postea bene curatos, compluribus Vitam prolongasse.

Observationes majores.

I. **M**iris modis Homines, more Nocturnarum, in Tenebris Notionum suarum acute vident, ad Experientiam, tanquam

quam lucem diurnam, nictant, & cœcutiunt. Loquuntur de *Elementari Qualitate Siccitatis*; & de Desiccantibus; & de naturalibus Periodis Corporum, per quas corrumpuntur, & consumuntur; sed interim, nec de Initiis, nec de Mediis, nec de Extremis *Desiccationis, & Consumptionis*, aliquid, quod valeat, observant.

2. *Desiccatio & Consumptio*, in Processu suo, tribus Actionibus perficitur; atque originem ducunt Actiones illæ à *Spiritu* innato Corporum, ut dictum est.

3. Prima Actio est, *Attenuatio* Humidi in *Spiritum*; secunda est, *Exitus*, aut *Evolutio Spiritus*: tertia est, *Contractio* partium Corporis crassiorum, statim post *Spiritum* emissum: Atque hoc ultimum est illa *Desiccatio, & Induratio* de qua præcipue agimus: priora duo consumunt tantum.

4. De *Attenuatione*, res manifesta est; *Spiritus* enim, qui in omni Corpore Tangibili includitur, sui non obliviscitur; sed quicquid nanciscitur in corpore (in quo obfideretur) quod digerere possit, & conficere, & in se vertere; illud plane alterat, & subigit, & ex eo se multiplicat, & novum *Spiritum* generat. Hoc ex probatione ea, instar omnium, evincitur; quod quæ plurimum siccantur, Pondere minuuntur, & deveniunt Cava Porosa, & ab intus Sonantia: certissimum autem est, *Spiritum* rei præinexistentem, ad Pondus nihil conferre, sed illud levare

levare potius; ergo necesse est, ut *Spiritus* præinexistens, Humidum, & Succum Corporis, quæ antea ponderaverant, in se verterit; quo facto pondus minuitur; atque hæc est prima Actio, scilicet *Attenuationis* Humoris, & *Conversionis* ejus in *Spiritum*.

5. Secunda Actio, quæ est *Exitus*, sive *Evolatio Spiritus*, res etiam manifestissima est. Etenim illa *Evolatio*, cum fit confertim, etiam sensui patet; in vaporibus Aspetui, in Odoribus Olfactui; verum si sensim fiat *Evolatio*, ut fit per *Ætatem*, tum demum peragitur sine sensu; sed eadem res est: Quinetiam, ubi Corporis Compages, aut ita arcta est, aut ita tenax, ut *Spiritus* Poros, & Meatus non inveniat, per quos exeat, tum vero etiam partes ipsas crassiores Corporis, in nixu suo exeundi, ante se agit, easque ultra Corporis superficiem extrudit; ut fit in Rubigine *Metallosum*, & in Carie omnium *Pinguium*. Atque hæc est secunda Actio; scilicet *Exitus* & *Evolutionis Spiritus*.

6. Tertia Actio paulo magis obscura, sed æque certa est; Ea est Contractio Partium crassiorum post *Spiritum* emissum; atque primo videre est Corpora post *Spiritum* emissum manifesto arctari, & minorem locum complere; ut fit in *Nucleis Nucium*, qui siccati non implent testam; & in Trabibus, & Palis Ligni, quæ primo contiguæ sunt ad

invicem, ex *Desiccatione* autem hiant; atque ex Globulis luforiis, & similibus, qui per siccitatem rimosi evadunt; cum Partes se contrahant, & contractæ necessario spatia inter se relinquunt: Secundo patet ex Rugis Corporum siccatorum; Nixus enim se contrahendi, tantum valet, ut Partes contrahendo interim adducat, & sublevet; Quæ enim in extremitatibus contrahuntur, in Mediis sublevantur; atque hæc cernere est in Papyris, & Membranis vetustis; atque in Cute Animalium; atque in Extimis Casei mollioris, quæ omnia vetustate corrugantur: Atque tertio se ostendit amplius hæc *Contractio* in *hissis*, quæ à Calore non tantum corrugantur, verum etiam complicantur, & in se vertuntur, & quasi rotulantur; ut cernere est in Membranis, & Papyris, & Foliis ad ignem admotis. Etenim *Contractio* per *Ætatem*, cum tardior sit, Rugas fere parit; at *Contractio* per Ignem, quæ festina est, etiam *Complicationes*. At in plurimis, ubi non datur *Corrugatio*; aut *Complicatio*, fit simplex *Contractio*, & *Angustatio*, & *Induratio*, & *Desiccatio*, ut primo positum est; Quod si eo usque invalescat *Evolatio Spiritus*, & *Absumptio Humidi*, ut non relinquatur satis Corporis, ad se uniendum, & contrahendum, tum vero cessat *Contractio* ex necessitate, & Corpus redditur putre, & nihil aliud, quam Pulvisculus cohærens, qui levi tactu dissipatur, & abit in Aërem; ut fit in Cor-

poribus

poribus cunctis valde absumptis; & Papyro, & linteo, ad ultimum combustis; & Cadaveribus imbalsamatis post plura sæcula. Atque hæc est tertia illa Actio; scilicet *Contractionis Partium* crassiorum, post *Spiritum* emissum.

7. Notandum est Ignem, & Calorem, per Accidens tantum desiccare; proprium enim eorum Opus est, ut *Spiritum* & Humida attenuent, & dilatent; sequitur autem ex Accidente, ut partes reliquæ se contrahant; sive ob Fugam Vacui tantum, sive ob alium Motum simul; de quo nunc non est Sermo.

8. Certum est etiam *Putrefactionem*, non minus quam *Arefactionem*, à *Spiritu* innato originem ducere, sed longe alia via incedere; nam in *Putrefactione*, *Spiritus* non emittitur simpliciter, sed ex parte detentus, mira comminiscitur; atque etiam partes crassiores, non tam localiter contrahuntur, quam coeunt singulæ ad *Homogeniam*.

Longævitæ, & Brevitatis Vitæ in Animalibus.

Historia.

Ad Artic. 3. Connexio.

DE Diuturnitate, & Brevitate Vitæ in Animalibus, tenuis est Informatio quæ haberi potest; Observatio negligens; Traditio fabulosa: In Cicuribus Vita degener cor-

B 5

ALIA

rumpit; in Sylvestribus Injuria Cœli intercept.

Neque quæ Concomitantia videri possint, huic *Informationi* multum auxiliantur (*Moles Corporis*; *Tempus Gestationis in utero*; *Numerus Fœtus*; *Tempus grandescendi*; alia :) propterea quod complicata sunt ista, atque alias concurrunt, alias disjunguntur.

1. Hominis *Ævum* cæterorum Animalium omnium superat (quantum Narratione aliqua certa constare potest) præter admodum paucorum. Atque Concomitantia in eo, satis æqualiter se habent; Statura & Magnitudo grandis; Gestatio in Utero novimestris; Fœtus ut plurimum unicus; Pubes ad Annum decimum quartum, Grandescencia ad vigesimum.

2. Elephas, fide hæud dubia, curriculum Humana Vita ordinarium transcendit: Gestatio autem in utero decennalis, fabulosa; Biennalis, aut saltem supra annuam, certa: At Moles ingens, & Tempus grandescendi usque ad Annum tricesimum: Dentes Robore firmissimo: Neque etiam Observationem Hominum fugit, quod Sanguis Elephanti omnium sit frigidissimus: Ætas autem ducentesimum Annum nonnunquam complevit.

3. Leones vivaces habiti sunt; quod complures ex iis reperti sint edentuli; Signo nonnihil fallaci; cum illud fieri possit ex Gravitate Anhelitus.

4. Ursus magnus Dormitor est; Animal pigrum, & iners, neque tamen Vivacitatis nota-

rotatum: Illud autem signum brevis *Ævi*; quod Gestatio ejus in utero sit festina admodum, vix ad quadraginta dies.

5. Vulpi multa se bene habere videntur ad Longævitatē; optime testata est, Carnivora, & degit in Antris, neque tamen Vivacitatis notata: Certe est Generis Canini, quod Genus brevioris est vita.

6. Camelus longævus est; Animal macilentum, & nervosum; ita ut quinquaginta Annos ordinario, centum quandoque compleat.

7. Equi vita mediocris, vix quadragesimum Annum attingit, Ordinarium autem curriculum, viginti Annorum est: Sed hanc Brevitatem vitæ fortasse Homini debet: Desunt enim jam nobis Equi Solis, qui in Pascuis liberi, & lati degebant. At tamen crescit Equus usque ad sextum Annum, & generat in Senectute. Gestat etiam in utero Equa diutius, quam Fœmina, & in Gemellis rarior est. Añinus similis fere ævi ut Equus; Mulus utroque vivacior.

8. Cervorum vita celebratur vulgo ob Longitudinem; neque tamen Narratione aliqua certa: Nescio quid de Cervo Torquato, cooperta Torque ipsa pinguedine carnis, circumferunt. Eo minus credibilis est Longævitas in Cervo, quod quinto Anno perficitur; atque non multo post, Cornua (qua annuatim decidunt, & renovantur) succedunt magis conjuncta fronte, & minus ramosa.

36 HISTORIA VITÆ

9. Canis brevis est ævi; non extenditur Ætas ultra Annum viceſimum; neque ſæpe attingit ad decimum quartum: Animal ex calidiſſimis; atque inæqualiter vivens; cum, ut plurimum, aut vehementius moveat, aut dormiat. Etiam Multiparum eſt, & novem Septimanas geſtat in utero.

10. Bos quoque, pro Magnitudine & Robore, admodum brevis eſt ævi, quaſi ſexdecim Annorum; Mareſque Fœminis nonnihil vivaciores: Attamen unicum plerumque edit Partum, & geſtat in utero circa ſex Menſes. Animal pigrum, & carnoſum, & facile pingueſcens, & Herbis ſolis paſtum.

11. At Decennalis ætas in Ovibus etiam rara eſt; licet ſit Animal mediocriſ Magnitudinis, & optime tectum; atque quod mirum, cum minimum in illis reperiatur Bilis, Capillitium habent omnium criſpiſſimum; neque enim Pilus alicujus Animalis tam tortus eſt, quam Lana. Arietes ante tertium Annum non generant, atque habiles ſunt ad generandum, uſque ad octavum; Fœmellæ pariunt quamdiu vivunt. Morboſum Ovis Animal, nec Ætatis ſua curriculum fere implet.

12. Caper etiam ſimilis eſt Ævi cum Ove, nec diſpar multum in cæteris; licet ſit Animal magis agile, & carne paulo firmiore, eoque debuerit eſſe vivacius; attamen ſalacius eſt multo, eoque brevioris Ævi.

13. Sues ad quindecim Annos quandoque vivunt; etiam ad viginti; cumque ſint Carne,

inter

inter Animalia omnia, humidissima, tamen nihil videtur hoc proficere ad Longitudinem vite: De Apro aut Sue Silvestri, nil certi habetur.

14. Felis *Ætas est inter sextum Annum, & decimum; Agile Animal, & Spiritu acri, cuius Semen (ut refert Ælianus) Fœmellam adurit; unde increbuit opinio; Quod Felis concipit in Dolore, & parit cum Facilitate: vorax est in Cibis, quos potius deglutit, quam mandit.*

15. Lepores, & Cuniculi vix ad septem Annos perveniunt; Animalia Generativa, etiam Superfœtantia; In hoc disparia, quod Cuniculus sub terra vivit, Lepus in aperto; quodque Leporis Carnes atriores sint.

16. Aves mole Corporis, Quadrupedibus longe sunt minores: Pusilla enim res est Aquila aut Cignus, præ Bove, aut Equo; item Struthio præ Elephanto.

17. Aves optime tecta sunt: Pluma enim tepore, & incubitu presso ad Corpus, & Lanam, & Capillitia excedit.

18. Aves, cum plures pariant, eos simul in Alvo non gestant, sed Ova excludunt per vices: unde liberalius sufficit Alimentum Fœtui.

19. Aves parum, aut nihil Alimenta mandunt, ut integrum saepe reperiat in gulis ipsarum. Astamen frangunt Fructuum Noces, & Nucleum excerptunt. Existimantur autem esse Concoctionis fortis, & calida.

20. Mo-

20. *Motus Avium, dum volant, mixtus est, inter Motum Artuum, & Gestationem; Saluberrimum Exercitationis genus.*

21. *De Avium Generatione Aristoteles bene notavit, (sed male ad alia Animalia traduxit) minus scilicet conferre Semen Maris ad Generationem; sed Activitatem potius indere, quam Materiam; unde etiam Ova fœcunda, & sterilia, in plurimis non dignoscuntur.*

22. *Aves quasi omnes, ad Magnitudinem suam justam perveniunt, primo Anno, aut paulo post: verum est, quoad Plumam in nonnullis, quoad Rostrum in aliis, Annos numerari; ad Magnitudinem autem Corporis, minime.*

23. *Aquila pro longæva habetur; Anni non numerantur: Etiam in Signum trahitur Longævitatatis, quod Rostra renovet, unde juvenescat; ex quo illud, Aquilæ Senectus. Attamen res fortasse ita se habet; ut Instauratio Aquilæ non mutet Rostrum, sed contra, Mutatio Rostris instauret Aquilam: Postquam enim Rostrum, ad uncitatem suam nimium increverit, pascit Aquila cum difficultate.*

24. *Vultures etiam longævi perhibentur, adeo ut vitam fere ad centesimum Annum producant: Milvi quoque, atque adeo omnes Volucres Carnivoræ & Rapaces, diuturnioris sunt ævi. De Accipitre autem, quia vitam degis degenerem, & servilem, ex usu humano, minus certum fieri possit iudicium, circa periodum ejus Vita naturalem: Attamen ex*

Dome-

Domesticis, deprehensus est Accipiter, aliquando ad Annos triginta vixisse; ex Sylvestribus, ad quadraginta.

25. *Corvus traditur esse similiter longævus, aliquando centenarius; Carnivora Avis, neq̄ admodum frequens in Volatu; sed magis Seditaria, & Carnibus admodum atris. At Cornix, cetera (praterquam Magnitudine, & Voce) similis, paulo minus diu vivit, sed tamen habetur ex Vivacibus.*

26. *Cygnus, pro certo, admodum longævus invenitur, & centesimum Annum haud raro superat; Avis optime plumata, Ichthyophaga, & perpetuo in Gestatione, idque in Aquis Currentibus.*

27. *Anser quoque ex longævis; licet Herba, & id genus Pabulo nutriatur; Maxime autem Sylvestris; adeo ut in Proverbium apud Germanos sit; Magis senex quam Anser Nivalis.*

28. *Ciconiæ longævæ admodum esse deberent, si verum esset, quod antiquitus notatum fuit; Eas Thebas nunquam accessisse, quia urbs illa saepius capta esset: Id si caruissent, aut plusquam unius sæculi memoriam habebant; aut Parentes pullos suos Historiam edocebant: verum omnia Fabellis plena.*

29. *Nam de Phœnice tantum accrevit Fabulæ, ut obruatur, si qua in eare fuit veritas. Illud autem, quod Admirationi erat, eum, magno aliarum Avium Comitatu, volantem semper visum, minus mirum; Cum*
hoc

hoc etiam in Ulula interdum volante, aut Pfitaco è Cavea emisso, ubique cernere detur.

30. Pfitacus, pro certo, usque ad Sexaginta annos, cognitus est vivere apud nos, quotquot supra habuisset, cum hucesset transfrectus. Avis Cibi quasi emigens, atque etiam mandans Cibus, atque mutans subinde Rostrum; Aspera, & ferocula, Carnibus aëtris.

31. Pavo ad Viginti annos vivit; Oculos autem Argus non recipit ante Trimatum: Tardigrada Avis, Carnibus vero candidis.

32. Gallus gallinaceus, salax, pugnax, & brevis Ævi: Alacris admodum Ales & Carnibus etiam albis.

33. Gallus Indicus, aut Turcicus (quem vocant) gallinacei Ævum parum superat: Iracundus Ales, & Carnibus valde albis.

34. Palumbes sunt ex vivacioribus, ut quinquagesimum Annum aliquando compleant: Aërius Ales, & in alto & nidificans, & sedens. Columba vero, ac Turtures, vita breves, usque ad Annum octavum.

35. At Phasiani, & Perdices etiam decimum sextum Annum implere possunt. Aves numerosi Fœtus, Carnibus autem paulo obscurioribus, quam Pullorum genus.

36. Fertur de Merula, quod sit ex Avibus minoribus, maxime longæva; Procax certe Avis, & vocalis.

37. Passer notatur esse Ævi brevissimi; Id quod ad Salacitatem refertur in Maribus: Ad Cardue.

Carduelis corpore haud major, deprehensus est vivere ad Annos viginti.

38. De Struthionibus nihil certi habemus; qui domi nutriuntur, adeo infœlices fuerunt, ut non deprehensi sint diu vivere; De Ave Ibi constat tantum quod sit longæva; Anni non numerantur.

39. Piscium vita magis incerta est quam Terrestrialium, quum sub Aquis degentes minus observentur: Non respirant ex ipsis plurimi; unde Spiritus Vitalis magis conclusus est; Itaque licet refrigerium excipiant per Branchias, haud tamen ita continua sit Refrigeratio, quam per Anhelitum.

40. In Aquis cum degant, à Desiccatione illa, & Deprædatione, qua fit per Aërem ambientem, immunes sunt; Neque tamen dubium est, quin Aqua ambiens, atque intra poros Corporis penetrans, & recepta, plus noceat ad Vitam quam Aër.

41. Sanguinis perhibentur esse minus tepidi; Suntque nonnulli ipsorum voracissimi, etiam Speciei propria: Cato autem ipsorum mollior est, quam Terrestrialium, & minus tenax. Attamen pinguescunt majorem in modum, ut ex Balænis infinita extrahatur Quantitas Olei.

42. Delphini traduntur vivere Annos circa triginta; capto Experimento in aliquibus à Cauda præcisa; Grandescunt autem ad Annos decem.

43. Mirum est, quod referunt de Piscibus, quod

quod Ætate, post annos nonnullos, plurimum attenuantur Corpore, manente Cauda, & Capite, in Magnitudine priore.

44. *Deprehensa sunt aliquando, in Piscinis Cæsarianis, Murænz vixisse ad Annum sexagesimum. Certe reddita sunt longo usu tam familiares, ut Crassus Orator unam ex illis deſtaverit.*

45. *Lucius, ex Piscibus Aqua dulcis, longissime vivere reperitur; ad Annum quandoque quadragesimum; Piscis vorax, & Carnibus ſiccioribus, & firmioribus.*

46. *At Carpio, Abramus, Tinca, Anguilla, & huiusmodi, non putantur vivere ultra Annos decem.*

47. *Salmones cito grandescunt, brevi vivunt; Quod etiam faciunt Trutæ; At Perca tarde crescit, & vivit diutius.*

48. *Vaſta illa moles Balænarum, & Orçarum, quamdiu Spiritu regatur, nil certi habemus; Neque etiam de Phocis, aut Porcis Marinis, & aliis Piscibus innumeris.*

49. *Crocodili perhibentur eſſe admodum vivaces, atque grandescendi Periodum itidem habere inſignem; adeo ut hos ſolos ex Animalibus perpetuo, dum vivunt, grandescere Opinio ſit. Animal eſt Oviparum, vorax, & ſavum, & optime tectum contra Aquas. At de reliquo Teſtaceo genere nihil certi, quod ad Vitam ipſorum attinet, reperimus.*

Obſer-

Observationes majores.

Normam aliquam *longavitatis*, & *Brevitatis vite* in *Animalibus*, invenire difficile est, propter *Observationum negligentiam*, & *Causarum Complicationem*: Pauca notabimus.

1. Inveniuntur plures ex *Avibus longave*, quam ex *Quadrupedibus*; (sicut *Aquila*, *Vultur*, *Milvus*, *Pelicanus*, *Corvus*, *Cornix*, *Cygnus*, *Anser*, *Ciconia*, *Grus*, *Ibis*, *Psittacus*, *Palumbis*, &c.) licet intra Annum perficiantur, & minoris sint Molis. Tegumentum certe ipsarum *Avium*, contra *Intemperies Cœli*, optimum est: cumque in *Ære libero* plerumque degant, similes sunt *Habitatoribus Montium puriorum*, qui *longavi* sunt. Etiam *Motus ipsarum*: qui (ut alibi dictum est) mixtus est ex *Gestatione*, atque *Motu Artuum*, minus fatigat, aut concutit, & magis salubris est: Neque in *utero Matrum*, *Compressionem*, aut *Penuriam Alimenti* patiuntur *Initia Volatilium*; quia *Ova* per vices *excluduntur*: Maxime vero omnium, illud in causa esse arbitramur; Quod fiant *Aves*, magis ex *Substantia Matris*, quam *Patris*; unde *Spiritus* nanciscuntur minus acrem, & incensum.

2. Ponipotest, *Animalia*, quæ creantur magis ex *Substantia Matris*, quam *Patris*, esse *longaviora*, quemadmodum *Aves*, ut dictum est: Etiam, quæ longiore tempore gestantur in *Alvo*, plus habere ex *Substantia Matris*,

Matris, minus è *Semine Patris*; ac proinde diuturnioris *Ævi* esse: adeo ut existimemus etiam inter *Homines*, (quod in aliquibus notavimus) eos qui similiores sunt *Matribus*, diutius vivere; Necnon Liberos Senum, qui ex *Vxoribus Adolescentulis* progignuntur, modo fuerint *Patres* sani, & non morbidi.

3. *Initia Rerum*, & injuriæ, & auxilio maximè subjiciuntur: Itaque minorem *Compressionem*, & liberaliorem *Alimentationem* *Fœtus in Utero*, ad *Longævitatē* multum conferre par est: Id fit, aut cum exeunt *Fœtus* per *Vices*, ut in *Avibus*; aut cum pariuntur unici, ut in *Animalibus uniparis*.

4. At *Tempus longius Gestationis in utero*, tripliciter facit ad *Longitudinem vitæ*. Primo, quod plus habet *Fœtus* ex *Substantiæ Matris*, ut dictum est: Deinde, quod prodit confirmator: Postremo, quod *Aëris* vim prædatoriam tardius experitur. Quinetiam denotat, *Periodos ipsius Naturæ* per majores fieri *Circulos*. Atque licet, & *Boves*, & *Oves*, qui in *Utero* manent circiter sex *Menses* brevioris sint *Ævi*, tamen id ex aliis causis ortum habet.

5. *Comestores Graminis & Herba simplicis* brevis sunt *Ævi*; longioris autem *Animalia carnivora*, aut etiam *Seminum, & Fructuum, Comestores*, sicut *Aves*: Nam etiam *Cervi*, qui longævi sunt, quasi dimidium *Pabuli* (ut vulgo loquuntur) *supra caput petunt*; *Anser* autem,

autem, præter *Gramen*, etiam aliquid invenit ex *Aquis*, quod juvet.

6. *Integumentum Corporis ad Longevitatem* multum conferre arbitramur: *Aëris* enim Inæqualitates (quæ miris modis corpus labefactant, & subruunt) propulsat, & longius arcet; Id quod in *Avibus* præcipuè viget; At quod *Oves*, licet bene tectæ sint, parum vivant; id *Morbis*, (qui illud *Animal* obsident) atque simplici *Esui Graminis*, imputandum est.

7. *Spirituum Sedes* principalis proculdubio est in *Capite*; atque licet ad *Animales Spiritus* tantum, hoc vulgo referatur, tamen illud ipsum ad omnia pertinet: Neque illud dubium, quod *Spiritus* maximè *Corpus* lambunt, & consumunt, adeo ut aut major *Copia* ipsorum, aut major *Incensio* & *Acrimonia*, plurimum *Vitam* abbreviet: Itaque existimamus magnam causam *Longevitatis* in *Avibus* esse, quod pro *Mole Corporis Capita* habeant tam minuta, adeo ut etiam *Homines*, qui valde magnum habent *Cranium*, minus diu vivere existimemus.

8. *Gestationem* (ut prius notavimus) omne aliud genus *Motus*, ad *Longitudinem vitæ* superare arbitramur; Gestantur autem *Aves Aquatiles*, ut *Cygnus*; atque *Aves* omnes in *Volatu*, sed cum *Artuum Motu* subinde contentiore; & *Pisces*, de quorum vitæ *Longitudine* parum certi sumus.

9. Quæ longiore tempore perficiuntur
(non

46 HISTORIA VITÆ

(non loquendo de *Grandescentia* sola, sed de aliis *Gradibus ad Maturitatem*; sicut *Homo* primo emittit *Dentes*, deinde *Pubem*, deinde *Barbam*, &c.) longæviora sunt; Indicat enim *Periodos* confici per majores *Circulos*.

10. *Animalia mitiora* longæva non sunt, ut *Ovis*, *Columba*; *Bilis* enim complurium *Functionum* in *Corpore* veluti *Cos* est, & *Stimulus*.

11. *Animalia*, quorum *Carnes* sunt paulo attriores, longioris sunt vitæ, quam quæ *Carnibus* sunt candidis; Indicat enim *Sucum Corporis*, magis firmum, & minus dissipabilem.

12. *In omni Corruptibili*, *Quantitas* ipsa multum facit ad *Conservationem Integri*: Et enim *Ignis* magnus longiore tempore extinguitur; *Aqua* Portio parva citius evaporat, *Truncus* non tam cito arefcit, quam *Vimen*; Itaque generaliter (in *Speciebus* dico, non in *Individuis*) quæ *Mole* grandiora sunt *Animalia*, pusillis sunt longæviora; nisi aliqua alia *Causa* potens *Rem* impediat.

ALI-

ALIMENTATIO

& Via Alimentandi.

Historia.

Ad Artic. 4.

1. **A**limentum erga Alimentatum debet esse Natura inferioris, & simplicioris substantia: Plantæ ex Terra & Aqua nutriuntur; Animalia ex Plantis; Homines ex Animalibus: Sunt & Animalia Carnivora, atque Homo ipse Plantas sumit in partem Alimenti; Homo vero, & Carnivora Animalia, ex Plantis solis agre nutriuntur; possunt fortasse ex Fructibus, & seminibus Igne coctis, multo usu nutriri; sed Foliis Plantarum, aut Herbarum, minime; ut Ordo Foliatanorum Experimento comprobavit.

2. At nimia Proximitas, aut Consubstantialitas Alimenti erga Alimentatum, non succedit: Etenim Animalia, qua Herbis vescuntur, Carnes non tangunt: Etiam ex Carnivoris Animalibus, pauca Carnes propria Speciei sapiunt: Homines vero, qui Anthropophagi fuerunt, ordinario tamen Humanis Carnibus non vescebantur; sed aut ex Vltione in Inimicos, aut pravis Consuetudinibus in illud desiderium lapsi sunt: At Arvum, Grano ex ipso proveniente, facilliter non seritur; neque in Insitione, Surculus aut Virgultum,

gulum, in proprium Truncum, immitti solet.

3. Quo Alimentum melius est preparatum, & paulo propius accedit ad Substantiam Alimentati, eo & Plantæ feraciores sunt, & Animalia Habitu sunt pinguiora; Neque enim Virgulum aut Sarculus, in Terram immisus, tam bene pascitur, quam si idem immittatur in Truncum, cum natura sua bene consentientem, ubi invenit Alimentum digestum, & preparatum: Neque etiam (ut tradunt) Semen Cephæ, aut similiū, in Terram immisum, tam magnam producit Plantam, quam si Semen in aliam Cepam indatur, In-sitione quadam in Radicem, & Subterra-nea: Quinetiam nuper inventum est, Virgulta Arborum Sylvestrium veluti Ulmi, Quercus, Fraxini, & similiū, in Trun-cos insita, longe majora proferre Folia, quam qua sine In-sitione proveniunt: Etiam Homi-nes Carnibus crudis, non tam bene pascun-tur, quam Ignem passis.

4. Animalia per Os nutriuntur; Plantæ per Radices; Fœtus Animalium in Utero per Umbilicum; Aves, ad parum temporis, ex Vitellis Ovorum suorum; quorum nonnulla pars, etiam postquam exclusæ sunt, in gulis earum invenitur.

5. Omne Alimentum movet maxime à Centro ad Circumferentiam, sive ab Intra ad Extra; Attamen notandum est, Arbores & Plantas potius per Cortices, & Extima, quam per

per Medullas, & Intima, nutriri: Etenim si circumcirca decorticata fuerint, licet ad Spacium parvum, non vivunt amplius: Atque Sanguis in Venis Animalium, non minus Carnes sub illis sitas nutrit, quam supra illas.

6. In omni Alimentatione duplex est Actio, Extrusio, & Attractio; Quarum prima à Punctione interiore, altera ab exteriori procedit.

7. Vegetabilia assimilant Alimenta sua simpliciter, absque Excretionem: Etenim Gummi, & Lachrymæ potius Exuberantia, quam Excretiones sunt: Tuberes autem Morbi potius: At Animalium Substantia magis sui similis est perceptiva; Itaque cum Fastidio conjuncta est, & Inutilia rejicit, Utilia assimilat.

8. Mirum est de Pediculis Fructuum; quod omne Alimentum, quod tantos quandoque producit Fructus, per tam angustam Collula transire cogitur; Fructus enim nunquam Trunco inhaeret absque Pediculo aliquo.

9. Notandum Semina Animalium Nutritionem non excipere, nisi recentia; At Semina Plantarum manent alimentabilia ad longum Tempus: Atamen Vitigulta non germinant, nisi indantur recentia; neque Radices ipsa longius vegetant, nisi sint Terra cooperta.

10. In Animalibus Gradus sunt Nutrienti pro Ætate; Foetus in utero sufficit Succus maternus; A Nativitate Lac; postea Cibi.

50 HISTORIA VITÆ
*bi, & Potus; Atque sub Senectute crassiores
ferè Cibi, & sapidiores placent.*

[*Mandatum.*] Præcipue omnium ad *Inquisitionem* præsentem facit, diligenter, & attente indagare; utrum non possit fieri *Nutritio*, ab extra; aut saltem non per Os? Certè *Balnea* ex Lacte exhibentur in *Marsimis*, & *Emaciationibus*; neque desunt ex *Medicis*, qui existimant *Alimentationem* nonnullam fieri posse per *Clysteria*: omnino huic rei incumbendum; si enim *Nutritio* fieri possit, aut per *Extra*, aut alias quam per *Stomachum*, tum verò *Debilitas Concoctionis*, quæ ingruit in *Senibus*, illis auxiliis compensari possit, & tanquam in *Integrum* restitui.

L O N G Æ V I T A S

& Brevitas vitæ in Homine.

H I S T O R I A.

Ad Artic. 5. 6. 7. 8. 9. & II.

I. **A**Nte Diluvium, plura *Centenaria An-
norum vixisse Homines*, refert *sacra
Scriptura*: *Nemo tamen Patrum millesimum
Annum complevit. Neque hac Vita Distur-
nitatis, Gratix aut Lineæ Sanctæ, attribui
possit; cum recensentur, ante Diluvium, Pa-
trum Generationes undecim; at Filiorum A-
dami per Cain tantum Generationes octo; ne
Progenies Cain etiam longavioer videri possit.*

Uta

*Iſta vero Longævitas, immediate poſt Dilu-
vium, dimidio corruiſit; ſed in Poſt-natis; Nam
Noah qui ante natus erat, Majorum Ætatem
aquavit; & Sem ad ſexcenteſimum Annum
pervenit. Deinde poſt tres Generationes à Di-
ludio, Vita Hominum, ad quartam quaſi
partem Ætatis primitiva, reducta eſt; vide-
licet, ad annos circiter ducentos.*

2. Abraham Annos Centum Septuaginta
Quinque vixit; Vir Magnanimus, & cui
cuncta cedebant proſpere. Iſaac autem ad an-
num Centeſimum, & Octogeſimum pervenit;
Vir Caſtus, & Vita quietioris. At Jacob, poſt
multas Ærumnas, & numeroſam Sobolem,
ad annum centeſimum quadrageſimum ſepti-
mum duravit; Vir patiens, & lenis, & aſtutus.
Iſhmaël autem, Vir militaris, Annos centum
triginta ſeptem vixit. At Sarah; (cujus uni-
ca ex Fœminis Anni recenſentur,) mortua eſt
Anno Ætatis ſua centeſimo viceſimo ſeptimo;
Mulier decora, & magnanima, optima Ma-
ter & Uxor; neque tamen minus libertate,
quam Obſequio erga Maritum, clara. Joſeph
etiam, Vir prudens, & politicus, in Adoleſcen-
tia afflictuſ, poſtea in magna fœlicitate Æta-
tem tranſigens, ad Annos centum & decem vi-
xit. Levi autem Frater ejus, natus major,
centeſimum triceſimum ſeptimum Annum
complevit; Vir contumelia impatiens & Vindi-
cattivus. Eandemque fere atatem attigit Filius
Levi; itemque Nepos ejus, Pater Aaronis,
& Moſis.

3. Moyses centum viginti Annos vixit, Vir animosus & tamen mitissimus, lingua autem impeditus. Ipse vero Moyses, in Psalmo suo, Vitam Hominis pronunciauit annorum tantum Septuaginta; & si quis Robustior fuerit, Octoginta esse; quia certe Mensura Vita, usque ad hodiernum diem, maxima ex parte, durat. Aaron autem Tribus Annis Senior, eodem, cum Fratre, Anno mortuus est; Vir Lingua promptior, Moribus faciliior, & minus constans. At Phineas Aaronis Nepos, (ex Gratia fortasse extraordinaria,) ad Trecentimum Annum vixisse colligitur, si modo Bellum Israëuitarum contra Tribum Benjamin (in qua Expeditione Phineas consultus est) eadem serie Temporum gestum sit, qua res in Historia narratur; Vir erat omnium maxime Zelotes. Joshua autem, Vir Militaris, & Dux egregius, & perpetuo florens, ad Annum Centesimum & Decimum vixit. Cui Caleb fuit contemporaneus, & videtur fuisse Æquævus: Ehud autem Judex, etiam Centenarius ad minimum fuisse videtur, cum post devictos Moabitas, Octoginta Annos, sub ejus Regimine Terra Sancta quievisset; Vir Acer, & Intrepidus, quiq; pro Populo se quodammodo devovisset.

4. Job post Instauracionem Fœlicitatis suæ, Annos Centum & Quadraginta vixit, cum ante Afflictiones suas, eorum Annorum fuisset, qui Filios habuerit Ætatis Virilis; Vir Politi-

cus,

cus, & Eloquentes, & Energetes, & Exemplum Patientiæ. Eli Sacerdos vixit Annos nonaginta octo; Vir Corpore obesus, Animo placidus, & indulgens in Suos. Elizeus autem Propheta, videtur mortuus esse Centenario major, cum reperiatur vixisse post Assumptionem Eliæ Annos sexaginta; Tempore vero Assumptionis, talis fuerit, ut Pueri eum tanquam Vetulum calvum subsanna verius. Vir uehemens, & severus, & austera vita, & Contemptor Divitiarum. Isaias etiam Propheta videtur esse centenarius; nam Prophecia blunus exercuisse septuaginta annos reperitur; Annis tum quo cœpisset prophetizare, tum, quo mortuus esset, incertis. Vir admirabilis Eloquentia, & Propheta euangelizans, Promissis Dei Testamenti Novi (tanquam Kzer Musta) plenus.

5. Tobias senior, Annos centum quinquaginta octo; junior centum viginti septem vixerunt. Viri misericordes, & eleemosynarii. Videntur etiam Tempore Captivitatis, complures ex Judæis, qui è Babylone reuersi sunt, longavi fuisse; cum utriusque Templi, (interjecto Annorum septuaginta spatio,) dicantur meminisse, & Disparitatem ipsorum deplorasse. Postea defluxis Sæculis compluribus, Tempore Servatoris, Simeon invenitur nonagenarius: Vir Religiosus, & Spei, & Expectationis plenus. Et eadem tempore Anna Prophetissa, ultra centenariam, vixisse manifesto deprehenditur; cum septem Annis au-

pta fuisset, Vidua autem per Annos octoginea quatuor, quibus addendi sunt Anni Virginitatis, & qui Prophetiam ejus de Servatore infecti sunt. Mulier Sancta, & Vitam degens in Orationibus, & Ieiuniis.

6. Longævitates Hominum qui apud Ethnicos Auctores inveniuntur, parum certe memoria sunt; tum propter Fabulas, in quas hujusmodi Narrationes proclives admodum sunt; tum propter Fallaciam in Calculationibus Annorum. Certe de Ægyptiis, nil magni refertur, in his quæ extant, quoad Longævitatem; cum Reges ipsorum, qui longissime regnarunt, quinquagesimum, aut quinquagesimum quintum annum, non excefferint; quod pro nihilo est; cum etiam Temporibus modernis, hujusmodi Spatia nonnunquam compleantur. At Arcadam Regibus, Vita longissima fabulose tribuuntur: Regio certe illa Montana, & Pastoralis, & Victus incorrupti; Attamen cum sub Pane, tanquam Deo Tutelari, fuerit, videntur etiam omnia, quæ ad Eam pertinent, fuisse tanquam Panica, & Vana, & ad Fabulas idonea.

7. Numa Romanorum Rex Octogenarius fuit; Vir Pacificus, & Speculativus, & Religioni addictus. M. Valerius Corvinus centum annos implevit, interjectis, inter primum & sextum Consulatum, Annis quadraginta sex; Vir Bello, & Animis fortissimus, Ingenio civilis, & Popularis, & Fortuna perpetuo florens.

8. Solon Atheniensis, Legislator, & *Vnus ex Septem, supra Annos Octoginta vixit; Vir Magnanimus, sed Popularis, & amans Patria: item eruditus, nec non alienus à Voluptatibus, & Vita teneriore.* Epimenides Cretenfis *Centum Quinquaginta Septem Annos vixisse traditur; mixta Res cum Portento, quia quinquaginta septem ipsorum, sub Antro eum delituisse ferunt. At dimidio Saculi post, Xenophanes Colophonius, Annos centum & duos, aut etiam diutius vixit; utpote qui viginti quinque annos natus, Patriam reliquit, septuaginta septem totos annos est peregrinatus, ac postea rediit; sed quamdiu à reditu vixerit, non constat: Vir non magis Itineribus, quam Mente oberrans, utpote cujus Nomen propter Opiniones, à Xenophane, in Xenomanem traductum est; Vastè proculdubio Conceptus, & nihil spirans nisi Infinitum.*

9. Anacreon Poëta major Octogenario fuit; *Homo lascivus, & voluptuarius, & bibax.* Pindarus Thebanus *Octogesimum Annum complevit; Poëta sublimis, cum quadam novitate Ingenii, & multus in Cultu Deorum.* Sophocles Atheniensis *similem Ætatem complevit; Poëta grandiloquus, totus in scribendo, & Familia negligens.*

10. Artaxerxes Persarum Rex, *Annos nonaginta quatuor vixit; Vir hebetioris Ingenii, neque Curarum magnarum patiens, amans Gloria, sed Otii magis. Eodem tempore*

Agessilaus Rex Spartanus Octoginta quatuor annos implevit; Vir moderatus, ut inter Reges Philosophus; sed nihilominus Ambitiosus, & Bellator, & tam Militia, quam Rebus gerendis strenuus.

II. Gorgias Leontinus Annos Centum & Octo vixit; Vir Rhetor, & prudentia sua ostentator, & qui Adolescentes Mercede accepta ut institueret, multum Peregrinator fuit, & paulo ante Mortem, nihil se habere quod Senectutem inculcasset, dixit. Protagoras Abderites Nonaginta annos vixit: Iste similiter Rhetor fuit, sed non tam Cyclopædia usus, quam Civiles Res, & instructionem, ad Remp. tractandam, docere professus; attamen Circumcursator Civitatum, aequè ac Gorgias. At Isocrates Atheniensis Nonagesimum Octavum Annum complevit, Rhetor item, sed Vir valde modestus, & Lucem Forensis fugiens, atque domi tantum Scholam aperiens. Democritus Abderites, ad Annos Centum & Novem Ætatem produxit; Magnus Philosophus, & si quis alius ex Græcis, vere Physicus; Regionum complurium, & multo magis Natura ipsius Perambulator; Sedulus quoque Experimentator, & (quod Aristoteles ei objicit) Similitudinum potius Sectator, quam Disputationum Leges servans. Diogenes Synopeus, ad Nonaginta Annos vixit; Vir erga alios Liber, in se Imperiosus; Victus sordido, & Patientia gaudens. Zeno Citicus, Centenarius, duobus tantum demptis Annis,

Annis, fuit; Vir Animo excelso, & Opinionum Contemptor, magni itidem Acuminis, neque tamen molesti, sed quod animos magis caperet, quam constringeret; quales etiam postea fuit in Seneca. Plato Atheniensis Annum Octogesimum primum implevit; Vir Magnanimus, sed tamen Quietis amantior, Contemplatione sublimis, & Imaginativus, Moribus urbanus, & elegans; attamen mitis Placidus; quam Hilaris; & Majestatem quandam pra se ferens. Theophrastus Etesius Annum octogesimum quintum complevit; Vir dulcis Eloquio, dulcis etiam Rerum varietate; quique ex Philosophia Suavia tantum decerpserit, Molestia & Amara non attingent. Carneades Cyrenaeus multo postea Annis, ad octogesimum quintum Aetatis Annum similiter pervenit; Vir Eloquentia profluentis, quique grata, & amena Cognitionis varietate, & se ipsum, & alios delectaret. At Ciceronis Tempore Orbilius, non Philosophus, aut Rhetor, sed Grammaticus, ad Centesimum fere annum vixit; primo Miles, deinde Ludimagister; Vir natura acerbus, & Lingua & Callamo, & versus Discipulos etiam Plagosus.

12. *Q. Fabius Maximus sexaginta tribus Annis Augur fuit; unde constat eum Octogenario majorem occubuisse; licet verum sit, in Auguratu, Nobilitatem magis spectari solitam, quam Aetatem: Vir prudens & Cunctator, & in omnibus Vita partibus Moderatus, & cum Comitatu severus. Masiussa Rex*

Numidarum Nonagesimum Annum superavit, & filium genuit, post octogesimum quintum; Vir acer, & Fortuna fidens, & iuventute multas rerum vicissitudines expertus, decursu Ætatis constanter felix. At M. Porcius Cato, ultra Annum Nonagesimum vixit; Vir ferrei prope Corporis, & Animi; Lingua acerba, & Simulatas amans; Idem Agricultura deditus, Sibi que & Familia sua Medicus.

13. Terentia Ciceronis Uxor, ad Annum centesimum tertium vixit; Mulier multis arumnis conflata, primo Exilio Mariti, deinde Dissidio, & rursus Calamitate ejus extrema; etiam Podagra sapius vexata. Luceja Annum Centenarium haud parum superavit; cum dicatur, Centum Annis totis, in Scena Mimam agens pronunciasse; Puella fortasse primo partes suscipiens, postremo Anus decrepita. At Galeria Copiola, Mima etiam & Saltria, pro Tirocinio suo producta est in Scenam, quo Anno Ætatis incertum est; verum post Annos Nonaginta Novem ab ea productione, rursus reducta est in Scenam, non jam pro Mima, sed pro Miraculo in Dedicatione Theatri à Pompejo Magno; Neque hic finis, cum etiam in Ludis Votivis pro Salute Divi Augusti, iterum monstrata sit in Scena.

14. Fuit & alia Mima, Ætate paulo inferior, Dignitate sublimior, qua ad Nonagesimum Annum Ætatem fere produxit; Livia Julia Augusta, Cæsaris Augusti uxor, Tiberii Mater.

Etenim

Etenim si Fabula fuit Vita Augusti (Id quod ipse voluit, cum decumbens Amicis pracepisset, ut postquam expiravit, sibi Plaudite exhiberent) certe & Livia optima Mima fuit; qua cum Marito Obsequio, cum Filio Potestate quadam, & Prædominantia tam bene congrueret. Mulier Comis, & tamen Matronalis, Negotiosa, & Potestatis tenax. At Junia C. Cassii Vxor, M. Bruti Soror, etiam Nonagenaria fuit; cum post Aciem Philippensem sexaginta quatuor Annos vixisset, Mulier Magnanima, Opibus felix, Calamitate Mariti & Proximorum, & longa Viduitate mœsta, sed tamen Honorata.

15. Memorabilis est Annus Domini Septuagesimus Sextus, Tempore Imperatoris Vespasiani, quo reperiuntur Longævitatatis tanquam Fasti; Eo enim Anno peractus est Censûs, (Census autem de Ætatibus Auctoritatem, & Informationem habet fidissimam) atque in ea parte Italiæ, qua jacet inter Apenninum & Padum, inventi sunt Homines, qui Annum Centesimum aquarunt, & superarunt Centum & Viginti quatuor; videlicet Annorum Centum, Homines quinquaginta quatuor; Annorum centum & decem, Homines quinquaginta septem; Annorum centum & viginti quinque, Homines duo; Annorum centum & triginta, Homines quatuor; Annorum centum & triginta quinque aut triginta septem, Homines item quatuor; Annorum centum & quadraginta, Homines tres. Præ-

ter hos, *speciatim* Parma edidit *Quinque*, quorum *Tres* centum *viginti* Annos, *Duo* centum *triginta* compleverunt; *Bruxella* *Vnum*, Annorum *centum* *viginti* *quinque*; *Placentia* *Vnum* *Annorum* *centum* *triginta* *unius*; *Faventia* *Vnam* *Mulierem*, *Annorum* *centum* *triginta* *duorum*; *Oppidum* *quoddam* (*tunc* *dictum* *Vellejadium*) *in* *Collibus* *circa* *Placentiam*, *decem* *dedit*; *quorum* *Sex* *Annorum* *Ætatis* *centesimum* *decimum*, *Quatuor* *centesimum* *vice-*
simum *compleverunt*; *Ariminum* *denique* *Vnum*, *centum* & *quingenta* *Annorum*, *nomine* *M. Aponium*.

[*Monitum.*] *Ne* *res* *in* *longum* *procederet*, *visum* *est*, *tam* *in* *illis*, *quos* *jam* *recensuimus*, *quam* *in* *his*, *quos* *mox* *recensebimus*, *Nulum* *adducere* *Octogenario* *Minorem*: *Apposui* *autem* *singulis* *Characterem*, *sive* *Elogium*, *verum* & *perbreve*; *at* *ejusmodi*, *quod* *judicio* *nostro*, *nonnullam* *habeat* *ad* *Longævitatatem* (*quæ* *Moribus*, & *Fortuna* *non* *parum* *regitur*) *relationem*; *Sed* *duplici* *modo*; *Aut* *quod* *tales* *Longævi* *esse* *plerunque* *soleant*, *aut* *quod* *tales*, *licet* *minus* *apte* *dispositi*, *tamen* *Longævi* *esse* *aliquando* *possint*.

16. *Inter* *Imperatores* *Romanos*, & *Græcos*, *item* *Francos*, & *Germanos*, *usque* *ad* *nostram* *Ætatem*, *qui* *numerum* *prope* *ducentorum* *Principum* *complerunt*, *quatuor* *tantum* *inveni* *sunt* *octogenarii*; *quibus* *addere* *liceat* *Imperatores* *duos* *primos*, *Augustum*, & *Tiberium*, *quorum* *hic* *septuagesimum* *octavum*,

vum, ille septuagesimum sextum Annum implevit, & ad octogesimum forte pervenire Vterque potuisset, si placuisset Livix, & Cajo. Augustus (ut dictum est) Annos vixit septuaginta sex; Vir moderatus Ingenio; Idem ad res persciciendas Vehemens, cetera Placidus & Serenus, Cibo & potu Sobrius, Venere intemperantior, per omnia Fœlix; Quisque Anno Ætatis tricesimo, gravem & periculosum passus est Morbum, adeo ut Salus ejus pro desperata esset: quem Antonius Musa Medicus, cum ceteri Medici Calida Medicamenta, tanquam Morbo convenientia adhibuissent, contraria ratione Frigidis curavit; Quod fortasse ei ad Diuturnitatem Vita profuit. Tiberius duos amplius Annos vixit; Vir lentis maxillis, (ut Augustus ajebat) Sermone scilicet tardus, sed validus; Sanguinarius, Bibax, quique Libidinem etiam in Diatam transtulit; Attamen Valetudinis sua Curator probus, ut qui solitus esset dicere, Stultum esse, qui post Triginta Annorum Vitam, Medicum consuleret, aut advocaret. Gordianus Senior, octoginta Annos vixit, & tamen violenta Morte periit, postquam vix degustasset Imperium; Vir Magnanimus, & Splendidus, Eruditus, & Poëta, & constanti vita tenore (ante ipsum obitum) Fœlix. Valerianus Imperator, Septuaginta sex Annos vixit, antequam à Sapote Rege Persarum captus esset; post Captivitatem autem septem Annos vixit, inter contumelias; etiam violenta Morte preceptus; Vir mediocris Ani-

mi,

mi, nec strenuus; Existimatione tamen paulo eminentior, & erectus, Experimento minor. Anastasius cognomine Dicorus, Octoginta Octo Annos vixit; Homo animi sedati, sed Humilior, & Superstitiosus, & Timidus. Anicius Justinianus, Annos octoginta tres vixit; Vir Gloria appetens, Persona propria socors, Ducum suorum virtute foelix, & celebris; Vxorius, neque suus, sed aliorum ductu circumactus. Helena Britanna Constantini Magni Mater, octogenaria fuit; Mulier civilibus Rebus minus se immiscens, nec Mariti, nec Filii Imperio, sed tota Religioni dedita; Magnanima, & semper florens. Theodora Imperatrix (qua Zoës soror erat, Monomachi uxoris, ipsa autem post obitum ejus sola regnavit) Annos supra octoginta vixit; Mulier negotiosa, & Imperio delectata, Foelix admodum, & ex Foelicitate Credula.

17. *Iam à Sæcularibus, ad Principes Viros in Ecclesia Narrationem convertemus. S. Joannes Apostolus Servatoris, & Discipulus Amatus, nonaginta tres Annos vixit; Vere Aquilæ Emblemate notatus, nihil spirans nisi Divinum, & tanquam Seraph inter Apostolos, propter Fervorem Charitatis. S. Lucas Evangelista octoginta quatuor Annos complevit; Vir eloquens, & Peregrinator, S. Pauli Comes individuus, & Medicus. Symeon Cleophæ, Frater Domini dictus, Episcopus Hierosolymitanus, Annos centum & viginti vixit, licet Martyrio praveptus fuerit; Vir Animosus,*
& Con-

& Constans & bonorum Operum Plenus. Polycarpus Apostolorum Discipulus, Smyrnen-
 sis Episcopus, videtur ad Centum annos &
 amplius aetatem produxisse; licet Martyrio in-
 terceptus; Vir excelsi Animi, & Heroica pa-
 tientia, & Laboribus indefessus. Dionysius
 Areopagita, Paulo Apostolo Contemporaneus,
 ad nonaginta Annos vixisse videtur;
 Volucris caeli appellatus, ob Theologiam subli-
 mem; neque minus Factis, quam Meditatio-
 nibus insignis. Aquila & Priscilla Pauli Apo-
 stoli primo Hospites, deinde Coadjutores, con-
 jugio faelici & celebri, ad Centum ad mini-
 mum Annos vixerunt; cum sub Xisto primo
 superstites fuerint; Nobile Par, & in omnem
 Charitatem effusum; quibus inter maximas
 consolationes (quales proculdubio primos illos
 Ecclesiae Fundatores sequebantur,) etiam illud
 Conjugalis Consortii tanquam magnus cumu-
 lus accesserat. S. Paulus Eremita, Annos cen-
 tum & tredecim vixit; vixit autem in Spe-
 lunca, Victus tam simplici, & duro, ut eo
 Vitam tolerare supra Humanas Vires videri
 possit; in meditationibus & soliloquiis tantum-
 modo Aevum transigens; qui tamen non illi-
 teratus, aut Idiota, sed eruditus fuit. S. An-
 tonius Coenobitarum primus Institutor, aut
 (ut alii volunt) Restitutor, ad centesimum
 quintum Annum pervenit; Vir devotus, &
 contemplativus, & tamen Civilibus Rebus
 utilis; Vita genere austero, & aspero; attamen
 in gloriosa quadam Solitudine degens, nec sine
 impe-

Imperio ; cum & Monachos suos sub se habuisset , atque insuper à compluribus , & Christianis , & Philosophis , veluti Vivum aliquod Simulachrum , non sine Adoratione quadam , visitatus esset . S. Athanasius mortuus est Octogenario Major ; Vir Invincibilis Constantia , Fama semper imperans , nec Fortuna succumbens ; Idem erga Potentiores liber , erga Populum gratiosus , & acceptus ; exercitatus Contentionibus , in iisque & Animosus , & Solers . S. Hieronymus , plurimorum consensu , Annum nonagesimum superavit ; Vir Calamo potens , & virilis Eloquentia ; varie eruditus , & Linguis , & Scientiis ; Peregrinator item , atque Vita versus senium austerioris ; sed in Vita privata Spiritus gerens altos , & late fulgens ex obscuro .

18. *At Papæ Romani numerantur Ducen-
ti Quadraginta Unus ; Ex tanto Numero
Quinque solummodo Octogenarii , aut supra
reperiuntur ; Primitivis autem compluribus ,
justa Ætas Martyrii Prærogativa anticipata
est . Joannes vicessimus tertius , Papa Roma-
nus , nonagesimum Ætatis Annum complevit ;
Vir Ingenii inquieti , & Novis Rebus studens ,
& multa transferens , nonnulla in Melius ,
haud Pauca in Aliud ; Magnus autem Opum ,
& Thesauri Accumulator . Gregorius dictus
Duodecimus , creatus Papa in Schismate , &
quasi Interrex , Nonagenarius obiit ; De eo ,
propter brevitatem Papatus , nihil invenimus ,
quod annotemus . Paulus Tertius , ad octoginta
& unum ,*

& unum, Annos vixit; Vir sedati Animi, & profundæ Consilii, idem Doctus, & Astrologus, & Valetudinem impense regens; more autem veteris Sacerdotis Eli, Indulgens in suis. Paulus Quartus octoginta tres Annos vixit; Vir Natura asper & severus, altos gerens Spiritus, & Imperiosus, Ingenio commotior, Sermone eloquens & expeditus. Gregorius Decimus tertius, similem Ætatem octoginta trium Annorum implevit; Vir plane Bonus, Animo & corpore sanus, Politicus, Temperatus, Evergetes & Eleëmofynarius.

19. Qua sequentur, Ordine promissæ, Fidei magis dubia, Observatione magis jejuna, erunt. Rex Arganthonius, qui regnavit Gadibus in Hispania, centum & triginta, aut (ut alii volunt) quadraginta Annos vixit; ex quibus octoginta regnavit: De Moribus ejus, & Vita genere, & Tempore quo vixit, siletur. Cyniras Cypriorum Rex, in Insula illa tunc habita Beata, & Voluptatia, centum quinquaginta, aut sexaginta Annos vixisse perhibetur. Reges duo Latini in Italia, Pater & Filius, alter octingentos, alter sexcentos Annos vixisse traduntur; verum hoc narratur à Philologis quibusdam, quibus & ipsi (cetera satis credulis) Fides rei suspecta est, imo damnata. Arcadum Reges nonnullos Trecentos Annos vixisse alii tradunt; Regione certè ad Vitam longam satis idonea; Re fortasse Fabulis aucta. Narrant Dandonem quendam in Illyrico, absque Incommodis Senectutis, Quingentos

Annos

Annos vixisse. Apud Epios, Ætolix videlicet Partem, narrant universam Gentem admodum longævam fuisse; ut multi ex his Ducennum Annorum inventi sint; Inter eos Præcipuum quendam, nomine Litorium, virum Giganteæ Staturæ, qui Trecentos Annos cumulaverat. In Tmoli Montis Fastigio (Templi antiquitus vocato) Homines complures, centum quinquaginta Annos vixisse traditur. Sectam Essæorum apud Judæos, ultra Centum Annos communiter vixisse tradunt: Secta autem illa simplici admodum Diætâ utebatur, ad Regulam Pythagoræ. Apollonius Tyaneus Centum Annos excessit, aspectu (ut in tanta Ætate) pulcher, Vir certe Mirificus, apud Ethnicos Divinus habitus, apud Christianos Magus; Viçtu Pythagoricas, magnus peregrinator, magna etiam Gloria florens, & tanquam pro Numine cultus; Attamen sub finem Ætatis, Accusationes & Contumelias passus, unde nihilominus incolumis quoquo modo evasit. Attamen ne Longævitas sua Diætæ Pythagoricæ solum tribuatur, sed etiam è Genere suo aliquid traxisse videatur; Avus ejus etiam Centum Triginta Annos vixit. Q. Metellum ultra centum Annos vixisse certa res est; Atque, post Consularia Imperia, feliciter administrata, Pontificem Maximum, jam Senem creatum esse, & sacra per viginti duos Annos tractasse; neque Ore in Votis nuncupandis hesitante, neque in Sacrificiis faciendis tremula Manu gerentem. Appium Cæcum,

cum, Annosissimum fuisse constat; Annos non numerant, quorum partem majorem, postquam Luminibus orbatuſ eſſet, tranſegit; Neque propterea mollituſ, Familiam numeroſam, Clientelaſ quam plurimaſ, quinetiam Remp. fortiſſime rexit; Extrema vero Ætate Lectica in Senatu delatuſ, Pacem cum Pyrrho vehementiſſime diſſuaſit; cujuſ Principium Orationiſ admodum memorabile, & invincibile quoddam Robur, & impetum Animi, ſpirans; Magna, inquit, patientia, patreſ conſcripti, Cœcitateſ meam per plureſ jam Annos tuli; at nunc etiam me Surdum quoque optaverim, cum voſ tam deformia Conſilia agitare audiam. M. Perpenna vixit Annos nonaginta octo; omnibuſ, quos Conſul ſententiã in Senatu rogaverat, (hoc eſt, omnibuſ Senatoribuſ ſui Anni,) ſuperſteſ fuit: etiam omnibuſ, quos paulo poſt Cenſor in Senatum legerat, ſeptem tantum exceptiſ. Hiero Rex Siciliae, Temporibuſ Belli Punici ſecundi, ad centeſimum fere annum vixit; Vir & Regimine, & Moribuſ moderatuſ; Numinum Cultor, & Amicitia Conſervator religioſuſ; Beneficuſ, & conſtanter Fortunatuſ. Statilia ex nobili Familia, Claudii tempore, vixit Annos nonaginta novem. Clodia Ofilii Filia Centum & quindecim. Xenophiluſ, antiquuſ Philoſophuſ è Secta Pythagoræ, centum & ſex Annos vixit, ſana & virida Senectute, & magna apud Vulgum Doctrinæ fama. Inſulani Coecytræ habebantur oſim Vivaceſ, ſed hodie

com-

communi aliorum Sorte vivunt. Hippocrates Cous Medicus insignis, centum & quatuor Annos vixit; Artemque suam tam longa Vita comprobavit, & honestavit; Vir cum Prudentia quadam doctus; in Experientia, & Observatione multus; non Verba, aut Methodos captans, sed Nervos tantum Scientia separans, & proponens. Demonax Philosophus, (non solum Professione, sed Moribus) Tempore Adriani, ad Centenarium fere Annum vixit; Vir magni Animi, atque Animi victor, idque vere sine affectatione, & in maximo humanarum rerum Contemptu, Civilis, & Urbanus. Is cum Amici de Sepultura ipsius, verba injicerent, Definite, inquit, de Sepultura curare; cadaver enim Fœtor sepeliet; atque illi; Placeat ergo Avibus, aut Canibus exponi? Illa rursus, Cum, inquit, vivus Hominibus prodesse pro viribus contenderim, quæ invidia est; si mortuus etiam Animalibus aliquid præbeam? Populus Indiæ, Pandoræ appellati, admodum Longævi; etiam usque ad Annum Ducentessimum. Addunt rem magis miram; Scilicet cum Pueri fere candido Capillo fuerint, Senectute ante Canitiem eos nigrescere solitos: Id tamen ubique vulgare est, ut Pueris Capillitio candidiore, virili Ætate, Pili mutantur in obscurius. Etiam Seres Indorum Populus, cum Vino suo ex Palmis, Longævi habiti sunt, usque ad Annum Centesimum Tricesimum. Euphranor Grammaticus consenuit.

sennit in Schola, & docebat Literas, ultra
 Annum centesimum. Ovidius Senior, Poëtzæ
 Pater, Nonaginta Annos vixit; Diversus à
 Moribus Filii, utpote qui Musas contempsit, &
 Poëticen Filio dissuasit; Asinius Pollio, Augu-
 sti Familiaris, Centum annos superavit; Vir
 ingentis Luxus, Eloquent, Literarum cultor,
 astutera Vehemens, Superbus, Crudelis, &
 tanquam sibi Natus. Invaluit Opinio, de Se-
 neca, quod admodum Annosus fuerit, usque
 ad Annum centesimum decimum quartum;
 Quod verum esse non potest, cum tantum ab-
 sit, ut Senex decrepitu ad Netonis tirocinium
 admodum sit, ut contra Rebus gerendis stre-
 nue suffecerit; quin etiam paulo ante, medio
 tempore Claudii, exularit, ob adulteria ali-
 quarum Principum Fœminarum; quod in ta-
 lem Ætatem non competit. Johannes de Tem-
 poribus, ex omnibus posterioribus Saculis, Tra-
 ditione quadam, & Opinioe vulgari, usque
 ad Miraculum, vel potius usque ad Fabulam,
 Longævus perhibetur, Annorum supra Trecentos;
 Nazione fuit Francus, militavit autem
 sub Carolo Magno. Gattius Arctinus Petrar-
 chæ Proavus, ad centum & quatuor Annos
 pervenit, prospera semper usus Valetudine, at-
 que in Extremis Vires labantes sentiens potius
 quam Morbum; qua vera est Resolutio per Se-
 nium. Ex Venetis reperiuntur haud pauci
 Longævi, etiam Gradu eminentiori; Franci-
 scus Donarus Dux; Thomas Contarenus Pro-
 curator S. Marci; Franciscus Molinus item
 Pro-

Procurator S. Marci; *Alii. At maxime memorabile est illud de Corvato Veneto, qui Corpore, sub initio, valetudinario, cœpit primum metiri Cibum & Potum, ad certum Pondus, in curam Sanitatis: Ea cura transit usque in Diatam, & ex Diata in magnam Longevitatem, usque ad Annum Centesimum, & ultra, integris Sensibus, & constanti Valetudine. Guilielmus Postellus, nostra atate, Galus, ad Centesimum & prope Vicesimum Annum vixit; etiam summitatibus Barba in labro superiore nonnihil nigrescentibus, neque prorsus canis; Vir Capitemotus, & non integra omnino Phantasia; magnus Peregrinator, & Mathematicus, & Heretica Prævitæ nonnihil aspersus.*

20. *Apud nos in Anglia arbitror non existere Villulam, paulo populosiorē, in qua non reperiatur aliquis Vir aut Mulier ex Octogennariis; Etiam ante paucos Annos in Agro Herefordiensi, inter Ludos Florales, instituta erat Choreæ & Saltatio ex Viris octo, quorum Ætas simul computata, Octingentos Annos complebat; cum quod Alteris eorum ad Centenarium deesset. Alteris aliquibus superesset.*

21. *In Hospitali Bethleem, ad Suburbia Londini, quod in Sustentationem, & Custodiam Phreneticorum institutum est, inveniuntur, de tempore in tempus, multi ex Mente captis fuisse longævi.*

22. *Ætates, de quibus fabulantur, Nympharum,*

pharum, & Dæmonum Aëreorum, qui Corpore mortales essent, sed admodum longævi; (id quod & Antiqua, & inter quosdam Recentis Superstitione, & Credulitate, receptum est;) pro Fabulis, & Somniis habemus; præsertim cum sit Res, nec cum Philosophia, nec cum Religione bene consentiens. Atque de Historia Longævitatæ in Homine, per Individua, aut Individuis proxima, hac inquisita sint. Iam ad Observationes per Capita transibimus.

23. Decursus Sæculorum, & Successio Propaginis, nihil videntur omnino demere de Diuturnitate Vita; quippe Curriculum Humana Ætatis videmus, usque à Tempore Mosis ad nostra, circa octogesimum Annum stetisse; neque sensim & paulatim (ut quis crederet) declinasse. Sunt certe Tempora, in singulis Regionibus, quibus Homines diutius, aut brevius degunt. Diutius plerunque, cum Tempora fuerint Barbara, & simplicioris Victus, & Exercitationi Corporis magis dedita; Brevius, cum magis Civilia, & plus Luxuria & Otii: Verum ista transeunt per Vices, Propago ipsa nihil facit. Neque dubium est, quin idem fiat in Animalibus cæteris, siquidem nec Boves, nec Equi, aut Oves, & Similia, Ævo, ultimis his Sæculis, minuuntur; Itaque Præcipitatio Ætatis facta est per Diluvium; & fieri fortasse potest, per Similes Majores Casus, (ut loquuntur) veluti Inundationes particulares, Combustiones per longas Siccitates, Terra
motus,

motus, & similia. Quinetiam videtur, similis esse ratio in Magnitudine Corporum, sive Statura; qua nec ipsa per Successionem propagationis defluit; licet Virgilius (communem opinionem secutus) divinasset Posteris futuros Presentibus minores: unde ait de Campis Emathiis, & Emonentibus subarandis:

Grandiaque effossis mirabitur Ossa sepulchris.

Etenim cum constet, fuisse quondam Homines Staturis Giganteis, (quales & in Sicilia, & alibi, in vetustis Sepulchris, & Cavernis, pro certo reperti sunt,) tamen jam per tria fere Millenaria Annorum, ad qua producitur Memoria satis certa, in iisdem Locis, nil tale continuatur; licet etiam hęc res, per Mores, & Consuetudines civiles, vices quasdam patiantur, quemadmodum & illa altera. Atque hęc magis notanda, quia insedit Animis Hominum penitus Opinio, quod sit perpetuus Deflexus per Ætatem, tum quoad Diuturnitatem Vitæ, tum quoad Magnitudinem & Robur Corporis; Omniaque labi & ruere in Deferius.

24. Regionibus Frigidioribus & Hyperboreis, diutius Homines vivunt plerumque, quam Calidioribus; Quod necesse est fieri; cum & Cutis sit magis astricta; & Succus Corporis minus dissipabilis; & Spiritus ipsi minus acres ad consumendum, & magis fabriles ad reparandum; & Aër (utpote modice calefactus,

factus; à Radiis Solis) minus Pradatorius; At sub Linea Æquinoctiali, ubi Sol transit, & duplex sit Hyems, & Æstas, sitque etiam major Æqualitas inter Spatia Dierum, & Noctium, (si cetera non impediunt,) etiam bene diu vivunt; ut in Peruvia, & Taprobana.

25. Insulani mediterraneis ut plurimum sunt Longaviores; Neque enim tam diu vivunt in Russia, quam in Orcadibus; neque tam diu in Africa ejusdem Parelleli, quam in Canariis, & Terceis; Japonenses etiam Chinesibus (licet hi Longavitatis appetentes sint usque ad insaniam) sunt vivaciores; nec mirum, cum Aura Maris, & in Regionibus Frigidioribus foveat, & in Calidioribus refrigeret.

26. Loca Excelsa potius edunt Longavos, quam Depressa; praesertim si non sint Juga Montium, sed Terræ Altæ, quatenus ad Situm eorum generalem: qualis fuit Arcadia in Græcia, & Ætoliz Pars, ubi Longevi admodum fuerunt: At de Montibus ipsis eadem foret ratio, propter Aërem videlicet puriorem, & limpidiorem, nisi hoc labefacteretur per accidens; interventu scilicet Vaporum ex Vallibus eo ascendentium, & ibi acquiescentium. Itaque in Montibus Nivalibus, non reperitur aliqua insignis Vitæ Longitudo: non in Alpibus, non in Pyrenæis, non in Appennino; sed Medii Colles, aut etiam Valles; dant Homines Longaviores; At in Mon-

tium Jugis proteulis *versus* Æthiopiam, & Abyssinos, ubi, propter Arenas subjectas, parum aut nihil incumbit in Montes Vaporis, diutissime vivunt, etiam ad hodiernum Diem; Annum non raro Centesimum & Quinquagesimum implentes.

27. Paludes & Tractus earum, præsertim exporrecti in Plano, Nativis propitii, Advenis maligni, quoad Vita prorogationem, aut decurtationem; Quodque mirum videri possit, Paludes Aqua Salsa per vices inundata, minus salubres, quam qua Aqua Dulci.

28. Regiones Particulares, quæ notata sunt Longævus produxisse, sunt Arcadia, Ætolia, India cæa Gangem, Bresilia, Taprobana, Britannia, Hybernia, cum Insulis Orcadibus, & Hebridibus; nam de Æthiopia, quod ab Aliquo ex Antiquis refertur, quod Longævi fuerint, Res vana est.

29. Occulta est res, Salubritas, præsertim perfectior, Aëris; & potius Experimento, quam Discursu, & Conjectura, elicitur. Capi possit Experimentum ex Vellere Lanæ, per expositionem in Aërem cum mora aliqua dierum, minus aucto Pondere: Aliud ex Frusto Carnis, diutius manente non putrefacto; Aliud ex Vitro Calendari minori spatio reciprocante: De his, & Similibus, amplius inquiratur.

30. Aëris non tantum Bonitas, aut Puritas, verum etiam Æqualitas quoad Longævitatem spectatur: Collium & Vallium Vari-

Varietas Aspectui & Sensui grata, Longevitati suspecta; At Planities modice sicca, nec tamen nimis sterilis, aut Arenosa, nec prorsus sine Arboribus & Umbra, Diuturnitati Vita magis commoda.

31. Inæqualitas Aëris, (ut jam dictum est) in Loco Mansionis, mala; verum Mutatio Aëris in Peregrinatione, postquam quis assueverit, bona: unde & magni Peregrinatores Longævi fuerunt: similiter etiam Longævi, qui in Tuguriolis suis, eodem loco, perpetuam Vitam degerunt: Aër enim Assuetus, minus consumit, at Mutatus magis alit, & reparat.

32. Vi Seris, & Numerus Successionum, ad Diuturnitatem, aut Brevitatem vita, nihil est (ut jam diximus;) ita Conditio immediata Parentum, tam ex parte Patris, quam Matris, proculdubio multum potest. Alii siquidem generantur ex Senibus; Alii ex Adolescentulis; Alii ex Viris Ætate justiore; Item Alii à Patribus, cum Sani fuerint, & bene dispositi; Alii à Morbidis, & Languidis; Item Alii à Repletis, & Ebris; Alii post Somnum & Horis matutinis; Item Alii post longam Intermisionem Veneris; Alii post Venerem repetitam; Item Alii flagrante Amore Patrum, (ut fit plerumq; in Spuriis) Alii defervescente, ut in Conjugiis diuturnis. Eadem etiam ex parte Matris spectantur: Quibus addi debent, Conditio Matris, dum gestat Vterum, quali sanitate, quali diæta? Et Tempus Gestationis, ad decimum Mensem, aut celerius? Hac ad Normam redu-

cere, quatenus ad Longævitatē difficile est; Atque eo difficilius, quod fortasse quæ optima quis putaret, in contrarium cedent: Etenim Alacritas illa in Generatione, quæ Liberos Corpore robustos, & agiles producit, ad Longævitatē minus utilis erit, propter Acrimoniam & Incensionem Spirituum. Diximus antea, Plus habere ex materno Sanguine, conferre ad Longævitatē; Etiam Mediocria simili ratione optima esse putamus, Amorem potius Conjugalem, quam Meretricium; Horas Generationis matutinas; Statum Corporis non nimis Alacrem, aut Turgidum, & Similia. Illud etiam bene observari debet, quod Habitus Parentum robustior, ipsis magis est propitius, quam Fatui, præcipue in Matre: Itaque satis imperite Plato existimavit Claudicare virtutem Generationum, quod Mulieres similibus cum Viris Exercitiis tam Animi, quam Corporis, non utantur; Illud contra se habet: Distantia enim Virtutis inter Marem, & Fœminam, maxime utilis est Fœtui; Atque Fœmina teneriores magis Præbitoria sunt ad alendum fœtum, quod etiam in Nutricibus tenet. Neque enim Spartanæ Mulieres, quæ ante Annum vicesimum secundum, aut (ut alii dicunt) quintum, nubere non solebant (ideoque Andromanæ vocabantur) generosorem, aut longæviorē Sobolem ediderunt, quam Romanæ, aut Athenienses, aut Thebanæ, apud quas, Anni Duodecim, aut Quatuordecim Nubiles erant. Atque si in Spartanis aliquid fuerit

fuerit Egregium, id magis Victus Parsimonia debebatur, quam Nuptiis Mulierum serotinis. Illud vero Experientia docet, Esse quasdam Stirpes ad tempus longavas, ut Longavitas sit, quemadmodum Morbi, Res Hæreditaria, in aliquibus periodis.

33. Candidiores Genis, Cute, & Capillis, minus vivaces; Subnigri, aut Rusi, aut Lentiginosi magis. Etiam Rubor nimius in Juventute, Longavitatem minus promittit, quam Pallor. Cutis durior Longavitatis signum, potius quam mollior; neque tamen hoc intelligitur de Cute Spissiori (quam vocant Anserinam) qua est tanquam Spongiosa; sed de Durâ simul, & Compacta; Quin & Frons majoribus Rugis sulcatus, melius signum quam Nitidus, & Explicatus.

34. Pili in Capite Asperiores, & magis setosi ostendunt vitam longiorem quam Molles, & delicati; Crispi vero eandem prænunciant, si sunt simul Asperi; contra si sunt Molles, & splendentes. Item si sit Crispatio potius Densa, quam per largiores Cincinnos.

35. Citius aut serius Calvescere, Res est quasi indifferens; cum Calvastrî plurimi longevi fuerint; Etiam cito Canescere, (utcumque videatur Canicies præcursor ingruentis Senectutis) Rex fallax est; cum haud pauci præpropere Canescentes, diu postea vixerint; Quin etiam præmatura Canities, absque ulla Calvitie, signum est Longavitatis; Contra, si concomitetur Calvities.

36. Pilositas Partium Superiorum signum Vita minus longa, atque Pectore hirsuti, & quasi jubati, minus Vivaces: at Inferiorum Pilositas, ut Femorum, Tibiarum, signum longa Vita.

37. Proceritas Staturæ (nisi fuerit enormis) Compagē commoda, & sine Gracilitate, præsertim si concomitetur Corporis Agilitas, signum longa Vita; At contra, Homines brevioris Statura magis vivaces, si fuerint minus Agiles, & Motu tardiores.

38. In Corporis Analogia; Qui Corpore aliquanto breviores sunt, Tibiis longioribus, longeviores sunt, quam qui Corpore magis demisso, Tibiis autem brevioribus: Item, qui Inferioribus Partibus largiores sunt, & Superioribus contractiores, (Structura Corporis, quasi surgente in Acutum) longeviores, quam qui Humeros lati, deorsum sunt tanquam assumati.

39. Macies cum Affectibus Sedatis, tranquillis, & facilibus; Pinguior autem Habitus cum Cholera, vehementia, & pertinacia, Diurnitatem Vita significant: Obesitas autem in Juventute, breviorē Vitam præmonstrat; in Senectute, Res est magis indifferens.

40. Diu & sensim Grandescere, signum Vita longa; si ad Staturam magnam, magnum signum: si ad minorem, signum tamen; At contra velociter Grandescere ad Staturam magnam, signum malum est; sin ad Staturam brevem, minus malum.

41. Carnes Firmiores, & Corpus Musculo-
sum, & Nervosum & Nates minus tumentes,
(quantum Sedendo tantum sufficient) & Vena
paulo eminentiores, Longevitatem denotant;
contraria Brevitatem Vita.

42. Caput, pro Analogia Corporis, minus
tius; Collum mediocre, non oblongum, aut
gracile, aut tumidum, aut tanquam Humoris
impactum: Nares patula, quacunque forma
Nasi: Os largius: Auris cartilaginea, non Car-
nosa; Dentes robusti, & contigui, non exiles,
aut rari, Longevitatem prænunciant; Et mul-
to magis, si Dentes aliqui novi, provectiore
Ætate proveniant.

43. Pectus latius, sed non elevatum, quod
potius adductius: Humerique aliquantulum
gibbi, & (ut loquuntur) Fornicati: Venter pla-
nus, nec prominens: Manus largior, & Palma
minus Lineis exarata: Pes brevior, & rotun-
dior, Femora minus carnosae; Sura non cadem-
res, sed se altius sustentantes, Signa Longævitatís.

44. Oculi paulo grandiores, atque Iris i-
psorum cum quodam Viore; Sensus omnes non
nimis acuti: Pulsus Juventute tardior, sub Æ-
tatem vergentem paulo incitator; Detentio An-
helitus facilior, & in plura Momenta; Alvus
Juventute siccior, Vergente Ætate humidior,
signa etiam Longævitatís.

45. De Temporibus Nativitatís; nihil ob-
servatum est, quoad Longævitatem, memora-
tu dignum, præter Astrológica, qua in To-
picis relegavimus. Partus Octimestris, non

solum pro non Vivaci, verum etiam pro non Vitali habetur. Etiam Partus Hyemales habentur pro Longavioribus.

46. *Victus sive Diæta Pythagorica, aut Monastica, secundum Regulas strictiores, aut ad Amussivam equalis, (qualis fuit illa Cornarii): videtur potenter facere ad Vita Longitudinem. At contra ex illis, qui libere, & communi more vivunt, Longaviores reperti sunt sepe namque Edaces & Epulones, denique qui liberaliore Mensa usi sunt. Media Diæta, quæ habetur pro Temperata, laudatur, & ad Sanitatem confert, ad vitam Longævam parum potest: Etenim, Diæta illa Strictior, Spiritus progenerat paucos, & lentos, unda minus consumit; at illa Plenior, Alimentum præbet copiosum, unda magis reparat; Media neutrum præstat; Hiæ enim Extrema nociva sunt, Medium optimum; verum ubi Extrema juveniva, Medicinam nihil fere est. Diæta autem illi strictiori, convenit etiam Vigilia, ne Spiritus pauci, multo Somno opprimantur; Exercitatio item modica, ne exolvantur; Veneris Abstinencia, ne exhaustantur: At Diæta Vberiori convenit contra Somnus largior, Exercitatio frequentior, Ufus Veneris tempestivus. Balnea, & Unguenta (qualia fuerunt in usu) Deliciis potius, quam Vita producenda, accommodata fuerunt; Verum de his omnibus, cum ad Inquisitionem secundum Intentiones ventum erit, accuratius dicemus. Illud interim Celsi Medici, non solum Docti, verum etiam Prudentis,*

non

non contemnendum est; Qui Varietatem & Alternationem Diætæ jubet, sed cum inclinatione in Partem Benigniore: Scilicet, ut quis Vigiliis quandoque se assuescat, alias Somno indulgeat, sed Somno sapius; Itidem, interdum jejundet, interdum epuletur, sed epuletur sapius; Interdum Animi Contentionibus strenue incumbat, interdum Remissionibus utatur, sed Remissionibus sapius. Illud certe minime dubium est, quin Diætæ bene instituta, partes, ad prolongandam Vitam, potiores teneat; neque conveni unquam aliquem valde Longævum; qui interrogatus de Victu suo, non observasset aliquid Peculiare; Alii a-
lia. Equidem memini quendam Senem Centenario Majorem, qui productus est Testis, de antiqua quadam Prescriptione; Is cum, finito Testimonio, à Judice familiariter interrogaretur, quid agens tam diu vixisset; respondit (præter expectatum, & cum Risu Audientium) Edendo, antequam esurirem, & Potando, antequam sitirem. Sed de his, (ut dictum est) postea.

47. Vita Religiosa, & in sacris, videtur ad Longævitatē facere; Sunt in hoc Genere Vita, Otium; Admiratio & Contemplatio rerum divinarum; Gaudia non Sensualia; Spes nobiles; Motus salubres; Mœrores dulces; denique Renovationes continua per Observantias, Pœnitentias, & Expiationes; qua omnia ad Diurnitatem Vita potenter faciunt. Quibus si accedat Diætæ illa Austera, qua Massam

Corporis induret, Spiritus humiliet, nil mirum. si sequatur Longævitas insignis; qualis fuit Pauli Eremitæ, Simeonis Stilitæ, Anachoretæ Columnaris, & complurium aliorum Monachorum ex Eremito, & Anachoretarum.

48. *Huic proxima est Vita in Literis, Philosophorum, Rhetorum, & Grammaticorum; Degitur hic quoque in Otio, & in iis Cogitationibus, qua cum ad Negotia Vita nihil pertineant, non mordent, sed Varietate, & impertinentia, delectant; Vivunt etiam ad arbitrium suum, in quibus maxime placeat, Horas & Tempus terentes; Atque in consortio plerunque Adolescentium, quod paulo latius est. In Philosophiis autem magna est Discrepancia, quoad Longævitatem, ipser Sectas. Etenim Philosophiæ, qua nonnihil habent ex Superstitione, & Contemplationibus sublimibus, optima, ut Pythagorica, Platonica: Etiam qua Mundi Perambulationem, & Rerum Naturalium varietatem complectebantur, & Cogitationes habebant distinctas, & alias, & magnanimas, (de Infinito, & de Astris, & de Virtutibus Heroicis, & hujusmodi) ad Longævitatem bona; quales fuerunt Democriti, Philolai, Xenophanis, Astrologorum & Stoicorum: Etiam qua nihil habebant Speculationis Profundioris, sed ex Sensu Communi, & Opinionibus vulgaris, absque Inquisitione acriori, in omnem partem placide disputabant, similiter bona; quales fuerunt Carneadis,*

dis, & Academicorum; item Rhetorum, & Grammaticorum: At contra, Philosophiæ in Subtilitatibus Molestis versantes, & Pronunciatiuæ, & singula ad Principiorum Trutinam examinantes, & torquentes, denique Spinofiores, & Angustiores, mala; quales fuerunt, plerunque Peripateticorum, & Scholasticorum.

49. Vita Rusticana item ad Longauitatem idonea; Frequens est sub Dio, & Aère libero; non Socors, sed in Motu; Dapibus plerunque Recentibus, & inennis, sine Curis & Inuidia.

50. De Vita Militari, in Iuuentute, etiam bonam habemus Opinionem; Certe complures Bellatores egregii longevi fuerunt; Corvinus, Camillus, Xenophon, Agesilaus, & Alti tam Prisci, quam Moderni: Prodest certe Longauitati, si à Iuuentute, ad Ætatem Proiectam, omnia crescant in Benignius, ut Iuuentus laboriosa, Dulcedinem quandam Senectutis largiatur: Existimamus etiam Affectus Militares, ad Contentionis studium, & spem Victoria, erectos, talem infundere Calorem Spiritibus, qui Longauitati proficit.

M E D I C I N Æ,

A D.

Longævitatē.

Ad Artic. 10. Connexio.

Medicina quæ habetur, inuenitur fere tantum *Conservationem Sanitatis & Curationem Morborum*; de iis autem, quæ proprie spectant ad *Longævitatē*, parva est Mentio, & tanquam obiter. Proponemus tamen ea *Medicamenta*, quæ in hoc genere notantur, *Cordialia*, scilicet quæ vocantur. Etenim quæ sumpta in *Curationibus*, *Cor* & (quod verius est) *Spiritus* muniunt, & roborant, contra *Venena & Morbos*, translata cum *Judicio & Delectu* in *Dietam*, etiam ad *Vitam* producendam, aliqua ex parte, prodesse posse, consentaneum est. Id faciemus non promiscue ea cumulantes, (ut moris est) sed excerptes *Optima*.

I. *Aurum triplici Forma exhibetur; Aut in Auro (quod appellant) Potabili; aut in Vino Extinctionis Auri; aut in Auro in Substantia; qualia sunt, Aurum Foliatum, & Limatura Auri. Quod ad Aurum Potabile attinet, coepit dari in Morbis desperatis, aut gravioribus, pro egregio Cordiali, atque successu non contemnendo. Verum existimamus Spiritus Salis, per quos fit Dissolutio, Virtutem illam,*
qua:

qua reperitur, largiri potius, quam ipsum Aurum; Quod tamen sedulo celatur: Quod si aperiri possit Aurum absque Aquis Corrosivis, aut per Corrosivas, (modo absit Qualitas Venenata) bene postea ablutas, Rem non inutilem fore arbitramur.

2. Margaritæ sumuntur aut in Pulvere lavigato, aut in Malagmate quodam siue Dissolutione, per Succum Limonum impense acerbiorum, & recentium; atque dantur aliquando in Confectionibus Aromaticis, aliquando in Liquore. Margarita proculdubio affinitatem habet cum Concha, cui adhaeret; & posse esse similis fere Qualitatis cum Testis, Cancro- rum Fluviatilium.

3. Inter Gemmas Crystallinas habentur pro Cordialibus praecipue duae; Smaragdus & Hyacinthus; quae dantur sub iisdem Formis, quibus Margaritæ, excepto quod Dissolutiones earum (quod scimus) non sint in usu. Verum nobis magis suspecta sunt Gemmae illae Vitæ, ob Asperitatem.

[Monitum.] De his, quæ memoravimus, quatenus & quomodo Juvamentum præbeant, postea dicitur.

4. Lapis Bezoar probata est Virtutis; quod Spiritus recreet, & lenem Sudorem provocet, Cornu autem Monocerotis, de Existimatione sua decidit; ita tamen ut gradum servet, cum Cornu Cervi, & Osse de corde Cervi, & E-bore & similibus.

5. Ambra Græcia ex optimis est, ad Spiritus demul-

demulcendos, & confortandos. Sequuntur Nomina tantum Simplicium, cum Virtutes ipsarum satis sint cognita.

Calida.

Crocus.

Folium Indum.

Lignum Aloës.

Cortex Citri.

Melissa.

Ocymum.

Caryophyllata.

Flores Arantiorum.

Rosmarinus.

Menta.

Betonica.

Cardus Benedictus.

Frigida.

Nitrum.

Rosa.

Viola.

Fragaria.

Fraga.

Succus Limonum dulcium.

Succus Arantiorum dulcium.

Succus Pomorum Fragrantium.

Borago.

Buglossa.

Pimpinella.

Santalum.

Santalum.

Camphora.

[*Monitum.*] Cum de iis jam Sermo sit, quæ in *Diatam* transferri possint; *Aqua* illæ *Ardentiores*, atque *Olea Chymica*, (quæ, ut ait *Quidam ex Nigatoribus*, sunt sub *Planeta Martis*, & habent Vim furiosam, & destructivam) quin etiam *Aromata* ipsa *Acria* & *Mordacia*, rejicienda sunt; & videndum, quomodo componi possint *Aqua*, & *Liquores ex Præcedentibus*, non *Phlegmatica* illæ *Stillaticia*; neque rursus *Ardentes ex Spiritu vini*, sed magis *Temperatæ*, & nihilominus *vivæ*, & *Vaporem benignum spirantes*.

6. *Hæsitamus de* *Frequenti Sanguinis Mifione*; *utrum ad Longævitatē conferat*; & *potius in ea sumus Opinione*, quod hoc *faciat*, *si in Habitum versa fuerit*, & *cætera sint accommodata*; *Etenim Succum Corporis Veterem emittit*, & *Novum inducit*.

7. *Arbitramur etiam Morbos quosdam Emaciantes, bene curatos, ad Longævitatē prodesse*; *Succos enim Novos præbent Veteribus consumptis*; atque (*ut ait ille*) *Convalescere est Jvenesceere*; *Itaque inducendi sunt tanquam Morbi quidam Artificiales, id quod fit per Dietas strictas*, & *Emaciantes, de quibus postea dicemus*.

IN-

I N T E N T I O N E S .

Ad Artic. 12. 13. & 14.

Connexio.

Postquam autem *Inquisitionem* absolverimus secundum subjecta, videlicet *Corporum Inanimatorum, Vegetabilium, Animalium, Hominis*; proprius accedemus, & *Inquisitionem* per *Intentiones* ordinabimus veras & proprias, (ut omnino arbitramur) quæque sint tanquam *Semitæ Vitæ Mortalis*. Neque enim in hac Parte quicquam, quod valeat, hactenus inquisitum est: sed plane fuerunt *Hominum Contemplationes*, quasi simplices, & non proficientes. Nam cum audiamus ex una parte *Homines*, de confortando *Calore Naturali*, atque *Humore Radicali*; atque de *Cibis*, qui generant *Sanguinem* laudabilem, quique sit nec *Torridus*, nec *Phlegmaticus*; atque de *Refocillatione, & Recreatione Spirituum*, verba facientes; existimamus sane, *Homines* non malos esse, qui hæc loquuntur: Sed nihil horum potenter facit ad *Einem*. Cum vero ex altera parte, audiamus *Sermones inferri de Medicinis ex Auro*, (quia scilicet *Aurum* Corruptioni est minime obnoxium,) & de *Gemmis*, ad recreandos *Spiritus*, propter *Proprietates occultas, & Clarorem suam*; Quodque, si possint detineri, & excipi in *Vasibus Balsama, & Quinta Essentia Animalium*, Superbiam.

perbam faceret *Spem Immortalitatis*; Quodque *Carnes Serpentum, & Cervorum*, consensu quodam valeant ad *Renovationem Vitæ*, quia *Alter mutat Spolia*, alter *Carnua*; (debuerant autem *Carnes Aquilarum*, adungere, quia *Aquila mutat Rostrum*;) Quodque quidam, cum *Vnguentum* sub terra defossum reperisset, eoque se à Capite ad Pedes usque unxisset, (exceptis *Plantis Pedum*) ex hujusmodi *Unctione* trecentos *Annos* vixisset absque morbo, (præter *Tumores Plantarum Pedum*;) Atque de *Artesio*, qui cum *Spiritum* suum labascere sensisset, *Spiritum Adolescentis* cujusdam *Robusti* ad se traxisset, eumque inde examinasset; sed ipse complures *Annos* ex *Alieno* illo *Spiritu* vixisset; Et de *Horis Fortunatis*, secundum *Schemata Cæli*, in quibus *Medicina* ad *Vitam* producendam, colligi, & componi debent; Atque de *Sigillis Planetarum*, per quæ *Virtutes cælitus* ad prolongationem vitæ haurire, & deducere possimus; & hujusmodi *Fabulosis*, & *Superstitiosis*; prorsus miramur *Homines* ita *Mente* captos, ut iis hujusmodi *Res* imponi possint. Denique, subitæ *Humani generis* *Miseratio*, quod tam *duro Fato* obsideatur, inter *Res* inutiles, & ineptas. *Nostras* autem *Intentiones*, & *Rem* ipsam premere, & procul esse à *Commentis* vanis, & credulis, confidimus; & tales, ut *Rebus*, quæ illis *Intentionibus* satisfaciant, à *Posteris* quam plurima, *Intentionibus* autem ipsis non multum, addi posse existimemus. Sunt

Sunt tamen Pauca, sed magni proffus Momenti, quorum Homines præmonitos esse volumus.

Primo, nos in hac Sententia sumus, ut existimemus *Officia Vita*, esse *Vita ipsa* potiora. Itaque si quid sit ejusmodi, quod *Intentionibus* nostris, magis exacte respondere possit, ita tamen ut *Officia*, & *Munia Vita*, omnino impediatur; quicquid hujus generis sit, rejicimus: Levem fortasse aliquam Mentionem hujusmodi Rerum facimus, sed minime illis insistimus. Neque enim de vita aliqua, in *Speluncis*, ubi Radii & Tempestates cœli non penetrant, instar *Antri Epimenidis*; Aut de perpetuis *Babneis*, ex Liquoribus præparatis; Aut de *Superpelliciis*, & Ceratis ita applicandis; ut Corpus perpetuo sit tanquam in Capsula; Aut de *Pigmentis Spiffis*, more *Barbarorum* nonnullorum; Aut de *Ordinatione Vitæ & Diætæ* accurata, quæ solum hoc videatur agere, & nihil aliud curare, quam ut quis vivat; (qualis fuit *Herodici* apud Antiquos, & *Cornari Veneti* nostro Sæculo, sed majore cum Moderatione;) Aut de hujusmodi Portentis, Fastidiis, & Incommodis, sermonem aliquem serium, & diligentem instituimus; Sed & afferimus Remedia, & Præcepta, ex quibus *Officia vita* non descendant, aut nimias excipiant Moras, & Molestias.

Secundo, ex altera parte, Hominibus denunciamus, ut nugari desinant; nec existiment

ment tantum Opus, quantum est *Natura possentem Cursum remorari*, & retrovertere, posse *Hauftu aliquo Mututino*, aut usu *alicujus pretiosæ Medicinæ*, ad *Exitum* perducî; sed ut pro certo habeant, necesse esse ut hujusmodi Opus sit plane *Res operosa*, & quæ ex compluribus *Remediis*, atque eorum inter se *Connexione idonea*, constet; Neque enim quisquam ita *stupidus* esse debet, ut credat id quod nunquam est factum, fieri posse, nisi per *Modos etiam nunquam tentatos*.

Tertio diserte *profitemur*, nonnulla ex iis, quæ proponemus, *Experimento nobis non esse probata*, (neque enim hoc patitur nostrum *Genus Vitæ*) sed tantum *summa* (ut arbitramur) *Ratione*, ex *Principiis nostris*, & *Præsuppositis*, (quorum *alia inserimus*, *alia Mente servamus*) esse *derivata*, & tanquam ex *Rupe*, aut *Minera* ipsius *Naturæ*, excisa & effossa. Neque tamen *Curam omisimus*, eamque *providentem & sedulam*, quin (quandoquidem de *Corpore Humano* agatur, quod, ut ait *Scriptura*, *est supra Vestimentum*) ea proponamus *Remedia*, quæ sint *tuta saltem*, si forte non fuerint *fructuosa*.

Quarto, illud *Homines rite*, & *animadvertere*, & *distinguere volumus*; Non eadem semper, quæ ad *Vitam Sanam*, ad *Vitam Longam* conferre. Sunt enim nonnulla, quæ ad *Spirituum Alacritatem*, & *Functionum Robur*, & *Vi-*

& Vigorem, profunt, quæ tamen de *Summa Vita* detrahunt. Sunt & alia, quæ ad *Prolongationem Vitæ* plurimum juvant, sed tamen non sunt absque Periculo *valetudinis*; nisi per *Accommodata* quædam huic Rei occurratur; de quibus tamen (prout Res postulat) *Cautiones*, & *Monita* exhibere non prætermittemus.

Postremo, visum est nobis varia *Remedia*, secundum singulas *Intentiones* proponere; *Delectum* vero *Remediorum*, atque *Ordinem* ipsorum, in medio relinquere. Etenim ex ipsis, quæ *Constitutionibus Corporum* diversis, quæ *Generibus Vita* variis, quæ *Ætatibus* singulis, maxime convenient, quæque alia post alia sumenda sint, & quomodo *Praxis* universa harum rerum sit instruenda, & regenda, exacte perscribere, & nimis longum foret, neque idoneum est quod publicetur.

Intentiones in *Topiciis* proposuimus tres: *Prohibitionem Consumptionis*; *Perfectionem Reparationis*; & *Renovationem Veterationis*. Verum, cum quæ dicentur, nihil minus sint, quam *Verba*, *Intentiones* illas tres ad decem *Operationes* deducemus.

1. Prima est *Operatio* super *Spiritus*, ut revirescant.

2. Secunda *Operatio* est, super *Exclusionem Aëris*.

3. Tertia *Operatio* est, super *Sanguinem*, & *Calorem Sanguificantem*.

4. Quarta *Operatio* est, super *Succos Corporis*.

5. Quin-

5. Quinta Operatio est, super *Viscera*, ad *Extrusionem Alimenti*.

6. Sexta Operatio est, super *Partes Exteriores*, ad *Attractionem Alimenti*.

7. Septima Operatio est, super *Alimentum ipsum*, ad *Insinuationem* ejusdem.

8. Octava Operatio est, super *Actum ultimum Assimilationis*.

9. Nona Operatio est, super *Intenerationem Partium*, postquam cœperint desiccari.

10. Decima Operatio est, super *Expurgationem Succi veteris*, & *Substitutionem Succi novi*.

Harum *Operationum* Primæ quatuor pertinent ad *Intentionem* primam; Quatuor Proximæ, ad *Intentionem* secundam; Duæ ultimæ, ad *Intentionem* Tertiam.

Cum veto hæc Pars de *Intentionibus*, ad *Praxin* innuat, sub *Historia* Nomine, non solum *Experimenta*, & *Observationes*, sed etiam *Consilia*, *Remedia*, *Causarum Explicationes*, *Assumpta*, & quæcunque huc spectant, immiscebimus.

O P E R A T I O

super Spiritus, ut maneant juveniles, & revirescant.

I.

H I S T O R I A.

I. **S**piritus omnium, quæ in Corpore sunt, Fabri sunt atque Opifices. Id & Consensu, & ex infinitis Instantiis patet.

2. Si

2. Si quis posset efficere, ut in Corpore Senili rursus indantur Spiritus, quales sunt in Iuvene; Rotam hanc Magnam, Rotas reliquas Minores circumagere, & Naturæ Cursum retragradum fieri posse, consentaneum est.

3. In omni Consumptione, siue per Ignem, siue per Ætatem, quo plus Spiritus Rei, siue Calor depradatur Humorem, eo breuior est Duratio Rei. Id ubique occurrit, & patet.

4. Spiritus in tali Temperamento, & Gradu Activitatis ponendi sunt, ut Succos Corporis (ut ait ille) non bibant, & sorbeant, sed pytissent.

5. Duo sunt Genera Flammarum; una Acris & Impotens, que Tenuiora evolare facit, in Duriora parum potest; ut Flamma ex Stramine, vel Ramentis Ligni: Altera Fortis & Constans, qua etiam insurgit in Dura, & Obstinata, qualis est Lignorum grandiorum & similibus.

6. Flammæ Acriores & tamen minus Robustæ, Corpora desiccant, & reddunt effœta, & exueta; at Fortiores Corpora intenerant, & liquant.

7. Etiam ex Medicinis dissipantibus, nonnulla in Tumoribus, tenuia tantum emittunt, ideoque indurant; nonnulla potenter discutunt, ideoque emolliunt.

8. Etiam in Purgantibus, & Abstergentibus, quedam magis Fluida raptim exportant; quedam magis Consumacia, & Viscosa trahunt.

9. Spiritus tali Calore indui, & armari debent, ut potius ament Dura, & obstinata convellere, & subruere; quam Tenuia, & Preparata emittere, & asportare: Eo enim modo fit Corpus Viride, & Solidum.

10. Spiritus ita subigendi, & componendi sunt, ut fiant Substantia densi, non rari; Calore pertinaces, non acres; Copia, quanta sufficit ad Munia Vitæ, non redundantes, aut surgidi; Motu sedati, non subsultorii, & inæquales.

11. Super Spiritus plurimum operari, & posse Vapores, ex Somno, & Ebrietate, & Passionibus Melancholicis, & Latificantibus, & Recreatione Spirituum per Odores in Deliquiis, & Languoribus, patet.

12. Spiritus quatuor modis condensantur. Aut Fugando; Aut Refrigerando; Aut Demulcendo; Aut Sedando: Atque primum de Condensatione per Fugam videndum.

13. Quidquid fugat undequaque, cogit Corpus in Centrum suum, atque ideo condensat.

14. Ad Condensationem Spirituum per Fugam, longe potentissimum, & efficacissimum, est Opium; & deinde Opiata, atque generaliter Soporifera.

15. Efficacia Opii ad Condensationem Spirituum admodum insignis est; cum tria fortasse Grana ejus, Spiritus paulo post ita coagulent, ut non redeant, sed extinguantur, & reddantur immobiles.

16. O-

16. Opium, & Similia non fugant Spiritus propter Frigus suum; (Habent enim partes manifesto calidas.) Sed è converso refrigerant, propter Fugam Spirituum.

17. Fuga Spirituum ex Opio, & Opiatis; optime cernitur, in illis exterius Applicatis; quia subinde Spiritus statim se subducunt, nec amplius accedere volunt, sed mortificatur Pars, & vergit ad Gangrænam.

18. Opiata in magnis Doloribus, veluti Calculi, aut in Abscissione Membrorum, Dolores mitigant; maxime per Fugam Spirituum.

19. Opiata sortiuntur bonum Effectum ex mala Causa: Fuga enim Spirituum, mala; Condensatio autem eorum à Fuga, bona.

20. Græci multum posuerunt, & ad Sati-
tatem; & ad Prolongationem Vita, in Opiatis: Arabes vero adhuc magis; in tantum ut Medicinæ suæ Grandiores, (quas Deorum manus vocant.) pro Basi suæ, & Ingrediente principali habeant Opium; reliquis admistis ad ejus noxias Qualitates retundendas, & corrigendas; quales sunt Theriaca, Mithridatium, & cætera.

21. Quicquid in Cura Morborum Pesti-
lentialium, & Malignorum, feliciter exhibetur, ut Spiritus sistantur, & frangentur, ne turbent, & tumultuentur; id optime transfertur ad Prolongationem Vita; cum idem faciat ad utrumque; Condensatio videlicet Spirituum. Id autem præstant ante omnia Opiata.

22. Tur-

22. Turcæ Opium experiuntur, etiam in bona Quantitate, innoxium, & confortativum; adeo ut etiam ante Prælia, ad Fortitudinem illud sumant; Nobis vero nisi in parva Quantitate, & cum bonis Correctivis, lethale est.

23. Opium, & Opiata, manifesto deprehenduntur excitare Venerem; quod testatur vix ipsorum ad roborandos Spiritus.

24. Aqua Stillatitia ex Sylvestri Papavere, ad Crapulam, Febres, & varios Morbos feliciter adhibetur; qua proculdubio est temperatum Genus Opiati: Neque de Varietate Vfus ejus miretur quispiam; Id enim Opiatis familiare est; quia Spiritus roboratus & densatus, insurgit in quemcunque Morbum.

25. Turcæ habent etiam in usu Herbx Genus, quam vocant Caphe. quam desiccata pulverizant, & in Aqua calida propinant; quam dicunt haud parvum prestare illis Vigorem, & in Animis, & in Ingeniis: Quæ tamen largius sumpta, Mentem movet, & turbat; unde manifestum est eam esse similis Naturæ cum Opiatis.

26. Celebratur in universo Oriente Radix quadam vocata Betel, quam Indi, & reliqui in ore habere, & mandere consueverunt; atque ex ea Mansione mire recreantur, & ad Labores tolerandos, & ad Languores discussiones, & ad Coitum fortificandum; videtur autem esse ex Narcoticis, quia magnopere devigrat Dentes.

27. In

27. *Incepit nostro saculo in immensum crescere usus Tobacco; atque afficit Homines occulta quadam delectatione, ut qui illi semel assueti sint, difficile postea abstineant; Et facit proculdubio ad Corpus allevandum, & tollendas Lassitudines: Atque vulgo virtus ejus refertur, eo quod aperiat Meatus, & eliciat Humores: Attamen, rectius referripotest ad Condensationem Spirituum; cum sit Hyoscyami quoddam genus, & Caput manifesto turbet, quemadmodum Opiata.*

28. *Sunt aliquando Humores generati in Corpore, qui & ipsi sunt tanquam Opiati; ut sit in aliquibus Melancholicis, quibus si quis corripitur, admodum fit longævus.*

29. *Opiata (qua etiam Narcotica vocantur, & Stupefactiva) Simplicia sunt, Opium ipsum, quod est Succus Papaveris; Papaver utrunque & in Herba, & in Semine; Hyoscyamus; Mandragora; Cicuta; Tobacco; Solanum.*

30 *Opiata Composita sunt, Theriaca, Mithridatium, Triferæ, Ladanum Paracelsi, Diacodium, Diascordium, Philonium, Pillulæ de Cynoglossa.*

31. *Ex his, quæ dicta sunt, possent deduci quadam Designationes, sive Consilia ad prolongationem vitæ, secundum hanc Intentionem, scilicet Condensationis Spirituum per Opiata.*

32. *Sit itaque quotannis à Iuventute Adulta, Diæta quadam Opiata: usurpetur sub Fi-*

the Maji; quia Spiritus Æstate maxime solvantur & attenuantur; & minor instat metior ab Humoribus frigidis: Sit vero Opiatum aliquod Magistrale, debilius quam ea, que in usum sunt, & quoad minorem Quantitatem Opii, & quoad parciorem Mixturem impense Calidiorum: Sumatur Mane inter Somnos; Tactus sit simplicior, & parcior, absque Vinis aut Aromatibus, aut Vaporosis: Sumatur autem Medicina ista tantum diebus; & continuetur: Diecta, ad Quatuordecim Dies. Hac Designatio Iudicio nostro Intentioni haud perperam satisfacit.

33. Possit etiam esse Acceptio Opiatorum, non tantum per Os, sed etiam per Fumos; Sed talis esse debet, ut non moveat nimis Facultatem Expulsivam, aut elicias Humores; sed tantum brevi mora operetur super Spiritus intra cerebrum; Itaque Suffragatio matutina, per Os, & Nares excepta, cum Tobacco, admista ligno Aloës, & Folis Siccis Rorismartini, & parum Myrrhæ, utilis foret.

34. In Opiatis magnis, qualia sunt Theiaca, Mithridatium, & cetera (praesertim in Juventute) non malum foret, potius Aquas ipsorum Stillatitias sumere, quam Corpora ipsorum: Etenim Vapor in distillando seorsit; Calor Medicamenti fere subsidet: Aquas autem Stillatitiæ, plerunque in Virtutibus, quæ per Vapores fiunt, bona; in ceteris, obsoletas.

35. Sunt Medicamenta, quæ Gradum habent quendam debilem, & occiduum, & propterea tutum, ad Virtutem Opiatam; Eas mittunt

mittunt Vaporem lentum & copiosum, sed non malignum, quemadmodum Opiata faciunt: Itaque Spiritus non fugant, sed congregant tamen, & nonnihil inspissant.

36. *Medicamenta in ordine ad Opiata sunt ante omnia Crocus, atque ejus Flores; deinde Folium Indum; Ambra-grisia; Coriandri Semen preparatum; Annomum, & Pseudamomum; Lignum Rhodium; Aqua Florum Arantiorum, & multo magis Infusio Florum arundum recentium in Oleo Amygdalino; Nux Muscata foraminata, & in Aqua Rosacea macerata.*

37. *Ut Opiata parce admodum, & certis Temporibus (ut dictum est) ita hac Secundaria, familiariter, & in Victu quotidiano, sumi possunt; & multum conferent ad Prolongationem vitæ. Certe Pharmacopœus quidam Calecutiæ, ex Usu Ambræ, ad centum sexaginta Annos vixisse perhibetur; atque Nobiles in Barbaria, ex ejusdem Usu, longævi repariuntur, cum Plebs brevioris sit ævi; Et apud Majores nostros, qui nobis fuerunt Viraciores, Crocus magno in Usu fuit, in Placentis, Jusculis, &c. Atque de primo Modo Condensationis Spirituum, per Opiata, & Subordinata, hæc inquisita sint.*

38. *Iam vero de secundo Modo Condensationis Spirituum per Frigus, inquiremus; Proprium enim Opus Frigoris est Densatio; atque perficitur absque Malignitate aliqua, aut Qualitate inimica: ideoque tutior est Operatio, quam*

quam per Opiata; licet paulo minus potens, si per vices tantum, quemadmodum Opiata, usurparetur: At rursus, quia familiariter, & in victu quotidiano moderate adhiberi potest, etiam longe potentior ad prolongationem vita est, quam per Opiata.

39. Refrigeratio Spirituum, fit tribus modis; Aut per Respirationem; Aut per Vapores; Aut per Alimenta: Prima optima est, sed fere extra nostram potestatem; Secunda etiam potens, & tamen praesto est; Tertia debilis & per Circuitus.

40. Aer Limpidus & purus, & nihil habens Fuliginis, antequam recipiatur in Pulmones, & minus obnoxius Radiis solis, Spiritus optime densae. Talis invenitur aut in jugis Montium Siccis, aut in Campesribus perflatilibus, & tamen umbrosis.

41. Quoad Refrigerationem & Densationem Spirituum per Vapores, Radicem hujus Operationis ponimus in Nitro, veluti Creatura ad hoc propria, & electa; his usi & per suasu indicis.

42. Nitrum est tanquam Aroma Frigidum; Idque indicat Sensus ipse. Mordet enim, & tentat Linguam, & Palatum Frigore, ut Aromata Calore; Atque interea qua no vincto, unicum est, & solum, quod hoc praestet.

43. Frigida fere omnia (qua sunt propria Frigida, non per Accidens, ut Opium,) habent Spiritum exilem, & paucum; Contra spirituosae sunt omnia fere Calida. Solum inveni-

tur Nitrum in Natura Vegetabili quod Spiritu abundet, & tamen sit Frigidum. Nam Capthura qua est Spirituosa, & tamen edit Actiones Frigidi, refrigerat per Accidens tantum; nempe Tenuitate sua, absque Acrimonia, iuvando perspirationem in Inflammationibus.

44. In Congelatione & Conglaciatione Liqueorum qua nuper cœpit esse in Usu, per Nivem & Glaciem ad Exteriora Vasis apposita, immiscetur illis Nitrum; atque proculdubio existat, & roborat Congelationem; Verum est, etiam usurpari ad hoc Salem Nigrum communem, qui potius Activitatem indit Frigori Nivali, quam per se infrigidat; Sed, ut accipi, in Regionibus calidioribus, ubi Nix non cadit, sit Conglaciatio à Nitro solo; Sed hac mihi compertum non est.

45. Pulvis Pyrius, qui præcipue constat ex Nitro, perhibetur potius conducere ad Fortitudinem, & usurpari à Nautis sæpe numero, & Militibus ante prælia, quemadmodum à Turcis Optum.

46. Datur sæliciter Nitrum in Causionibus, & Febris Pestilentialibus, ad leniendos, & frangendos Ardores eorum perniciosos.

47. Manifestissimum est Nitrum in Pulvere Pyrio magnopere exhorrere, Flammam; unde fit admirabilis illa ventositas, & Exufflatio.

48. Nitrum deprehenditur esse veluti Spiritus Terræ: Etenim certissimum est, quancun-

que Terram licet puram, neque Nitrosiſ ad-
mixtam, ita accumulata, & teſtam, ut im-
munis ſit à Radiis Solis, neque emittat aliquod
Vegetabile, colligere etiam ſatis copioſe Nitrum:
unde liquet Spiritum Nitri, non tantum Spiri-
tui Animalium, verum etiam Spiritui Vege-
tabilium eſſe inferiorem.

49. Animalia qua potant ex Aqua Nitroſa,
manifeſto pingueſcunt, quod ſignum eſt Frigidi-
tatis Nitro.

50. Impinguatio Soli maxime ſit à Nitro-
ſis: omnis enim Stercoratio eſt nitroſa; Atque
hoc ſignum eſt Spiritus in Nitro.

51. Ex his patet Spiritus humanos per Spiri-
tum Nitri poſſe infrigidari & denſari; & fieri
magis Crudos, & minus Acres; Quemadmo-
dum igitur Vina fortia, & Aromata, & Si-
milis, Spiritus incendunt, & Viſtam abbre-
viant; ita & Nitrum è converſo illos com-
ponit, & comprimit, & facit ad Longevi-
tatem.

52. Uſus autem Nitri poteſt eſſe in Cibo in-
ter Salem, ad decimam partem ſalis; in Ju-
ſculis matutinis, ad Grana à tribus ad decem;
etiam in Potu; ſed qualitercunque uſurpa-
tum cum modo, ad Longevitatem ſummè
prodeſt.

53. Quemadmodum Opium precipuas Par-
tes tenet in Condensatione Spirituum per Fu-
gam; atque habet ſimul ſua Subordinata, mi-
nus potentia, ſed magis tuta, qua & majori
Quantitate, & frequentiori Uſu ſumi poſſunt.

de quibus superius diximus: ita similiter & Nitrum, quod condensat Spiritus per Frigus, & quandam (ut Moderni loquuntur) Fre-scurem; habet quoque & ipsum sua subor-dinata.

54. Subordinata ad Nitrum sunt, omnia qua exhibent Odorem nonnihil Terreum; qualis est Odor Terræ puræ, & bona, recent-ter effossa & versata: In his præcipua sunt Bo-rago, Buglossa, Hippo-buglossa, Pimpinella, Fragaria, & Fraga ipsa, Frambesia, Fru-ctus Cucumeris crudus, Poma cruda fra-grantia, Folia & Gemmæ Vitis, etiam Viola.

55. Proxima sunt, ea qua habent quendam Virorem Odoris, sed paulo magis vergentem ad Calidum, neque omnino expertem virtutis illius Refrigerii; Qualia sunt Melissa, Citrum viride, Arantium viride, Aqua Rosacea stil-laticia, Pira assa fragrantia; etiam Rosa Pal-lida, Rubea, & Muscatella.

56. Illud notandum est, Subordinata ad Ni-trum plerumque plus ad Intentionem conferre Cruda, quam Ignem passa; quia Spiritus ille Refrigerii, ab Igne dissipatur; Itaque bene su-muntur infusa in Potu, aut Cruda.

57. Quemadmodum Condensatio Spiritus per Subordinata ad Opium, fit aliquatenus per Odores; similiter & illa, qua fit per sub-ordinata ad Nitrum; Itaque Odor Terræ Re-centis, & pura, Spiritus optime composit, sive Aratum sequendo, sive fodiendo, sive Herbas inuti-

inutiles evellendo: etiam Folia in Sylvis, & Sepibus, vergente Autumno, decidentia, bonum Refrigerium præstant Spiritibus; Et maxime omnium, Fragaria moriens. Etiam Odor Violæ, aut Florum Parietarix, aut Fabarum, aut Rubi suavis, & Madre-selve, exceptus dum crescunt, similis est Natura.

58. *Quin & novimus Virum Nobilem longævum, qui statim à Somno, Glebam Terræ Recentis, sub Nares apponi quotidie fecit, ut ejus Odorem exciperet.*

59. *Dabium non est, quin Refrigeratio, & Attemperatio Sanguinis, per Frigida, quæ sunt Endivia, Cichorea, Hepatica, Portulaca, &c. per Consequens infrigidet quoque Spiritus, sed hoc fit per Circuitum; At Vapores operantur immediate.*

Atque de Condensatione Spirituum per Frigus jam inquisitum est; Tertiam diximus esse Condensationem, per id quod vocamus, Demulcere Spiritus; Quartam, per Sedationem Acriritatis, & Motus nimii ipsorum.

60. *Demulcent Spiritus, quæcunque illis sunt grata, atque amica; neque tamen provocant eos nimium ad Exterius; sed contra faciunt, ut Spiritus quasi seipsis contenti, se fruantur, & recipiant se in Centrum suum.*

61. *De his, si repetas ea, quæ superius posita sunt, tanquam subordinata, & ad Opium, & ad Nitrum; nihil est opus alia Inquisitione.*

62. *Quod vero ad Sedationem Imperus Spirituum attinet, de ea mox dicemus.*

de Motu ipsorum inquiremus : Nunc igitur postquam de Densatione Spirituum dixerimus, (qua pertinet ad Substantiam ipsorum,) veniendum ad Modum Caloris in ipsis.

63. Calor Spirituum, ut diximus, ejus generis esse debet, ut sit Robustus, non Acris: & amet Obstinata subruere, potius quam Attenuata asportare.

64. Cavendum ab Aromatibus, Vino, & Potu forti; ut usus ipsorum sit valde temperatus, & abstinencia interpolatus: Etiam à Satureja, Origano, Pulegio, & omnibus, qua ad Palatum Actia sunt, & Incensiva. Illa enim præstant Spiritibus Calorem non Fabrilem, sed Prædatorium.

65. Robustum præbent Calorem præcipue. Enula, Allium, Carduus benedictus, Nasturtium adulescens, Chamedrys, Angelica, Zedoaria, Verbena, Valeriana, Myrrha, Costum, Sambuci Flores, Myrrhis. Horum usus cum Delectu, & Iudicio, alias in Condimentis, alias in Medicamentis, huic rationi satisfaciet.

66. Bene etiam cedit, quod Opiata Magna huic quoque Operationi egregie serviunt; eo videlicet quod exhibent Calorem talem per Compositionem, qualis in Simplicibus optatur, sed vix habetur: Etenim recipiendo Calida illa intensissima (qualia sunt Euphorbium, Pyrethrum, Staphys-agria, Dracontium, Anacardi, Castoreum, Aristolochium, Opoponax, Ammoniacum, Galbanum, & similia;

milia; qua intus per se sumi non possunt) ad retundendam vim Narcoticam Opii, constituunt demum talem Complexionem Medicamenti, qualem jam requirimus; Quod optime perspicitur in hoc, quod Theriaca, & Mithridatium, & Reliqua, non sunt Acris, nec mordent Linguam; sed tantum sunt paululum Amara, & Odoris potentis, & produunt demum Caliditatem suam in Stomacho, & Operationibus sequentibus.

67. Etiam ad Calorem Robustum Spirituum, facit Venus sepe excitata, raro peracta: atque nonnulli ex Affectibus, de quibus postea dicetur. Atque de Calore Spirituum Analogo ad Prolongationem vite, jam inquisitum est.

68. De Copia spirituum, ut non sint exuberantes, & ebullientes, sed potius parci, & intra Modum, (cum Flamma parva non tantum pradetur, quam magna,) brevis Inquisitio est.

69. Videtur ab Experientia comprobari, quod Diæta tenuis, & fere Pythagorica, vel ex Regulis Severioribus vite Monasticæ, vel ex Institutis Eremitarum, que Necessitatem & Inopiam habebant pro Regula, vitam reddat Longævam.

70. Huc pertinent Potus Aquæ, Stratum durum, Aër frigidus, Victus tenuis, (scilicet ex Oleribus, Fructibus, atque Carnibus & Piscibus, Conditis & Salutis, potius quam Recentibus & Calidis) Indusium Cilicii, crebra

Jejunia, crebræ Vigiliæ, raræ Voluptates sensuales, & hujusmodi: Omnia enim ista minuant Spiritus, eosque redigunt ad Quantitatem eam, qua tantummodo vita Munis sufficiat; unde minor fit Depradatio.

71. Quod si Diæta fuerit hujusmodi Rigoribus, & Mortificationibus paulo benignior, sed tamen semper æqualis, & sibi constans, eandem opem præstat; Etenim etiam in Flammis videmus, Flammam nonnihil majorem, (modo fuerit constans & tranquilla) minus absumere ex Fomite suo, quam Flamma minor agitata, & per vices intensior, & remissior, id quod plane demonstravit Regimen, & Diæta Cornari Veneti, qui bibit & edit tot Annos ad justum Pondus; unde centesimum Annum Viribus & Sensibus validus superavit.

72. Etiam videndum est, ne Corpus, quod plenius nutritur, neque per hujusmodi (quales diximus) Diætas emaciatur, Veneris usum Tempestivum omittat; ne Spiritus nimis turgeant, & Corpis emolliant, & destruant. Itaque de Copia Spiritus moderata, & quasi frugali, jam inquisitum est.

73. Sequitur Inquisitio de Frænatione Motus Spiritus; Motus enim manifesto eum attenuat & incendit; Illa Frænatio fit tribus modis: Per Somnum; per Evitationem Laboris vehementis, aut Exercitii nimii, denique omnium Dissitudinis; & per Cohibitionem Affectuum molestorum. Ac primo de Somno.

74. Fabula habet, Epimenidem in Antro
plures

plures Annos dormivisse, neque Alimento e-
guisse, cum Spiritus inter dormiendum minus
depascat.

75. *Experientia docet, Animalia quadam,*
(qualia sunt Sorex, & Vespertiones) in
quibusdam Locis occlusis, per integram Hyemem
dormire; adeo Somnus Depravationem vita-
lem compefcit; Quod etiam facere putantur A-
pes, & Fuci, licet quandoque à Melle destituti:
Eidem Papiliones, & Muscæ.

76. Somnus post Prandium, a seendentibus in
Caput Vaporibus non ingratis, (utpote primis
Roribus Ciborum) Spiritibus prodest, sed ad
alia omnia, que ad Sanitatem pertinent, gravis
est & noxius; Attamen in extrema Senectute
eadem est Ratio Cibi, & Somni; quia frequens
esse debet, & Refectio, & Dormitio, sed bre-
vis & pusilla: quinetiam ad ultimam Metam
Senectutis, mera Quies, & perpetuus quasi Do-
cubitus prodest, praesertim Temporibus Hyema-
libus.

77. Verum ut Somnus moderatus ad Pro-
longationem vite facit, ita multo magis, si sit
Placidus, & non turbidus.

78. Somnum placidum conciliant Viola,
Lactuca, (praesertim cocta) Syrupus à Rosis-
siccis, Crocus, Melissa, Poma in introitu
Lecti, Offa panis ex vino Malvatico, praeser-
tim infusa prius Rosa Muscatella: Itaque uti-
le foret, conficere aliquam Pillulam, vel ali-
quem Haustum parvum, ex huiusmodi Rebus,
eoque uti familiariter. Etiam ea, qua Os Ven-
triculi

tricoli bene claudunt, ut Semen Coriandri preparatum, Coronea, & Pyra Fragrantia asfata, Somnum inducunt placidum; Ante omnia, Juvenili Ætate, & maxime iis, qui habent Ventrículum satis fortem, prodest Haustus bonus Aquæ puræ, cruda, in introitu Lecti.

[*Mandatum.*] De Ecstasi voluntaria, sive procurata, atque de Cogitationibus Defixis, & Profundis, (modo sint absque Molestia) nihil habeo comperti; Faciunt proculdubio ad Intentionem, & densant Spiritus, etiam potentius quam Somnus: cum Sensus, æque, aut magis sopiant, & suspendant: De illis inquiratur ulterius. Atque de Somno hætenus.

79. *Quatenus ad Motum & Exercitia; Lassitudo nocet, atque Motus & Exercitatio, qua est nimis celeris & velox, quales sunt Cursus, Pila, Gladiatoria, & similia: Et rursus cum Impetus extenditur ad ultimas Vires, & Nixus, quales sunt, Saltus, Lucta, & similia. Certum enim est, Spiritus in Angustis positos, vel per Pernicitatem Motus, vel per ultimos Nixus, fieri postea magis Acres, & Prædatorios. Ex altera Parte, Exercitia, qua satis fortem cient Motum, sed non nimis celerem, aut ad ultimas Vires (quales sunt Saltatio, Sagittatio, Equitatio, Lusus Globorum, & similia) nihil efficiunt, sed prosunt potius.*

Veniendum jam ad Affectus, & Passiones Animi,

Animi, & videndum, qui ex ipsis, ad Longu-
tatem sint Noxii, qui Vitales.

80. Gaudia magna attenuant, & diffun-
dunt Spiritus, & vitam abbreviant: Lætitia
familiaris roborat Spiritus, evocando eos, nec
tamen exolvendo.

81. Impressiones Gaudiorum sensuales
mala; Ruminaciones Gaudiorum in Memo-
ria, aut Prehensiones eorum ex Spe, vel Phan-
tasia, bona.

82. Magis confortat Spiritus Gaudium pres-
sum, & parce communicatum, quam Gaudium
effusum, & publicatum.

83. Mœror & Tristitia, si Metu vacet, &
non nimium angat, vis ampotius prolongat: Spi-
ritus enim contrahit, & est Condensationis
Genus.

84. Metus graviores vitam abbreviant: li-
cet enim & Mœror, & Metus, Spiritum u-
terque angustiet; tamen in Mœrore est sim-
plex Contractio; at in Metu, propter Curas
de Remedio, & Spes intermistat, fit Æstus, &
Vexatio Spirituum.

85. Ira compressa est etiam Vexationis ge-
nus; & Spiritum Corporis Succos carpere fa-
cit; At sibi permessa, & foras prodiens, ju-
vat; tanquam Medicamenta illa, que robu-
stum inducunt Calorem.

86. Invidia pessima est, & carpit Spiritus,
atque illi rursus Corpus; eo magis, quod fe-
re perpetua est, nec agit (ut dicitur) Festos
Dies.

87. Mi-

87. Misericordia ex Malo alieno, quod in nos ipsos cadere non posse videtur, bona; qua vero Similitudine quadam potest reflecti in Miserantem, mala; quia excitat Metum.

88. Pudor levis minime officit, cum Spiritus paululum contrahat, & subinde effundat; adeo ut Verecundi diu (ut plurimum) vivant: At pudor ex Ignominia magna, & diu affligens, Spiritus contrahit, usque ad Suffocationem, & est perniciosus.

89. Amor, si non fuerit infelix, & nimis saucians, ex genere Gaudii est; & easdem subit Leges, quas de Gaudio posuimus.

90. Spes omnium Affectuum utilissima est, & ad prolongationem vita plurimum facit; si non nimium saepe intercidat, sed Phantasiam Boni intuitu pascat; Itaque qui Finem aliquem, tanquam Metam vita figunt, & proponunt, & perpetuo, & sensim, in Voto suo proficiunt; vivaces ut plurimum sunt; Adeo ut, cum ad Cultum Spei sua venerint, nec habeant quod amplius sperent, fere Animis concidant, nec diu superstites sint; ut Spes videatur tanquam Gaudium Foliatum, quod in immensum extenditur, sicut Aurum.

91. Admiratio, & Levis Contemplatio, ad vitam prolongandam maxime faciunt; Detinent enim Spiritus, in Rebus qua placent, nec eos turbate, aut inquiete, & morose agere sinunt: Unde omnes Contemplatores Rerum Naturalium, qui tot & tanta habebant, qua mirarentur, (ut Democritus, Plato, Parmenides, Apollonius) longavi fuerunt: E-

iano

tiam Rethores, qui Res degustabant tantum, & potius Orationis Lumen, quam Rerum Obscuritatem sectabantur, fuerunt itidem Longavi; Ut Gorgias, Protagoras, Isocrates, Seneca: Atque certe quemadmodum Senes plerumque Garruli, & Loquaces sunt; ita & Loquaces sapissime senescunt: Indicat enim levem Contemplationem, & qua Spiritum non magnopere stringat, aut vexet: At Inquisitio Subtilis, & Acuta, & Acris, vitam abbreviat; Spiritum enim lassat, & carpit.

Atque de Motu Spirituum per Animi affectus hac inquisita sint; subjungemus autem quasdam alias Observationes Generales circa Spiritus, prater Superiores, qua non cadunt in Distributionem precedens.

92. Præcipua Cura esse debet, ne Spiritus non exolvantur sapino; Solutionem enim præcedit Extenuatio; neque Spiritus semel extenuatus, ita facile se recipit, & densatur: Exolutio autem fit per nimios Labores, nimis vehementes Affectus Animi; nimios Sudores; nimias Evacuationes; Balnea tepida: & intemperatum, aut intempestivum usum Veneris; Etiam nimias Curas, & Sollicitudines, & Expectationes anxias; Denique per Morbos malignos; & Dolores, & Cruciatum Corporis graves: qua omnia, quantum fieri potest, (ut etiam Medici vulgares monent) vitanda sunt.

93. Spiritus & Consuetis delectantur, & Novis. Mirum autem in modum facit ad conservandum Vigorem Spirituum, ut nec Consuetis

fuctis utamur ad Satietaſtem, nec Novis, ante Appetitum vividum, & ſtrenuum. Itaque & Conſuetudines abrumpenda ſunt Iudicio quodam & Cura, antequam proveniant ad Faſtidium, & Appetitus ad Nova, ad tempus cohibendus, donec fiat Fortior & Alacrior. Atque inſuper, Vita, quoad fieri poteſt, ita inſtituenda, ut Multas, & Varias habeat Redintegrationes, neque perpetuo in iisdem verſando Spiritus torpeant: Licet enim non male dictum ſit à Seneca, Stultus ſemper incipit vivere, tamen illa Stultitia, ut & alia quamplurima, Longævitati prodeſt.

94. Circa Spiritus obſervandum eſt, (eſſe contrarium fieri conſueverit) ut, quando percipiunt Homines Spiritus ſuos eſſe in Statu Bono & Placido, & Sano, (id quod ex Tranquillitate Animi, & Læticia datur perſpicere eos ſoveant, nec mutant; Sin in Statu Inquieto, & maligno, (id quod ex Triftitia, Pigritia, atque alia Indispoſitione animi apparebit) eos ſubinde obruant, & alterent. Continentur autem Spiritus in eodem Statu, per Cohibitionem Affectuum, Temperamentum Diætæ, Abſtinentiam à Venere, Moderationem à labore, Otium mediocre: Alterant autem, & obruant Spiritus, Contraria iſtis, ſcilicet, Affectus vehementes, Epulæ profuſæ, Venus immoderata, Labores ardui, ſtudia intenſa, & Negotia. Atque conſueverunt Homines, cum laſi ſunt, & ſibi maxime placent, tum Epulas, Venerem, Labores, Contentiones, Nego-

Negotia, maxime sequi, & affectare. Quod si quis Longitudini Vita consulere velit, contrario modo (quod mirum dictu) se gerere debet: Spiritus enim Bonos fovere, & continuare; male Dispositos exhaurire, & mutare, oportet.

95. Non inepte ait Ficinus; Senes debere ad Confortationem Spirituum suorum, Acta Pueritiæ suæ & Adolescentiæ sæpe recordari, & ruminare. Certè Recreatio est Senibus singulis, tanquam peculiaris, Recordatio salis. Itaque dulce est. Hominibus Societatem habere eorum, qui olim unà educati fuerant, & Loca ipsa Educationis suæ intrivisere. Vespasianus autem huic Rei tantum tribuebat, ut cum esset Imperator, nullo modo Animum inducere potuisset, ut Aedes Paternas, licet humiles, mutaret; ne aliquid deperiret Consuetudini Oculorum, & Memoriae Pueritiæ suæ. Quæ etiam in Scypho quadam Avizæ suæ ligneo, cum Libro argenteo, Diebus Festis posabat.

96. Illud ante omnia Spiritibus gratum est; ut fiat Progressus continuo in Benignius. Itaque eo modo est instituenda Juventus, & Ætas virilis, ut Senectuti Nova solatia relinquuntur; quorum præcipuum sit Otium moderatum. Itaque sibi ipsi Manus inferunt. Senes Honorati, qui in Otium non secedunt: Cujus Rei insignè reperitur Exemplum in Cassiodoro; qui tanta apud Reges Italiæ Gothos Auctoritate pollebat, ut instar Animæ esset erga eorum Negotia; postea autem fere Octogenerius in Monaste-

nasterium se recepit, ubi non ante Centesimum annum vitam clausit. At huic rei dua Cautiones adhibenda sunt: Vna ut non expectent, donec Corpus omnino confectum sit, & morbidum: etenim in huiusmodi Corporibus omnis Mutatio, licet in Benignius, Mortem accelerat: Altera, ut Otio plane inerti semine dedant, sed habeant Aliquid quod Cogitationes, & Animum ipsorum placide detinere possit; In quo genere, præcipua Oblectamenta sunt Literæ, deinde Studia Ædificandi, & Plantandi.

97. Postremo eadem Actio, Contentio, Labor libenter susceptus, & cum bona Voluntate Spiritus recreat, Cum Aversatione autem, & Ingratiis, Spiritus carpit, & sternit: Itaque ad Longævitatatem confert, si quis Arte talem vitam instituat, qua libera sit, & ad Arbitrium suum traducatur; Aut tale Obsequium Animo suo conciliaverit, ut quicquid à Fortuna imponatur, eum potius Ducat, quam Trahat.

98. Neque illud omittendum ad Regimen Affectuum; ut præcipua Cura adhibeatur Oris ventriculi; Maxime ne sit relaxatum nimis; quia plus dominatur illa Pars super Affectus, præsertim quotidianos, quam aut Cor, aut Cerebrum; Exceptis tantummodo iis, qua sunt per potentes Vapores, ut in Ebrietate, & Melancholia.

99. De Operatione super Spiritus, ut Juveniles maneant, & revirescant, hac inquisi-

ta sunt: Quod eo diligentius praestitimus, quod de his Operationibus, potiori ex parte, magnum est, apud Medicos, & alios Auctores, Silentium: Maxime autem, quia Operatio super Spiritus, eorumque Recrudescentiam, ad Prolongationem Vita, est Via maxime Proclivis, & Compendiaria, propter duplex scilicet Compendium; Alterum, quod Spiritus Compendio operetur super Corpus; Alterum, quod Vapores, & Affectus compendio operentur super Spiritus: Adeo ut hac Finem petant, quasi in Linea recta; cetera magis per Circuitum.

O P E R A T I O

super Exclusionem Aëris.

II

HISTORIA.

1. **E**Xclusio Aëris ambientis, ad Diuturnitatem Vita dupliciter innuit. Primo, quod maxime omnium post Spiritum Innatum, Aër Extrinsecus (utcumque Spiritum Humanum quasi animae, & ad Sanitatem plurimum conferat) Succos Corporis depradatur, & Desiccationem Corporis accelerat; Itaque Exclusio Aëris, ad Longitudinem vita conferat.

2. Alter Effectus, qui sequitur Exclusionem Aëris, subtilior multo est, & profundior; Scilicet quod Corpus occlusum, & non perspirans, Spiritum inclusum detinet, & in Durior

riora Corporis vertit; unde Spiritus ea emollit,
& intenerat.

3. Hujus rei explicita est Ratio in Deficiatione Inanimatorum; Atque est Axioma quasi infallibile, Quod Spiritus Effusus Corpora desiccet; Detentus colligat, & intenerat: Atque illud insuper firmat assumendum, Quod Calor omnis proprie attenuat, & humectat, & per Accidens tantum contrahit, & desiccet.

4. Vita in Antris & Speluncis, ubi Aër non recipit Radios Solis, possit facere ad Longevitatem; Aër enim per se ad Prædationem Corporis non multum potest, nisi Calore excitatus. Certe si quis Memoriam Rerum recolat; ex pluribus Reliquiis, & Monumentis constare videtur, fuisse Hominum Magnitudines, & Staturas, longe vis: qua postea fuerunt, grandiores; ut in Sicilia, & aliis nonnullis Locis. Istiusmodi autem Homines, in Speluncis, plerumque Ætatem debebant: Atque Diturmitas Ætatis, & Amplitudo Memborum, habent nonnihil commune. Etiam Antrum Epimenidis inter Fabulas ambulat. Suspicio etiam, vitam Anachoretarum Columbarum, simile quippiam fuisse vitæ in Antris; quippe ubi Radii Solis parum penetrabant, neque Aër magnas Mutationes, aut Inæqualitates recipere poterat. Illud certum, utrumque Simeonem Stylitam, & Danielelem, & Sabam; atque alios Anachoretas Columbares, admodum Longævos fuisse. Etiam Anachoretæ Moderni, intra

Muros

Muros aut Columnas septi, & clausi, Longarum
sapius reperiuntur.

5. Proxima Vitæ in Antris, est Vita in Mon-
tibus. Quemadmodum enim in Antra, Calo-
res Solis non penetrant; ita in Fastigiis Mon-
tium, reflexione destituti, parum possunt. Ac-
cipiendum autem hoc est de Montibus, ubi Aër
Limpidus est, & purus; Scilicet ubi propter
Ariditates Vallium, Nebulæ & Vapores non
ascendunt; Quod fit in Montibus, qui Barba-
riam cingunt; Vbi etiam hodie vivunt, saepe-
numero ad Annos centum & quinquaginta,
ut jam antea notatum est.

6. Atque hujusmodi Aër, Antrorum, aut
Montium, ex sua Natura propria, parum aut
nihil depradatur: At Aër, qualis est noster,
cum sit propter Calores Solis Frædatorius,
quantum fieri potest, à Corpore est excluden-
dus.

7. Aër vero prohibetur, & excluditur, duo-
bus Modis: Primo, si Claudantur Meatus;
Secundo, si Oppleantur.

8. Ad Clausuram Meatum faciunt, ipsius
Aëris Frigiditas; Nuditas Cutis, ex qua illa
induratur; Lavatio in Frigida; Astringentia
Cuti applicata, qualia sunt Mastyx, Myrrha,
Myrtus.

9. Multo magis huic Operationi satisfacit
per Balnea, sed raro usurpata, (praesertim
Temporibus Aëstivis) qua consistunt ex Aquis
Minerabilibus Astringentibus, qua tuto ex-
hiberi possunt; quales sunt Chalybeatæ, &
Vitrio-

Vitriolatæ; *Haec enim Cuiusmodi potentem contra-*
bunt.

10. *Quod ad Oppletionem attinet; Pi-*
gmenta, & huiusmodi Spissamenta Unctuosa,
atque (quod commodissime in usu potest esse)
Oleum, & Pingua, non minus Corporis
Substantiam conservant, quam Pigmenta in
Oleo, & Vernix Ligna.

11. *Britones Antiqui, Corpus Glassto pin-*
gebant, & fuerunt admodum longævi; Quem-
admodum & Picci, qui inde etiam Nomen
traxisse à nonnullis putantur.

12. *Hodie se pingunt Bresilienses, & Vir-*
ginenses qui sunt (praesertim illi priores) ad-
modum longævi; adeo ut quinque abhinc Annis,
Patres Galli nonnullos convenerint, qui Ædi-
ficationem Fernamburgi, Annis abhinc cen-
tum & viginti, ipsi tunc Virilis Ætatis, me-
minissent.

13. *Joannes de Temporibus, qui dicitur*
ad Trecentesimo Anno Ætatem produxif-
se, interrogatus quomodo se conservasset; re-
spondisse fertur, Extrâ, Oleo; intus, Melle.

14. *Hyberni, praesertim Sylvestres, etiam*
adhuc sunt valde vivaces; Certè ajunt paucis
abhinc Annis, Comitissam Desmondiz vi-
xisse ad Annum Centesimum Quadragesimum,
& ter per vices deniisse. Hybernis autem
Mos est, se nudos ante Focum Butyro Salso, &
Veteri, fricare, & quasi condire.

15. *Iidem Hyberni in usu habuerunt Lintea,*
& Indusia croceata; Quod licet ad arcendam
Putre-

Putrefactionem introductum fuerat, tamen (utcumque) ad vitæ Longitudinem utile fuisse existimamus: Nam Crocus, ex omnibus qua novimus, ad Cutem, & Confortationem Carnis, est Res optima; cum & notabiliter Astringat, & habeat insuper Oleositatem, & Calorem Subtilem sine ulla Acrimonia. Equidem memini quendam Anglum, ut Vestigalia supprimeret, Croci Saccum, cum transfretaret, circa Stomachum portasse, ut lateret; Eumque, cum antea ex Mari gravissime ægrotare solitus esset, optime tunc valuisse, nec Nauseam ullam sensisse.

16. Hippocrates jubet vestes ad Cutem Hyeme puras portare, Æstate sordidas & Oleo imbutas; Hujus Ratio videtur, quod per Æstatem, Spiritus exhalant maxime; Itaque Pori cutis opplendi sunt.

17. Ante omnia igitur usum Olei, vel Olivarum, vel Amygdali dulcis, ad Cutem ab Extra ungendam, ad Longævitatem conducere existimamus; Eaque unctio debet fieri singulis Auroris, cum exitur è Lecto cum Oleo, in quo admisceatur parum Salis nigri, & Croci: Unctio autem levis debet esse, ex Lana, aut Spongia molliori, neque qua stillet super Corpus, sed Cutem tantum intingat, & inficiat.

18. Certum est Liquores in Majori Quantitate etiam Oleosos, haurire nonnihil ex Corpore, sed contra, Parva Quantitate imbibita Corpore: Itaque levis Aspersio facienda est.

ut diximus; Aut planè Indusium ipsum Oleo liniendum est.

19. Objici vero forte possit, Iſtam Unctio-
nem ex Oleo, quam laudamus, (licet apud
Nos in Vſu nunquam fuerit, atque apud Ita-
los in Deſuetudinem abierit) olim quidem a-
pud Græcos, & Romanos familiarem fuiſſe,
& Diata partem; neque tamen iis Saculis
Homines magis fuiſſe longævos. Sed reſpondetur
rectiſſime; Oleum in Vſu fuiſſe tantum poſt Bal-
nea, niſi forte inter Athletas; Balnea autem ex
Calido, Operationi noſtra tanto contraria ſunt;
quanto Unctiones congrua, cum Alterum Mea-
tus aperiat, Alterum obſtruat. Itaque Balneum
abſque Unctioſe ſequenti, peſſimum; Unctio
abſque Balneo optima. Etiam ad Delicias potius
adhibeatur iſta Unctio, atque (ſi in optimam
Partem accipias) ad Sanitatem: ſed nullo Modo
in Ordine ad Vitam longævam; Itaque ſimul
adhibebantur Unguenta pretioſa, qua ad Deli-
cias grata, ad noſtram Intentionem noxia ſunt,
ob Calorem; Vt bene dixiſſe videatur Virgilius:

Nec Caſia liquidi corrumpitur uſus Olivi.

20. Inunctio ex Oleo, & Hyeme confere
ad Sanitatem, per Excluſionem Frigoris; &
Æſtate, ad detinendos Spiritus, & probi-
bendam Exolutionem eorum, & arcendam
vim Aëris, qua tunc maxime eſt Predatoria.

21. Cum Inunctio ex Oleo Operatio ſit ad
vitam longam ſere potentiſſima; viſum eſt ad-
dere Cautiones, ne periclitetur Valetudo; Ea
quatuor ſunt, ſecundum quatuor Incommoda,
qua exinde ſequi poſſint.

22. Pri-

22. *Primum Incommodum est, quod reprimendo Sudores, Morbas inducere possit, ex Humoribus illis Excrementitiis: Huic Remedium adhibendum est ex Purgationibus, & Clysteriis; ut Evacuatiōni debite consulatur; Certum enim est, Evacuatiōnem per Sudores, Sanitati plerunque conferre; Longitudini vita officere. Purgatiua autem moderata in Humores agunt, non in Spiritus, quod facit Sudor.*

23. *Secundum Incommodum est, quod Corpus calefacere possit, & subinde inflammare; Spiritus enim Occlusus, nec Perspirans, ferventior est: Huic Incommodo occurritur, si Dieta, ut plurimum, vergat ad Frigidum, & sumantur Propria quadam ad Refrigerandum per vices; de quibus maxime Operatione super Sanguinem inquiremus.*

24. *Tertium est, quod Caput Gravare possit; Omnis enim Oppletio extrinsecus, repercutit Vapores, & eos mittit versus Caput: Huic Incommodo omnino occurrit, per Cathartica, praesertim Clysteria; Et claudendo Os Ventriculi fortiter cum Stipticis; Et pectendo, & fricando caput, etiam cum Lixiviis idoneis, ut aliquid exhalet; Et non omitendo Exercitationem bonam, & qualem convenit, ut etiam per Cutem non nihil perspiret.*

25. *Quartum Incommodum subtilius est Malum; videlicet, quod Spiritus Detentus per Clausuram Pororum, videatur posse seipsum nimis multiplicare; quia cum parum exolet,*

Et continuo Spiritus novus generetur, nimum incrementum Spiritus, Et sic Corpus etiam plus praedari possit. Verum hoc non prorsus ita se habet; Nam Spiritus omnis conclusus hebes fit, (quandoquidem ventiletur Motu Spiritus, ut Et Flamma;) ideoque minus activus est, Et minus sui generans; Calore certe auctus, (ut Et Flamma;) sed Motu piger: Sed Et huic Incommodo Remedium adhiberi possit, à Frigidis, Oleo quandoque admistu; qualia sunt, Rosa, Et Myrtus; nam Calidis omnino abstinendum, ut dictum est de Casia.

26. Neque inutilis est Applicatio, ad Corpus, Vestium, quæ Et ipsa in se habent aliquod Unctuosum, sive Oleosum, non Aquosum: Illa enim exhaurient Corpus minus; quales sunt ex Lana, potius quam ex Lino: Certe manifestum est in Spiritibus Odorum, quod si sponas Pulveres Odoratos inter Lintea, multo citius Virtutem perdunt, quam inter Lanæa: Itaque Lintea Tactu, Et Mundicie jucunda; sed ad nostram Operationem suspecta.

27. Hybetni Sylvestres, dum incipiunt agrotare, nihil prius faciunt, quam ut Lintea è Stratis tollant, Et in Lanæis Pannis se convolvant.

28. Refersent nonnulli, se magno Sanitatis suæ commodo, Lanæis Catinosis proximè ad Cutem, sub Indusio suis, usos fuisse, tam ad Bracas, quam ad Corporalia.

29. Est Et illud observandum, Aërem Corpori Assuetum, minus illud depradari, quam
Novum,

Novum, & subinde mutatum: Itaque Pauperes, qui in Tuguriis suis, intra proprios Lares perpetuo vivunt, nec Sedes mutant, sunt plerunque Longaviores; Veruntamen quoad alias Operationes, Mutationem Aëris, (praesertim Spiritibus non omnino inertibus) utilem esse judicamus: Mediocritas autem adhibenda foret, qua utrinque satisfaciatur; Illud fiet, si Quatuor Temporibus Anni, fiet per stata tempora Mutatio Loci ad sedes idoneas, neque sint Corpora, aut in Peregrinatione nimia, aut in Statione. Atque de Operatione per Exclusionem Aëris, & de evitanda Vi ejus-Prædatoria, hac dicta sint.

O P E R A T I O

Super Sanguinem & Calorem sanguificantem.

III.

HISTORIA.

I. **O**perationes duæ Sequentes sunt Operationibus duabus Præcedentibus tanquam Antistropa; atque iis respondent, quemadmodum Passiva Activis; Præcedentes enim duæ, id agunt, ut Spiritus & Aër Actionibus suis sint minus depradantes; Ha vero, ut Sanguis & Succus Corporis, sint minus depradabiles. Quoniam vero Sanguis est Irrigatio Succorum, & Membrorum, & Præparatio ad eas; Operationem super Sanguinem primo loco

collocantur. Circa hanc Operationem proponemus Confilia Numero pauca, sed Vi valde effiacia. Ea tria sunt.

2. *Primo dubium non est, quin si Sanguis sit aliquanto frigidior, minus futurus sit Dissipabilis: Quoniam vero, quæ per Os sumuntur Frigida, cum reliquis Intentionibus haud passis, male conveniunt; ideo optimum foret alia invenire, quæ non sunt cum istiusmodi incommodis complicata. Ea duo sunt.*

3. *Alterum huiusmodi est: Adducantur in Usum, idque maxime in Juventute Clysteria nihil omnino Purgantia, aut Abstergentia; sed solummodo Refrigerantia, & nonnihil Aperientia; Probata sunt quæ fiunt ex Succis Lactuæ, Portulacæ, Hepaticæ, etiam Sedi majoris, & Mycilaginis Seminis Psillii, cum Decoctione aliqua temperata Aperiente, admixto aliquanto Camphoræ: Verum vergente Ætate, omittatur Sedum majus, & Portulaca, & substituuntur Succus Boraginis, & Endivix, aut similia; Atque retineantur Clysteria huiusmodi, quantum fieri potest, ad Horam scilicet, aut amplius.*

4. *Alterum est ejusmodi; In usu sunt, præsertim Ætate, Balnea Aquæ dulcis, & modice admodum tepida, prorsus absque Emollientibus, Malva, Mercuriali, Lacte, & similibus; Adhibeatur potius Serum Lactis recens in nonnulla Quantitate, & Rosa.*

5. *Verum, quod Caput rei est, & Novum, illud precipimus; Ut ante Balneationem, immergatur*

gatur Corpus cum Oleo, cum spiffamentis; ut Qualitas Refrigerii excipiat, Aqua magis arceatur: Neque tamen Meatus Corporis nimium occludantur; Etenim cum Frigus Exteriorius Corpus fortiter occludit, tantum abest, ut promoveat Infrigidationem; ut etiam eam prohibeat, & irriter Calorem.

6. Similis est usus Vesicarum, cum Decoctionibus, & Succis Refrigerantibus, applicatis circa inferiorem Regionem Corporis, videlicet sub Costas, usque ad Pubem; Nam & hoc est Genus Balneationis, ubi Corpus Liquoris, ut plurimum, excluditur; Refrigerium tantum excipitur.

7. Restat tertium Consilium, quod non ad Sanguinis Qualitatem, sed ad Substantiam ejus pertinet; ut reddatur magis Firma, & minus Dissipabilis; & in quam Calor Spiritus minus agere possit.

8. Atque de usu Limaturæ Auri, aut Auri Foliati, aut Pulveris Margaritarum, Gemmarum, & Coralli, & similium, hodierni nihil credimus, nisi quatenus presenti Operationi satisfaciant; Certe, cum Arabes, & Græci, & Moderni, iis Rebus tantas Virtutes tribuerint, non omnino nihil videatur esse in istis, quæ tot Homines Experti observarunt. Itaque missis Phantasticis circa illas Opinionibus, plane arbitramur, si univèrsa Substantiæ Sanguinis aliquid insinuari possit per Minima, in quod Spiritus, & Calor parum, aut nihil agere possint, omnino id non sanctorum

Putrefactioni, *sed etiam* Arefactioni *obstiturum*; & ad vitam prolongandam fore efficacissimum: In hoc tamen plures adhibenda sunt Cautiones: Primo, ut fiat admodum exacta Comminutio: Secundo, ut hujusmodi Dura & Solida, sint omnis Malignæ Qualitatis expertia, ne cum in Venis dispergantur & lateant, aliquid Nocuenti inferant: Tertio, ut nunquam sumantur cum Cibis, nec ita excipiantur, ut diu hæreant, ne generent periculosas Obstructiones. circa Mesenterium: Quarto, ut Rarus sit eorum usus, ne coëant, & cumulentur in Venis.

9. Itaque Modus excipiendi sit, Stomacho jejuno, in Vino Albo, cui admistum sit partem Olei Amygdalini, & fiat Corporis Exercitatio super Haustum eorum.

10. Simplicia autem, quæ Operationi huic satisfaciant, possint esse loco omnium, Aurum, Margaritæ, & Corallus; Metalla enim omnia, præter Aurum, non sunt absque Maligna Qualitate, in Volatili ipsorum; Neque etiam tam exquisitè comminuantur, quam Aurum Foliatum; Gemmæ autem Translucidæ, & tanquam Vitreæ, minus nobis placent (ut & antea diximus) propter suspicionem Corrosionis.

11. At nostro iudicio, & tutior, & efficacior foret usus Lignorum, in Infusionibus, & Decoctionibus; Satis enim in iis possit esse ad Firmitudinem Sanguinis; Neque tamen simile Periculum est ab Obstructione; præcipue autem, quia possunt sumi in Cibo & Potu; unde faci-

facilius Ingressum reperient in Venas, nec deponentur in Facibus.

12. *Ligna ad hoc idonea sunt, Santalum; Quercus; & Vitis: Ligna enim Calidiora, aut aliqua ex Parte Resinosa, rejicimus: Possunt tamen adjici. Caules sicca, & lignosa Rosmarini; cum Frutex sit Rosmarinus, & Aethiadem multarum Arborum aquet; Etiam Hederae caules Sicca, & Lignosa, sed ea Quantitate, ut Saporem non reddant ingratum.*

13. *Sumantur vero Ligna aut in Jusculis decocta, aut infusa in Mustum, aut Cervisiam antequam sedeat: In Jusculis autem (ut fit in Guajaco, & similibus) semper infundantur diu, antequam decoquantur, ut firmiter Pars Ligni, & non tantum ea, quae leviter haeret, eliciatur: Fraxinus autem, licet ad Pocula adhibeatur, nobis suspecta est. Atque de Operatione super Sanguinem haec inquisita sunt.*

O P E R A T I O

super Succos Corporis.

IV.

H I S T O R I A

I. **D**vo sunt Corporum Genera; (ut in Inquisitione de Inanimatis jam dictum est) quae difficilius consumuntur: Dura & Pingua; ut cernitur in Metallis, & Lapidibus; atque in Oleo, & Cera.

2. *Operandum itaque est, ut Succus Corporis*

poris sit Subdurus; atque etiam ut sit Subpinguis, aut Subroscidus.

3. Quatenus ad Duritiem, ea efficitur tribus Modis. Natura Alimenti firma; Frigore condensante Cutem & Carnes; & Exercitatione Succos fermentante, & compingente, ne sint molles, & spumosi.

4. Quatenus ad Naturam Alimenti, talis esse debet, ut sit minus Dissipabilis; qualia sunt Caro Bovina, Caro Suilla, Caro Cervina, etiam Caro Caprearum, Hædorum, Cygnorum, & Anserum, & Palumbium Sylvestrium, (præsertim si hujusmodi Carnes fuerint modice salita) Pisces itidem Saliti, & sicci; Etiam Cæsus subvetus, & hujusmodi.

5. Quoad Panem autem, Avenatus, aut etiam paululum Pilatus, aut Secalicius, aut Hordeaceus, solidior est, quam ex Frumento, Atque etiam in Pane Frumentaceo, solidior qui paulo plus habet ex Furfure, quam qui purioris est Pollinis.

6. Orcades, qui Piscibus vescuntur Salinis, atque generaliter Ichthyophagi, Longevi sunt.

7. Monachi, & Eremitæ, qui parce, & Siccò Alimento pascebantur, fuerunt ut plurimum Longevi.

8. Etiam Aqua pura in Potu frequenter usurpata, reddit Succos Corporis minus Spumosos; Cui, si propter Spiritus Hebetudinem, (qui proculdubio in Aqua est parum Penetrativus) admisceatur aliquid Nitri; utile esse existima-

stimamus. Atque de Firmitudine Alimentii habemus.

9. *Quatenus ad Condensationem Cutis, & Carnium per Frigus; Vivaciores fere sunt, qui sub Dio vivunt, quam qui sub Tecto; Atque qui in Regionibus Frigidis, quam qui in Calidis.*

10. *Vestis nimia, sive in Lætiis, sive Portata, corpus solvunt.*

11. *Lavatio Corporis in Frigida, bona ad Longitudinem vita; usus Balneorum tepidorum, malus: De Balneis autem, ex Aquis Astringentibus Mineralibus, superius dictum est.*

12. *Quatenus ad Exercitationem; Vita Ociola manifesto reddit Carnes Molles, & Dissipabiles: Exercitatio autem Robusta, (modo absint nimii Sudores, aut Lassitudines) duras & compactas; Etiam Exercitatio in Aquas Frigidas, qualis est Natatio, valde bona; Atque generaliter Exercitatio sub Dio, melior quam sub Tecto.*

13. *De Fricationibus (quod est Exercitationis genus) tamen, quia Alimenta magis evocant, quam indurant, postea suo loco inquiremus.*

14. *Iam vero, cum de Duritie Succorum dictum sit, veniendum ad Oleositatem sive Residationem ipsorum; que perfectior, & potentior est Intentio, quam Induratio; quia non habet Incommodum, neque Malum complicatum: Omnia enim, que ad Duritiem Succorum*

rum pertinent, ejusmodi sunt, ut cum Alimenti
Absumptionem prohibeant, etiam ejusdem Re-
parationem impediant; unde fit ut Diuturnitati
vita, eadem & prosint, & obsint; At que ad
Roscidationem Succorum pertinent, ex utraq;
parte juvant; cum reddunt Alimentum & mi-
nus Dissipabile, & magis Reparabile.

15. Cum vero dicimus, quod Succus Cor-
poris debeat fieri Roscidus, & Pinguis; No-
tandum est, hoc nos non intelligere de Pinguedi-
ne, aut Adipe manifesto, sed de Rore perfuso,
& (si placet) Radicali, in ipsa Corporis sub-
stantia.

16. Neque rursus existimet quispiam, O-
leum, aut Pingua Ciborum, aut Mædullas,
similia sibi generare, atque Intentioni nostra sa-
tisfacere; Neque enim qua perfecta semel sunt,
retro aguntur; sed talia debent esse Alimenta,
que post Digestionem & Maturationem, tum
demum Oleositatem in Succis ingenerent.

17. Neque rursus existimet quispiam, O-
leum & Pingue Coacervatum & Simplex,
difficilis esse Dissipationis; in Miltione autem
non eandem retinere naturam; Etenim quem-
admodum Oleum per se multo serius consumi-
tur, quam Aqua; ita etiam in Papyro, aut
Sudatio, diutius haret, & tardius desiccatur;
ut prius notavimus.

18. Ad Irrorationem Corporis melius fa-
cilius Cibi Assati, aut Furno Cocti, quam E-
lixir: Atque omnis Præparatio Ciborum, cum
Aqua, incommoda est; Quinetiam & Oleum;
copio-

copiosius elici videmus ex Corporibus Siccis, quam ex Humidis.

19. *Generaliter ad Irrorationem Corporis, prodest multus Usus Dulcium, Sacchari, Mellis, Amygdalarum dulcium, Pincarum, Pistaciorum, Dactylorum, Uvarum Passarum, Uvarum Corinthi, Ficum, & huiusmodi: Contra, omnia Acida, & nimium Salsa, & nimium Acris, sunt Generationi Succu Rosci di opposita.*

20. *Neque Manichæis, eorumque Diata favere existimabimur, si Semina quaque, & Nucleos, & Radices, in Cibis, aut eorum Condimentis frequentia esse debere dicamus; quandoquidem omnis Panis (Panis autem Ciborum Firmamentum est) aut ex Seminibus est, aut ex Radicibus.*

21. *Ante omnia vero ad Irrorationem Corporis maxime facit Natura Potus, qui Ciborum Vehiculum est: Itaque in usu sint Potus illi, qui absque omni Acrimonia, aut Acedine, subtiles tamen sint, quales sunt Vina, (ut ait Anus apud Plautum). Vetustate edentula, & Cervisia ejusdem generis.*

22. *Hydromel (ut arbitramur) non foret malum, si fuerit Forte, & Vetus; At tamen quantum omnem Mel habet aliquid Acutum, (ut patet ex acerrima illa Aqua, quam Chymici ex eo extrahunt, qua etiam Metalla solvit) melius foret, si fieret similis Potio ex Sacchario, non infuso leviter, sed ita incorporato, quemadmodum Mel solet esse in Hydromelic.*
 & qua

¶ qua habeat *Vetustatem Anni*, aut *sex Mensium*; unde *Aqua Cruditatem deponat*, & *Saccharum Subtilitatem acquirat*.

23. *Atque Vetustas Vini, aut Potus, hoc habet; quod Subtilitatem generat in Partibus Liquoris. Acrimoniam in Spiritibus; quorum primum utile, secundum noxium; Itaque ad hanc Complicationem emodandam, mittatur in Dolium, priusquam resederit, nonnihil Vinum à Musto, Caro suilla, aut Cervina, bene cocta, ut habeant Spiritus vini, quod ruminent, & mandant, atque inde mordacitatem suam deponant.*

24. *Similiter, si recipiat Cervisia, non solum Grana Tritici, Hordei, Avenarum, Pisarum, &c. sed etiam Partem (puta tertiam) ex Radicibus, aut Pulpis pinguibus, (qualia sunt Radices Potado, Medullæ Artiplieis, Radices Bardanzæ, aut alia Radices Dulces, & Esculenta) utiliore fore Potum ad Longevitatem existimamus, quam Cervisiam ex Granis tantum.*

25. *Etiam qua in Partibus suis valde tenuia sunt, & nihilominus nulla prorsus sunt Acrimonia, aut Mordacitate, utilia sunt in Condiementis Ciborum: Qualem Virtutem inesse deprehendimus in paucis quibusdam ex Floribus; Floribus scilicet Hederæ, qui in Aceto infusi etiam gustui placent; Floribus Calendulæ, qui in usu sunt in Brodiis, & Floribus Betonicæ. Atque de Operatione super Succos Corporis hæc inquisita sunt.*

O P E R A T I O

super Viscera ad Extrusionem
Alimenti.

V.

HISTORIA.

1. **Q**ua Viscera illa Principalia (que Concoctionis Fontes sunt) Stomachum, Hepar, Cor, Cerebrum, ad Functiones suas probe exercendas confortant, (unde Alimenta in partes distribuuntur, Spiritus sparguntur, atque inde Reparatio Corporis totius transigitur) à Medicis, atque eorum Descriptis, & Constiliis, petenda sunt.

2. De Splene, Felle, Renibus, Mesenterio, Illis & Pulmonibus, non loquimur; Sunt enim Membra Ministrantia Principalibus, Atque cum de Sanitate tractatur, in Considerationem vel precipuam quandoque veniunt; quia patiuntur singula suos Morbos, qui nisi curentur, etiam in Viscera Principalia incurrunt: Quatenus vero ad Prolongationem Vitæ, & Reparationem per Alimenta, & Retardationem Atrophiam Senilis, si Concoctiones, & Principalia illa Viscera bene se habeant, cetera maxima ex parte ad Votum sequuntur.

3. Atque ex Medicorum Libris, qui de Quatuor Membrorum Principalium Confortatione, & Commodis, Sermones faciunt, describenda sunt ea unicuique, que pro ratione Status Corporis.

poris proprii, in Dietam & Regimen Vitæ transferri poterunt: Etenim Sanitas Medicinis temporalibus plerunque indiget; ac Diuturnitas Vitæ ex Victus ratione, & constanti Medicinarum juvantium serie, speranda est: Nos vero Pauca, eaque Selecta, & Optima proponemus.

4. Stomachum (qui, ut ajunt, est Paterfamilias, & cujus Robur ad reliquas Concoctiones est Fundamentale) ita munire decet, & confirmare, ut sic absque Intemperie Calidus; deinde Astrictus, non Laxus; etiam Mundus, non Humorum Fastidiis Oppressus; Et nihilominus (cum ex seipso, potius quam ex Venis nutriatur) minime prorsus Inanis, aut Jejunus; postremo in Appetitu servandus est; quia Appetitus Digestionem acuit.

5. Miramur quomodo illud, Calidum Bibere, (quod apud Antiquos in usu fuit) in Desuetudinem abierit; Novimus certe Medicum admodum celebrem, qui in Prandio, & Cœna, Jusculum etiam præcalidum avidè ingerere solebat, & paulo post optare ut rege-stum esset; Neque enim mihi Jusculis opus est, (inquit) sed Calido tantum.

6. Omnino utile arbitramur, primam Portionem, sive Vini, sive Cervisæ, sive Potus alterius, (cui quis insuevit) in Cœna semper calidam exhiberi.

7. Vinum Extinctionis Atri, utile arbitramur semel in Mensa; Non quod Aurum, aliquid Virtutis ad hoc largiri credamus; sed quia Ex-

Extinctionem omnem Metallicam, in aliquo Liquore, Astrictionem potentem indece novimus: Aurum autem deligimus, quia praeter illam (quam optamus.) Astrictionem, nil aliud Metallicae Impressionis post se relinquit.

8. Offas Panis in Vino, media Mensa, utiliores, quam ipsum Vinum esse judicamus; praesertim si Vino cui Offa intingatur, Rosmarinus, & Cortex Citri, fuerint infusi; idque cum Saccharo, ut tardius labatur.

9. Usus Cotoneorum, ad Stomachi Robur, utilem esse certum est; Melius tamen adhiberi judicamus in Succis depuratis, cum Saccharo, (quos Myvas vocant) quam in Carnibus ipsorum, quia Stomachum nimis gravantes. Illa vero Myva post Mensam, simplices; ad ante Mensam, cum Aceto, utilissime sumuntur.

10. Utilia Stomacho sunt praeter ceteris Simplicibus Rosmarinus, Enula, Mastiche, Absinthium, Salvia, Mentha.

11. Pillulas ex Aloë, & Mastiche, & Croco, praesertim Temporibus Hyemalibus, ante Prandium sumptas, probamus; ita tamen, ut Aloë non tantum Succo Rosarum multis vicibus ablusa sit, sed etiam in Aceto, (in quo dissolutum fuerit Tragacanthum) & postea in Oleo Amygdalino Dulci, & Recenti, ad aliquot horas macerata sit, antequam formetur in Pillulas.

12. Vinum aut Cervisia Infusionis Absinthii.

thii, cum modico Enulæ, & Santali Cytrini, recte per vices adhibetur; atque hoc Hyeme potius.

13. At Æstate, Haustus ex Vino Albo, cum Aqua Fragariæ diluto, in quo Vino, Pulveres exquisiti Perlarum, & Testarum Cancrorum Fluviatilium, & (quod mirum fortasse videatur) parum Cretæ fuerint infusa, Stomachum optime recreat, & roborat.

14. At generaliter, omnis Haustus Matutinus (quales frequenter in usu sunt) Refrigerantium, (Succorum, Decoctionum, Serilactis, Hordeatorum, & similium) fugiendus est; nihilque prorsus immittendum Stomacho jejuno, quod sit Frigidum purum: Medicis exhibebantur Res hujusmodi, (si necessitas postulet) vel Hora quinta post Prandium, vel Hora una post leve Jentaculum.

15. Jejunia frequentia mala sunt ad Longævitatem; quin etiam Sitis quacunque evitanda, & servandus Stomachus satis Mundus, sed perpetuo quasi Humidus.

16. Oleum Olivarum Recens, & Bonum, in quo Mithridatii nonnihil dissolutum fuerit, inunctum Spinæ Dorsi, ex adverso Oris Stomachi, Stomachum mirum in modum confortat.

17. Sacculus ex Floccis Carmosinis, infusus in Vinum Austerum; in quod infusa fuerint Myrtus, & Cortex Citri, & parum Croci, super Stomachum perpetuo gestari potest. Atque de Stomachum Confortantibus hæcenus; cum etiam

etiam haud pauca ex his, qua aliis Operationibus inserviunt, ad hoc etiam juvent.

18. Jecori, si à Torrefactione, siue Dedicatione, atque ab Obstructione, immune seruetur, nil ultra opus est: Etenim Exolutio illa, qua Aquositates generat, Morbus profusus est; At reliqua duo etiam Senectus obrepens inducit.

19. Huc pertinent, vel maxime ea, qua in Operatione super Sanguinem, descripta sunt; his adjiciemus pauca admodum, sed electa.

20. Praecipue in usui sit, Vinum Granatorum Dulcium; aut si illud haberi non possit, Succus ipsorum recens expressus; mane sumendus, cum aliquanto Sacchari, & immisso in Vitrum (in quod sit Expressio) modico Corticis Citri recentis, & euryophyllis tribus, aut quatuor integris: Hacque usurpetur à Februario ad Finem Aprilis.

21. In usum adducatur, ante alias omnes Herbas, Nasturtium, sed tamen Pubescens, non Vetus: usurpetur siue Crudum, siue in Jusculis, siue in Potu; Et post hanc Cochlearia.

22. Aloë, quocumque modo abluta, aut correcta, Hepati noxia; itaque nunquam familiariter sumenda est. Rhabarbarum contra vitale Hepati, modo tres adhibeantur Cautiones: Primo, ut sumatur ante Cibum, ne desiccet nimis, aut Vestigium Stypticitatis relinquat: Secundo, ut maceretur ad Horam unam, aut duas, in Oleo Amygdalino recenti, cum

cum Aqua Rosacea, antequam alias infundatur, aut detur in Substantia: Tertio, ut vicibus alternis sumatur, alias simplex, alias cum Tartaro, aut parum Salis nigri, ne leviora tantum assortet, & reddat Massam Humorum magis obstinatam.

23. Vinum, aut Decoctum aliquod chalybeatum, ter aut quater in Anno sumi probe, ad Obstructiones potentiores solvendas; ita tamen ut semper precedat Haustus duorum, aut trium Cochlearium Olei Amygdalini, dulcis & recentis, & sequatur Motus Corporis, præsertim Brachiorum & Hypochondiorum.

24. Liquores dulcorati, idque cum Pinguedine quadam, ad arcendam Arefactionem, & Salsedinem, & Torrefactionem, & denique Senilitatem Jecoris, præcipue & plurimum possunt; præsertim si per Vetustatem bene incorporantur. Tales fiunt ex Fructibus, & Radicibus dulcibus; Scilicet Vana & Potus ex Uvis passis recentibus, Jujubis, Carycis, Dactylis, Pastinacis, Bulbis sive Potadis, & hujusmodi, cum admistione Lycoritæ quandoque; Etiam Potus, ex granis Indicis (quæ Mayz vocant) cum Mixtura Dulcium, plurimum confert. Notandum est autem, Intentionem Præservationis Jecoris in Mollicie quadam, & Ringuedine, longe potantiorum esse illa altera, quæ pertinet ad Apertionem Jecoris, quæ potius innuit ad Sanitatem, quam ad Diurnitatem vitæ; nisi quod Obstructio ea, quæ indu-

cit.

est Torrefactionem, æque maliciosa est, ac alia Arefactiones.

25. Radices Cichoreæ, Spinachia, Betæ, à Medullis purgatas, atque ad Teneritudinem coctas in Aqua, cum tertia parte Vini Albi, pro Condimentis Familiaribus cum Oleo, & Aceto, laudo: Etiam Gemmas, sive Caules Asparagi, Pulpas Attriplicis, & Radices Bardanæ, debitis modis elixas, & conditas; & Juscula (tempore Veris) ex Foliis pubescentibus Vitium, & herba viridi Tritici. Atque de Jecore muniendo hætenus.

26. Cor Iuvamentum suscipit maxime, atque Nocivamentum ex Aëre, quem spiramus; ex vaporibus; atque ex Affectibus: Atque complura ex iis, quæ de Spiritibus, supra dicta sunt, huc transferrî possunt; Indigesta autem Moles Cordialium apud Medicos, ad Intentionem nostram parum valet: At tamen, quæ Venenorum Malignitati occurrere deprehenduntur, ea demum ad muniendas Cordis vires, sano cum Iudicio adhiberi possunt, præsertim si sint ex eo genere, quod non tam propriam Veneni Naturam frangat, quam Cor & Spiritus in Venenum insurgere faciat. Atque de Cordialibus consule Tabulam superius postam.

27. Aëris Bonitas in Locis, Experimentia potius dignoscitur, quam Signis. Optimum iudicamus Aërem spirare in Locis Æquis, & Planis, atque ex omni parte Perflatilibus; Si fuerit Terra Sicca, neque tamen prorsus Arida, aut Arenosa; Quæque emittat Serpillum, & Ama-

Amaraci genus, & hinc inde caules Mentæ Campestris; Quæque sit non prorsus Rasa, sed Arboribus nonnullis (ad umbram) sparsim confusa; Atque ubi Rosa Rubi spiret aliquid Muscatellum, & Aromaticum: Flumina si adsint, nocere potius arbitramur, nisi fuerint Exigua admodum, & limpida, & glareosa.

28. Aërem Matutinum certum est Vespertino esse magis Vitalem, licet ad Delicias alter magis ametur.

29. Aërem à Vento agitated paulo leniore, Aëre Cœli Sereni feliciorum esse arbitramur: Optimus autem est Zephyrus Matutinus, & Boreas Post-meridianus.

30. Odores ad Confortationem Cordis præcipue utiles sunt; Neque tamen, ac si Odor bonus, esset Aëris boni Prærogativa. Certum enim est, quemadmodum inveniuntur Aëres prorsus Pestilentes, qui non tantum foetent, quantum alii minus noxii; similiter inveniuntur contra Aëres saluberrimos, & Spiritibus amicissimos, qui aut prorsus sint inodori, aut ad sensum minus Grati & Fragrantes. Atque omnino, ubi degitur in Aëre bono, Odores per vices tantum reperi debent: Odor enim Continuus (licet optimus) Spiritus nonnihil onerat.

31. Laudamus ante omnes alios, (ut etiam superius innuimus) Odores ex Plantis Vegetantibus, & non Avulsis, in Aëre aperto exceptis; quales sunt ex Violis, Floribus Caryophylli

phylli (*tam Majoris quam Minoris*) Floribus Fabarum, Floribus Tilizæ, Floribus *ſive* Pulvisculo Vitium, Floribus Madreſelve, Floribus Parietariz luteæ; Roſa Muſcatella (*nam caetera Roſæ germinantes parce emittunt Odores*) Fragaria (*praſertim Moriente*) Rubo ſuavi, (*praecipue ineunte Vere,*) Mentha Campelſtri, Lavendula Florente, *atque in Regionibus Calidioribus*, Malo Arantio, Cytrio; Myrto, Lauro: *Itaque Ambulatio, aut Seliſio inter hujusmodi Auras, in Uſu eſſe debet.*

32. *Ad Cordis juvamentum, Odores Refrigerantes Calidioribus antepoſimus; Suffitus itaque Matutinus, aut ſub Calores Meridiei optimus fuerit, ex aquis Portionibus Aceti, Aquæ Roſaceæ, & Vini Generoſi, ſuper Laminam Ferri quaſi candentem fuſorum.*

33. *Neque vero Matri Telluri libare nos quis exiſtinet, ſi praecipiamus inter Fodiendum, aut Terram vertendam, vinum Generoſum ſuper-infundi.*

34. *Aquam è Floribus Arantiorum bonam, cum modica Parte Aquæ Roſaceæ, & Vini Fragrantis, etiam per Nares attrahi, aut per Syringam Errhini more immitti, (ſed variis) bonum eſt.*

35. *At Maſticatio (quamvis non habemus Betel) & Detentio in Ore eorum que Spiritus fovent, (licet aſſidua) utilis admodum eſt. Fiant itaque Grana, aut puſilli Paſtilli ex Ambra, & Muſco, & Ligno Aloës, & Ligno Rhodio, & Radice Iridis, & Roſa, atque for-*

fermentur illa Grana, aut Pastilli, per Aquam Rosaceam, qua per paululum Balsami Indi transierit.

36. *Vapores vero, qui ex Rebus intro sumptis, Cormuniunt, & fovent, hac tria habere debent; ut sint Anici, Clari, & Refrigerantes. Caliditas enim Vaporum, mala; Atque ipsum Vinum, quod putatur habere vaporem solummodo calefacientem, non expers est prorsus Qualitatis Opiatæ. Claros autem Vapores vocamus eos, qui plus habent ex Vapore, quam ex Exhalatione, neque sunt omnino Fumei, aut Fuliginosi, aut Unctuosi, sed Humidi, & Æquales.*

37. *Inter Turbam inutilem Cordialium, pauca ad Dietam in usu esse debent; Loco omnium Ambra-grisia, & Crocus, & Granum Kermes, ex Calidioribus; Atque Radices Buglossi, & Boraginis, atque Mala Cytria, & Limones dulces, & Poma Fragrantia, ex Frigidioribus. Etiam eo (quo diximus) modo, & Aurum, & Margaritæ, non tantum intra Venas, sed etiam in Transitu, & circa Præcordia aliquid possunt; per Refrigerium scilicet, absque aliqua noxia Qualitate.*

38. *De Lapide Bezoar, ob multas Probationes, Virtuti ejus fidem non prorsus derogamus; Sed omnino Modus ejus sumptionis talis esse debet, ut facillime Virtus ejus communicetur Spiritibus. Itaque nec in Jusculis, nec in Syrupis, nec in Aqua Rosacea, aut hujusmodi, Usus ejus probamus; sed tantum in Vino aut Aqua Cyna-*

Cynamomi, aut hujusmodi Distillato, sed Tenui, non Calido aut Forti.

39. De Affectibus jam superius inquisitum est; Illud tantum adjicimus, omne Desiderium magnum, & constans, & (ut loquuntur) Heroicum, Cordis Virtutes roborare, & ampliare. Atque de Corde hæcenus.

40. Ad Cerebrum quod attinet (ubi Cathedra, & Universitas Spirituum Animalium residet) qua superius inquisita sunt, de Opio & Nitro, & Subordinatis ad ipsa, & de Conciliatione Somni placidi, etiam huc aliquatenus spectant. Illud quoque certum, Cerebrum tanquam in Tutela Stomachi esse; ideoque qua Stomachum confortant, & muniunt, Cerebrum per Consensum juvant, atque huc similiter transferri debent. Adjiciemus pauca, tria Externa, Internum unum.

41. Balneationem Pedum omnino in usu esse volumus, ad minus, semel in Septimana; Balneumque fieri ex Lixivio, cum Sale nigro, & Salvia, Camomilla, Fœniculo, Sampsucho, & Costo, cum Foliis Angelicæ Viridis.

42. Suffitum laudamus etiam Quotidianum, Mane, ex Roremarino arido, Ramulis Lauri siccis, & Ligno Aloës; nam Gummi sua via Caput gravant.

43. Cavendum prorsus, ne Capiti per Exterius admoveantur Calida; qualia sunt Aromata, non excepta Nuce Muscata; Etenim Calida illa ad Plantas pedum precipitamus, ibique solum applicari volumus: Unctionem ve-

ro Capitis levem ex Oleo, cum Rosa, & Myrto, & pauco Salis, & Croci, laudamus.

44. *Memores eorum, qua de Opiatis, & Nitro, & Similibus, ante proposuerimus, qua Spiritus tantopere densant, non existimamus ab re fore, si semel Diebus quatuordecim, accipiantur in Brodio Matutino, Grana tria, vel quatuor Castorii, cum modico Seminis Angelicæ, & Calami Aromatici; qua & ipsa Cerebrum roborant, & in Densitate Substantiæ Spirituum, (qua ad vita Longævitatē tam necessaria est) Motus Vivacitatem, & vigorem excitant.*

45. *In Confortativis quatuor Viscerum Principalium ea proposuimus, qua & Propria sunt, atque Electa, atque in Dietam, & Regimen vitæ transferri, tuto & commode possunt: Varietas enim Medicamentorum, ignorantie Filia est; neque Multa Fercula (quod ajunt) tam multos Morbos fecere, quam multa Medicamenta paucas Curas. Atque de Operatione super Viscera principalia, ad Extrusionem Alimenti, hac inquisita sunt.*

O P E R A T I O

Super partes exteriores ad Attractionem Alimenti.

VI.

HISTORIA.

1. **L**icet Concoctio bona, per Partes Interiores facta, primas Partes ad probam Alimentationem teneat; tamen concurrere etiam debent Actiones Partium Exteriorum; ut sicut Facultas interior Alimentum emitit, & extrudit; ita Facultas Partium Exteriorum idem arripiat, & attrahat; Quocumque imbecillior fuerit Facultas Concoctionis, eo magis opus est Auxilio concurrente Facultatis Attractivæ.

2. Attractio valida Partium Exteriorum, excitatur precipue per Motum Corporis, per quem Partes calefactæ, & confortatæ, Alimentum ad se alacrius vocant, & attrahunt.

3. Illud vero maxime cavendum, & prohibendum; Ne idem Motus, & Calor, qui ad Membra Novum Succum evocat, Membrum simul eo Succo, quo antea perfusum erat, nimium exolvat.

4. Fricationes huic Intentioni optime subserviunt, facta precipue Mane; sed hoc perpetuo comitetur, ut post Fricationem, fiat levis Inunctio cum Oleo, ne Attritio Partium Exteriorum, eas per Perspirationem reddat effœtas.

5. *Proxima est Exercitatio, per quam Partes ipsa se confricant, & concutiunt; modo sit Moderata, & qua (ut superius notatum est) nec sit Celeris, nec ad Ultimas Vites, nec ad Lassitudinem; Verum in hac ipsa, atque Fricatione, eadem est ratio, & Cautio; Ne Corpus nimium perspiret; Itaque Exercitatio melior est sub Dio, quàm sub Tecto, & Hyeme quàm Æstate; Atq; insuper, Exercitatio Inunctione non tantum claudi debet, ut Fricatio; sed etiam in Exercitationibus vehementioribus, adhibenda est Unctio & in Principio, & sub finem, more Athletarum.*

6. *Ad Exercitationem, ut quam minimum aut Spiritus, aut Succos exolvat, utile est, ut usurpetur Stomacho non prorsus jejuno. Itaque ut Exercitatio, nec Stomacho Repleto (quod plurimum interest Sanitatis) nec Jejuno (quod non minus interest Longitudinis vitæ) usurpetur; in usum adduci debet Jentaculum Mane, non ex Medicamentis, aut Haustibus Matutinis, aut Uvis passis, aut Ficibus, aut hujusmodi; sed plane ex Cibo, & Potu; at Levi admodum, & Modica Quantitate.*

7. *Exercitationes ad Irrigationem Membrorum, debent esse Membris omnibus quasi aquales; non ut (quemadmodum ait Socrates) Tibiæ moveant, Brachia quiescant, nec è contra; sed ut Partes universæ ex Motu participant; atque omnino ad vitam prodest, ut Corpus nunquam diu in eadem Positura perma-*

neat:

neat: sed singulis Semi-horis, ad minus, Posituram mutet, praterquam in Somno.

8. *Quæ ad Mortificationem usurpantur, ad Vivificationem traduci possunt; Nam & Indusia setosa, & Flagellationes, & omnis Exteriorum Vexatio, Vim eorum Attractivam roborat.*

9. *Urticationem commendat Cardanus, etiam ad Melancholiam; verum de hac parum nobis compertum est; Et suspecta nobis est illa, ne propter Venenatam nonnullam Qualitatem Urticæ, Serpigines usu frequenti inducat, & Mala Cutis. Atque de Operatione super Partes Exteriores, ad Attractionem Alimenti; hæc inquisita sunt.*

O P E R A T I O

Super Alimentum ipsum ad Insinuationem ejusdem.

VII.

HISTORIA.

I. **R**eprehensio vulgaris de multis Ferculis, Censorem potius decet, quam Medicum; aut, utcunque constantia Sanitatis utilis esse potest, ad Longitudinem vitæ noxia est; Propterea quod Mistura Alimentorum varia, & aliquantum Heterogenea, Exitum reperit in Venis, & Succos, melius & alacrius, quam Simplex, & Homogenea; Cum insuper ad Appetitum excitandum, (qui Acies est Digestionis) plurimum possit. Itaque & Mensam variam, & Mutationes subinde Ciborum,

borum, *pro* Temporibus Anni, *aut* alias *pro-*
bamus.

2. *Etiã illud de* Simplicitate Ciborum
absque Condimentis, Simplicitas *Judicii est;*
cum Condimenta bona, & bene electa, sine
Præparationes Ciborum saluberrima, atque
tum ad Sanitatem, tum ad Vitam conferant.

3. *Videndum est, ut cum* Cibis Duriõribus,
conjugantur Potus Fortiores, & Condi-
menta que penetrent, & incidant: *Cum* Ci-
bis contra Facilioribus, Potus Tenues, &
Condimenta Pingua.

4. *Cum paulo ante monuerimus, ut prima*
Potio in cœna excipiatur Calida; *nunc addi-*
mus, quod ad Præparationem Stomachi, e-
tiam Semihora ante Cibum, bonus Haustus
Potus (*cui quisque maxime insuevit*) calidus
usurpetur; sed parum Aromatizatus ad gra-
tiam Saporis.

5. Præparatio Ciborum, & Panis & Po-
tuum, si bene, & in ordine ad Intentionem
instituat, magni est proorsus Momenti; li-
cet sit Res Mechanica, & sapiat Culinam,
& Cellam; cum tamen longe præstet Fabellis
de Auro, & Gemmis, & hujusmodi.

6. Humectatio Succorum Corporis per
Præparationem Alimentorum Humidam, pue-
rilis Res est; Ad Fervores Morborum nonnihil
facit; ad Alimentationem vero roscidam, o-
mnino contraria est; itaque Elixatio Ciborum
longe inferior est, ad Intentionem nostram, Assa-
tione, & Coctione in Furno, & similibus.

7. Assa-

7. *Affatio debet fieri Igne vivido, & celerius perfici; non Igne lento, & nimia Mora.*

8. *Carnes omnes Solidiores in usu esse debent non prorsus Recentes, sed nonnihil Salis Expertæ; ex Sale ipso autem in Mensa, eo minus sumi debet, aut nihil omnino. Sal enim Alimento Incorporatus magis valet ad Distributionem, quam per se sumptus.*

9. *Debent in usum adduci Macerationes, & Infusiones Carnium varia, & bone, in Liquoribus idoneis, ante Affationes; quemadmodum quandoque in usu sunt similia, ante Coctiones in Furno, & in Muriis aliquorum Piscium.*

10. *At Pulsationes, & tanquam Verberationes Carnium, antequam coquantur, haud parvam rem præstant: Certe in confesso est, & Perdices, & Phasianos, in Aucupio; & Damas, & Cervos in Venatione occisos, (nisi fuerit ea Fuga longior) graviore esse etiam ad Gustum. Pisces autem nonnulli Flagellati & Verberati, evadunt meliores. Etiam Pira Duriora, & Austera, atque alii nonnulli Fructus, Compressione dulcescunt. Bonum esset in Usum adduci, Carnium duriorum nonnullam Pulsationem, & Contusionem, antequam Ignem patiantur; Idque ex optimis Præparationibus erit.*

11. *Panis modice Fermentatus, & valde parum Salitus, optimus est; quique etiam in Furno Ferventi satis, nec admodum Elanguendo, coctus est.*

12. Potus Præparatio ad vitam longam simplici fere Præcepto constat: Atque de Aquæ-potoribus nihil attinet dicere; Potest hujusmodi Diæta (ut alibi diximus) vitam aliquandiu remorari, sed nunquam majorem in Modum prolongare: At in aliis Potibus Spirituosis, qualia sunt Vinum, Cervisia, Hydromel, & hujusmodi: id tanquam Summa Summarum affectari, & observari debet; Vt Partes Liquoris sint subtilissima, & Spiritus lenissimus: Hoc Vetustate simplici difficile erit efficerè, quæ gignit Partes paulo Subtiliores, Spiritus verò multo Acriores; Itaque de Infusione in Doliis Substantiæ alicujus Pinguius, quæ Spirituum Acrimoniam compescat, jam antea præceptum est: Est & alius modus absque Infusione, aut Mixtura; Is est, ut Liquor Potus continuo agitetur, sive per Vecturam in Mari, sive per Vecturam in Carris, sive suspendendo utres ex Fünibus, eosque quotidie agitando, aut aliis hujusmodi Modis: Certum enim est, Motum illum localem, Partes subtilizare, ac Spiritus in partibus interim ita fermentare, ut Acedini (quod Putrefactionis genus est) non vacent.

13. Vergente autem Senectute, etiam talis Præparatio Ciborum instituenda est, quæ sit tanquam in media Via ad Chylum. Atque de Distillationibus Ciborum, mera Nugæ sunt; Etenim Portio Nutritiva, vel optima, non ascendit in Vaporem.

14. Incorporatio Cibi & Potus, antequam
con-

concurrant in Stomacho, gradus est ad Chylum; Itaque sumantur vel Pulli vel Perdices, & Phasiani, & similia; Et coquantur in Aqua, cum pauco Salis; deinde mundentur, & siccentur; postea sive in Musto, sive in Cervisia fervescente, infundantur; cum pauco Sacchari.

15. *Etiam Expressiones Ciborum, & Conclisiones minutæ, bene condita, Senibus utiles sunt; eo magis quod Officio Dentium in Manducatione (quod Præparationis præcipuum Genus est,) fere destituantur.*

16. *Atque de Juvamentis ejus Defectus, (Dentium scilicet Roboris, ad Cibus molendum) tria sunt qua conferre possint. Primum, ut alii Dentes renascantur; Id quod difficile omnino esse videtur, nec posse perfici absque Instauratione Corporis Intima, & Potenti. Secundum est ut Mandibula per Astringentia debita, ita firmentur, ut Officio Dentium, aliqua ex parte, sufficere possint; quod non male cedere posse videtur. Tertium, ut Cibus sit ita præparatus, ut ista Masticatione non egeat; quod promptum est, & expeditum.*

17. *Subit etiam cogitatio de Quantitate Cibi, & Potus; Eam in Excessu nonnullo, quandoque ad Irrigationem Corporis, utilem esse: Itaque & Epulæ Profusæ, & Perpotationes, non omnino inhibenda sunt. Atque de Operatione super Alimenta, & eorundem Præparationem, hac inquisita sunt.*

O P E R A T I O

Super Actum ultimum Assimilationis.

VIII.

C O N N E X I O.

DE Actu Ultimo Assimilationis, (quem Operationes tres proxime præcedentes inveniuntur) brevis, & simplex erit præceptio; Resque magis Explicationis indiget, quam præceptione aliqua varia.

C O M M E N T A T I O.

1. Certum est Corpora omnia Assimilanda, quæ in Contiguo sunt, Desiderio nonnullo indui: Id faciunt generose, & alacriter Tenuia, & Pneumatica; veluti Flamma, Spiritus, Aër: At contra, quæ Molem habent Crassam & Tangibilem, debiliter admodum; eo quod Desiderium illud Assimilandi, à fortiori Desiderio Quietis, & se non Movendi, ligetur.

2. Certum est itidem, Desiderium illud Assimilandi, in Mole corporea, ligatum ut diximus, & inutile redditum, à Calore aut Spiritu in Proximo, liberari nonnihil, & excitari, ut tum demum actuetur; Quæ unica est Causa, cur Inanimata non assimilent, Animata assimilent.

3, Certum & hoc quoque est; quo durior sit.

fit *Corporis Consistentia*, eo illud indigere *Majore Calore ad Stimulum Assimilationis*; Quod in *Senibus*, male omnino cedit; quia *Partes sunt obstinatior*, *Calor imbecillior*. Itaque aut *Obstinatio Partium* mollienda; aut *Calor* intendendus; Arque de *Malacificatione Membrorum* postea dicemus, cum jam ante etiam plura, quæ ad *Duritiem* hujusmodi prohibendam, & præveniendam pertinent, proposuerimus. De *Calore* autem intendendo, jam simplici *Præcepto* utemur, si prius etiam alterum *Axioma* assumpserimus.

4. *Actus Assimilationis* (qui à *Calore*, ut diximus, *circumfuso* excitatur,) est *Motus* admodum *Accuratus*, & *Subtilis*, & in *Minimis*. Omnes autem hujusmodi *Motus*, tum demum sunt in *Vigore*, cum omnis *Localis Motus* cessat, qui eum obturbet. Etenim *Motus Separationis* in *Homogenea*, qui in *Lacte* est ut *Flos* supernatet, *Serum* subsidat, nunquam fiet, si *Lac* leniter agiteretur: Neque *Putrefactio* ulla in *Aqua*, aut *Mistis* procedet, si illa continuo *localiter moveantur*. Ex his itaque, quæ assumpta sunt, hoc jam ad *Inquisitionem præsentem* concludemus.

5. *Actus* ipse *Assimilationis* perficitur præcipue in *Somno* & *Quiete*, præsertim versus *Auroram*, facta jam *Distributione*: Non habemus igitur aliquid, quod ad præcipiendum occurrit, nisi ut *Homines* dormiant in *Calido*; Atque insuper, ut versus *Auroram* sumatur aliqua *lunatio*, vel *Indusium* intinctum, exci-

156 HISTORIA VITÆ
tans moderate *Calorem*, atque post illud sum-
ptum redintegretur *Somnus*. Atque de *Actu*
ultimo Assimilationis, hæc inquisita sunt.

O P E R A T I O

Super Intenerationem ejus quod
areferi cœpit, sive Malaciffa-
tio Corporis.

IX.

C O N N E X I O.

DE *Inteneratione* per *Interioris*, quæ per
multas *Ambages & Circuitus* fit, tam *A-*
limentationis, quam *Detentionis Spiritus*, (i-
deoque sensim perficitur) superius inquisitum
est; De ea autem, quæ fit per *Exterioris*, &
quasi subito, sive de *Corpore Malaciffando*,
jam videndum est.

H I S T O R I A.

1. **I**N Fabula de Restitutione Pelix in Ju-
ventutem, Media cum id se moliri finge-
ret, eam proposuit *Rationem Rei conficienda*,
ut Corpus Senis in Frusta concideretur; deinde
in Lebetæ cum Medicamentis quibusdam de-
coqueretur. Coctio fortasse aliqua ad hoc re-
quiretur; Concisione in Frusta scilicet non est
Opus.

2. Attamen etiam Concisio in Frusta adhi-
bentia aliquatenus videtur, non Ferro, sed Ju-
dicio;

dicio; Cum enim Viscerum, & Partium sit Consistentia multum diversa, necesse est ut Inteneratio ipsorum, non iisdem Modis absolvatur; sed ut instituaturs Cura singulorum, præter ea quæ pertinent ad Intenerationem totius Massæ Corporis; de qua tamen primum.

3. Huic Operationi, per Balnea, Unctiones, & similia (si modo sit ejus Rei aliqua Potestas) satisfieri verisimile est; Circa quæ observanda sunt ea, quæ sequuntur.

4. Non nimis indulgendum est spei, quod hac Res confici possit, propter ea quæ fieri cernimus in Imbibitionibus & Macerationibus Inanimatorum, per quas illa intenerantur; Cujus aliqua Exempla superius adduximus; Facilius enim est Operatio hujusmodi super Inanimata, quia attrahunt, & sugunt Liquores; At in Corpore Animali difficilius, quia Motus in eis fertur potius ad Circumferentiam.

5. Ideo Balnea, quæ in usu sunt, emollientia, parum prosunt, sed obsunt potius; quia extrahunt magis, quam imprimunt; & solvunt Compagem Corporis, potius quam Consolidant.

6. Balnea, & Unctiones, quæ Operationi præsentis (Corporis scilicet bene & solide malacissandi) inservire possint, tres debent habere Proprietates.

7. Prima & præcipua est, ut consistant ex iis, quæ tota Substantia similia sunt Corpori & Carni Humanis, quæque sint tanquam Alma, & Nutricantia per exterius.

8. Secunda est, ut habeant admista ea, quæ subtili-

subtilitate nonnulla imprimant, ut Vim nutritivam eorum, quibus admiscentur, insinuent, & inculcent.

9. Tertia, ut recipiant nonnullam Mixturam, (licet reliquis longe minorem) eorum, qua sunt Astringentia; Non Austera, aut Acerba, sed Unctuosa, & Confortantia: Ut dum reliqua duo operentur, interim prohibeatur (quantum fieri potest) Exhalatio à Corpore, qua Virtutem Malacissantium perdat; sed potius ut per Astrictionem Cutis, & Clausuram meatuum, Motus ad Intra promoveatur; & juvetur.

10. Consubstantiale maxime Corpori Humano, est Sanguis tepidus, vel ex Homine, vel ex aliis Animalibus: At Ficini illud Commentum, ad Instaurationem Virium in Senibus, de Exuctione Sanguinis Humani, ex Brachio Adolescentis sani, leve admodum est: Etenim, quod per Interius nutrit, nullo modo debet esse Æquale, aut plane Homogeneum Corpori, quod nutritur; sed aliquatenus Inferius, & Subordinatum, ut subigi possit; At in exterius Applicatis, quanto Substantia est similiior, tanto Consensus melior.

11. Ab Antiquo receptum est, Balneum ex Sanguine Infantium sanare Leporam, & Carnes jam corruptas restituere; Adeo ut hoc ipsum fuerit Regibus quibusdam Invidia apud Plebem.

12. Proditum est Heraclitum Hydrope laborantem, se in Ventre calido Bovis, nuper occisi, immerfisse.

13. *In usu est Sanguis tepidus Catulorum Felis, ad Erysipelata, & instaurandas Car- nes & Cutem:*

14. *Brachium, aut Membrum aliquod ab- scissum, aut ex quo Sanguis alias nimium pro- fluit, utiliter inseritur in ventrem alicujus Animalis nuper dissectum; nam potenter opera- tur ad sistendum Sanguinem; Sanguine Mem- bri abscissi, Sanguinem recentem Animalis, per Consensum sorbente, & ad se vehementer trahente; Unde & ipse sistitur, & refluit.*

15. *Multum in usu est, in Morbis extremis, & quasi desperatis, ut Columbæ scissæ, alia post alias mutata, ad Plantas Pedum Ægroti apponantur; unde sequitur interdum Auxilium mirabile; Id vulgo imputatur, quasi Maligna Morbi traherent; Sed utcumque, Caput petis ista Medicatio, & Spiritus Animales con- fortat.*

16. *Verum Balnea ista, & Uñctiones san- guinolentæ, nobis videntur sordida, & odio- sa; videndum de aliis, qua minus fortasse ha- bent Fastidii, neque tamen minus Jua- menti.*

17. *Post Sanguinem igitur recentem, si- milia Substantiæ Corporis Humani, sunt Ali- mentosa; Carnes pinguiores, Bovinæ, Suillæ, Cervinæ; Ostrea inter Pisces; Lac, Butyrum; Vitella Ovorum; Pollen Tritici; Vinum Dul- ce, aut Saccharatum aut Mulsam.*

18. *Qua admisceri debent ad Impressionem, sunt, loco optimi, Sales, præsertim Niger; Etiam.*

Etiã Vinum (cum Spiritu turgens) imprimitt, & utile est Vehiculum.

19. Altringentia ejus generis qua descripsimus, Unctuosa scilicet, & Confortantia sunt, Crocus, Mastiche, & Myrrha, & Baccæ Myrti.

20. Ex his, pro nostro iudicio, optime fiet Balneum, quale desideramus. Medici & Posteriores Meliora reperient.

21. Longe autem potentior fiet operatio, si Balneum quale proposuimus, (quod Caput Rei esse arbitramur) comitetur quadruplex Operationis Series, sive Ordo.

22. Primo, ut Balneum precedat Fricatio Corporis, & Inunctio ex Oleo, cum aliquo Spiffamento; ut Virtus, & Calor humectans Balnei potius subintret Corpus, quam Aquea pars Liquoris. Deinde, sequatur Balneum ipsum, ad horas forte duas. A Balneo autem Emplastretur Corpus ex Mastiche, Myrrha, Tragacantho, Diapalma, Croco, ut cohibeatur (quantum fieri potest) Perspiratio, donec Malacum paulatim vertatur in Solidum; idque per viginti quatuor Horas, vel amplius. Postremo, amota Emplastratione, fiat Unctio cum Oleo, addito Sale, & Croco; Et renovetur Balneum post Quatriduum, cum Emplastratione, & Unctione (ut prius,) & continuetur hujusmodi Malaciffatio per Mensem unum.

23. *Etiã* durante tempore Malaciffationis, utile iudicamus, & proprium, & secundum
Inten-

Intentionem nostram, ut Corpus bene nutriatur, & ab Aëre frigido absteineatur, & nil nisi Calidum bibatur.

24. *Hoc vero, (ut Initio in Genere monuimus) est ex iis, qua nobis Experimento probata non sunt, sed descripta tantummodo ex Collimatione ad Finem. Etenim Meta posita, aliis Lampada tradimus.*

25. *Neque negligenda sunt Fomenta ex Corporibus Vivis. Ficinus ait (neque id per locum) Davidem contubernio Puellæ, alias salubriter, sed nimis sero usum fuisse; debuerat autem addere quod Puellam illam, more Virginum Persiæ, oportuisset inungi Myrrha, & similibus, non ad Delicias, sed ad augendam Virtutem Fomenti, ex Corpore vivo.*

26. *Barbarossa Ætate extrema, ex Consilio Medici Judæi, Puerulos continue Stomacho, & Illiis applicabat ad Fomenta: Etiam Senes nonnulli, Caniculas (Animalia scilicet inter calidissima) Stomacho noctu applicare consueverunt.*

27. *De Hominibus quibusdam Nasonibus, (qui Irrisionis pertasi, Nasorum Tuberes, & quasi Surculos amputarunt, atque in Brachiorum Ulnas, Incisione nonnulla adaperitis, ad tempus insuerunt, atque inde Nasos magis decentes efformarunt) increbuit Relatio quasi certa; idque in multis Nominibus: Ea si vera sit, Consensum Carnis ad Carnem, præsertim Vivarum, plane testatur.*

28. *De Inteneratione particulari Viscerum Prin-*

162 HISTORIA VITÆ
Principalium, Stomachi, Pulmonum, Jeco-
ris, Cordis, Cerebri, Spinalis Medullæ, Re-
num, Fellis, Iliorum, Venarum, Arteriarum,
Nervorum, Cartilaginum, Ossium, *nimis
longa foret Inquisitio, & Prescriptio; Cum jam
non Praxim instruamus, sed Indicationes ad
Praxim.*

O P E R A T I O

Super Expurgationem Succu veteris,
& Restitutionem Suc-
ci novi, sive Renova-
tionem per Vices.

X.

H I S T O R I A.

Licet, *qua hic ponemus, superius fere pra-*
occupata sint, tamen quia ista Operatio
est ex Principalibus, retractabimus ea paulo su-
sius.

1. *Certum est, Boves Aratores, atque La-*
boribus exhaustos, in Pascua nova, & lata
admissos, Carnes recipere teneras, & juveni-
les: Idque Esu, & Palato comprobari; ut ma-
nifestum sit Carnium Intenerationem non esse
difficilem: verum & Carnis Intenerationem
sapius repetitam, etiam ad Ossa, & Mem-
branas, & sumitia, pervenire posse, verisi-
mile est.

2. *Certum est, Dixtas, qua in usu sunt,*
ex Guajaco praxipue, atque ex Sarfa-perilla,
& Chi-

& China, & Sassafras, praesertim longius con-
 tinuatas, & secundum Regulas rigidiores, u-
 niversum Corporis Succum, primo attenuare,
 deinde consumere, atque sorbere; Quod ma-
 nifestissimum est, quia Morbum Gallicum us-
 que ad Gummositates proVectum, quique in-
 timos Corporis Succos occupaverit, & depra-
 vaverit, ex illis Diætis posse curari probatum
 est: Atque insuper quia aequè manifestum est,
 per hujusmodi Diætas, Homines factos Macilen-
 tos, Pallidos, & quasi Cadaverosos, paulò
 post Impinguari, Colorari, & manifesto Re-
 novari. Quamobrem hujusmodi Diætas, ver-
 gente Ætate, semel Biennio, ad Intentionem no-
 stram utiles esse, omnino existimamus, tanquam
 Exuvias, & Spolia Serpentum.

3. Fidenter dicimus, (neque vero quis, rogo,
 nos inter Hæreticos Catharos reponat) Purga-
 tiones repetitas, atque factas familiares, longè
 magis ad Disturnitatem vita facere, quam
 Exercitia & Sudores. Id autem fieri necesse est,
 si teneatur, quod positum est, Uctiones Cor-
 poris, & Meatum ab Extra Oppletiones,
 & Aëris Exclusiones, & Spiritus in Massa
 Corporis Detentiones, plurimum conducere ad
 vitam longævam. Etenim certissimum est, per
 Sudores, & Perspirationes Exteriores, non
 solum Humores, & Vapores Excrementitios,
 exhalari, & absorberi; sed una etiam Succos,
 & Spiritus bonos, qui non tam facile reparan-
 tur: In Purgationibus autem (nisi fuerint ad
 modum immoderata) non item, cum super
 Humo-

Humores præcipue operentur. Purgationes autem, ad hanc Intentionem, optima sunt, quæ paulo ante Cibum sumuntur, quia desiccant minus, ; Ideoque debent esse ex iis Catharticis, quæ Ventriculum minime turbant.

Intentiones Operationum quas proposuimus, (ut arbitramur) verissimæ sunt; Remedia Intentionibus fida. Neque credibile est dictu (licet haud pauca ex ipsis velut *Plebeia* videri possint) quanta cum Cura & Delectu, ea à nobis examinata fuerint; ut sint (salva semper Intentione) & Tuta, & Efficacia. Rem ipsam, Experimentum & comprobabit, & promovebit. Talia autem in omnibus Rebus sunt Opera Consilii cujusque Prudentioris; quæ sunt Effectu admiranda, Ordine quoque egregia, Modis faciendi tanquam vulgaria.

A T R I O L A M O R T I S.

Ad Artic. 15. Connexio.

DE *Atriolis Mortis* jam inquirendum; id est de iis, quæ accidunt *Morientibus* in *Articulo Mortis*, & paulo ante, & post: Ut cum multis viis perveniat ad *Mortem*; intelligi possit in quæ *Communia* illa desinant; Præcipue in *Mortibus*, quæ inferuntur per *Indigentiam Naturæ*, potius quam per *Violentiam*; tametsi etiam aliquid ex his propter *Rerum Connexionem*, inspergendum sit.

HISTO-

H I S T O R I A.

1. Spiritus Vivus videtur tribus indigere, ut subsistat: Motu commodo; Refrigerio temperato; & Alimento idoneo. Flamma vero duobus ex his tantum indigere videtur; Motu nimirum, & Alimento; propterea quod Flamma simplex sit Substantia. Spiritus composita; ita ut si transeat paulo propius in Naturam Flammæam, se perdat.

2. Etiam Flamma, majore Flamma & potentiore resolvitur, & necatur, ut bene notavit Aristoteles; multo magis Spiritus.

3. Flamma, si comprimatur nimium, extinguitur; ut cernere est in Caudela, superimposito Vitro: Etenim Aër per Calorem dilatatus contrudit Flammam, eamque minuit; & extinguit: Neque in Caminis concipitur Flamma, si Materies, absque Spatio aliquo interjecto, compingatur.

4. Etiam Ignita Compressione extinguuntur; veluti si Carbonem ignitum Ferro, aut Pede, fortiter comprimas, extinguitur statim Ignis.

5. Aut ut ad Spiritum veniamus; Si Sanguis aut Phlegma irruat in ventriculos Cerebri, fit Mors subito; cum Spiritus non habeat ubi se moveat.

6. Contusio etiam Capitis vehemens inducit subitam Mortem, Spiritibus in ventriculis Cerebri angustiatis.

7. Opium, & alia Narcotica fortiora, coagu-

coagulant Spiritum, eumque privant Motu.

8. Vapor venenatus Spiritui, totaliter odiosus, infert Mortem subitam, ut in venenis Mortiferis, quæ operantur per Malignitatem (ut loquuntur) specificam: Incutit enim Fastidium Spiritui, ut amplius movere, aut Rei tam inimicæ occurrere nolit.

9. Etiam Extrema Ebrietas, aut Crapula, quandoque inferunt Mortem subitam; cum Spiritus non tam Densitate, aut Malignitate Vaporis, (ut in Opio, & Venenis malignis) quam ipsa Copia, obruatur.

10. Extremus Mœror, & Metus, præsertim subitus, (ut fit in Nuncio malo, & improvise) quandoque dant subitam Mortem.

11. At non solum nimia Compressio, sed etiam nimia Dilatatio Spiritus, mortifera.

12. Gaudia ingentia & repentina complures exanimarunt.

13. In magnis Evacuationibus, quales fiunt in secandis Hydropicis, exeuntibus confertim Aquis; multo magis in Ingentibus, & Repentinis Profluviiis Sanguinis, sequitur sæpius Mors subita; Idque per meram Fugam Vacui in Corpore, omnibus affatim moventibus ad Spatia implenda, quæ exinanuntur; atque inter alia Spiritu ipso: Nam quoad Profluvia Sanguinis tardiora, res spectat ad Indigentiam Alimenti, non ad Retusionem Spiritus: Atque de Motu Spiritus, in tantum vel Compresso, vel Effuso, ut Mortem inferat, hac inquisita sunt.

14. *Veniendum ad Indigentiam Refrigerii. Cohibitio Respirationis Mortem infert subitam, ut in omni Suffocatione aut Strangulatione. Neque tamen videtur Res referri debere, tam ad Impedimentum Motus, quam ad Impedimentum Refrigerii; quia Aër nimis Calidus, licet libere attractus, non minus suffocet, quam si inhibeatur Respiratio. Ut fit in iis, qui suffocati aliquando sunt ex Carbonibus incensis, aut Lithanthracibus, aut Parietibus recenter dealbatis, in Cubiculis clausis, Igne etiam accenso: Quod Genus mortis traditur fuisse Imperatoris Joviniani. Aut etiam ex Balneis siccis supercalefactis, quod usurpatum fuit in Nece Faustæ, Constantini Magni uxoris.*

15. *Valde pusillum est Tempus, quo Natura Anhelitum repetit, atque expellit Fuliginem Aëris in pulmones attracti, & recentem introrecipi desiderat; vix certe ad tertiam partem Minuta.*

16. *Rursus Pulsus Arteriarum, & Motus Cordis, Systoles & Diastoles, triplo velocior quam Respiratio; adeo ut si fieri posset, ut ille Motus in Corde, absque inhibita Respiratione sisti posset, sequeretur Mors etiam celerius, quam ex Strangulatione.*

17. *Ulus tamen & Consuetudo, in hac Naturali Actione Respirationis nonnihil valet; ut in Urinatoribus Delijs, & Piscatoribus Perlarum, qui perpetuo Usu, Decuplum Temporis ad minimum, retinere Anhelitum possunt,*

possunt, plusquam pro Ratione aliorum Hominum.

18. *Sunt ex Animalibus, etiam ex iis, qua Pulmones habent, alia qua ad longius Tempus, alia qua ad brevius, Anhelitum cohibere possunt; prout majore scilicet, aut minore indigent Refrigerio.*

19. *Pisces minore indigent Refrigerio, quam Animalia Terrestria; Indigent tamen, atque refrigerantur per Branchias: Atque quemadmodum Terrestria Aërem nimis fervidum, aut occlusum non ferunt; ita & Pisces, in Aqua Glacio totaliter, & diutius cooperta, suffocantur.*

20. *Si Spiritus insultum patiatur ab alio Calore, proprio longe vehementiore, dissipatur, & perditur. Si enim Proprium Calorem non sustineat absque Refrigerio, multo minus Alienum intensiorem tolerare potest; Id cernitur in Febris Ardentibus, ubi Calor Humorum putrefactorum, Calorem Nativum superat, usque ad Extinctionem, sive Dissipationem.*

21. *Somni quoque indigentia, & Usus, refertur ad Refrigerium. Motus enim, Spiritum attenuat & rarefacit, & Calorem ejus acuit, & intendit. Somnus contra Motum, & Discursum ejus sedat, & compescit. Et si enim Somnus Actiones Partium, & Spirituum Motualium, & omnem Motum ad Circumferentiam Corporis, robores, & promoveat; tamen Motum proprium Spiritus vivi, magna ex parte consopit, & tranquillat. At Somnus regulariter,*

riter, semel intra 24. Horas, Natura humana debetur, idque ad 6. aut 5. Horas ad minimum; Licet sint etiam in hac parte quandoque Natura Miracula, ut refertur de Meccenate, quod longo tempore ante Obitum non dormisset. Atque de Indigentia Refrigerii, ad Spiritum conservandum, hac inquisita sint.

22. *Quod vero ad Tertiam Indigentiam attingit (Alimenti scilicet) videtur illa ad Partes potius, quam ad Spiritum Vivum pertinere. Facile enim quis credat, Spiritum Vivum subsistere in Identitate, non per Successionem, aut Renovationem. Atque quoad Animam Rationalem in Homine, certo certius est, eam nec ex Traduce esse, nec reparari, nec interire: Loquuntur de Spiritu Naturali Animalium, atque etiam Vegetabilium, qui ab illa altera essentialiter, & formaliter differt: Ex horum enim Confusione, Metempsychosis illa, & innumera tam Ethnicorum, quam Hæreticorum Commenta emanarunt.*

23. *Renovatio per Alimentum, in Corpore Humano, regulariter singulis Diebus requiritur. Triduanum autem Jejunium Sanis vix toleratur: Vfus tamen & Consuetudo, etiam in hac Parte, haud parum valet: At Morbo languentibus Inedia minus gravis est. Etiam Somnus Alimentationi nonnihil parat, quemadmodum contra Exercitatio eam efflagitat magis. Inveni etiam sunt (sed raro) aliqui, qui quodam Naturæ Miraculo, sine Cibo & Potu, ad Tempus non mediocre vixerunt.*

24. Corpora Mortua, si non intercipientur à Putredine, diutius sine notabili Absumptione subsistunt: At Corpora viva non multum ultra Triduum (ut dictum est) nisi reparentur per Alimentationem; Id quod indicat, etiam illam Assumptionem esse Opus Spiritus vivi, qui aut se reparat, aut Partes ponit in Necessitate se reparandi; aut utrunque: Quam Rem etiam illud astruit, (quod paulo ante notatum est) nempe, quod possint Animalia sine Alimento paulo diutius durare, si dormiant. At Somnus omnino nil aliud est, quam Receptio Spiritus vivi in se.

25. Copiosa nimis & continua Effluxio Sanguinis, qualis aliquando fit ab Hæmorrhoidibus; interdum à Vomitu Sanguineo, Venis interioribus reseratis aut fractis; interdum ex Vulneribus, Mortem infert festinam: cum Sanguis Venarum, Sanguini Arteriarum ministrat; Sanguis Arteriarum, Spiritui.

26. Haud parvum est Quantum Cibi & Potus, quod Homo bis in die pastus, intra Corpus recipit; Longe plus, quam aut per Sellam, aut per Vrinam, aut per Sudores egerit. Nil mirum (inquis) cum reliquum in Succos, & substantiam Corporis mutetur. Recte: Sed cogita paulisper, quod ea Accessio fit bis in Die, neque tamen Corpus exundat; Similiter, licet Spiritus reparetur, tamen Quanto suo non enormiter excrescit.

27. Nil attinet adesse Alimentum in Gradu remoto, sed ejus Generis, & ita preparatum, & mi-

Et ministratum, ut Spiritus in illud agere possit. Neque enim Baculus Cerei sufficit ad Flammam continuandam, nisi adsit Cera; Neque Homines Herbis solis pasci possunt: Atque inde fit Atrophia Senilis, quod licet absit Caro & Sanguis; tamen Spiritus est factus tam paucus & rarus, & Succus & Sanguis tam effecti, & obstinati, ut non teneat Proportio ad Alimentandum.

28. *Subducimus Calculos Indigentia, secundum Cursum Naturae Ordinarium, & Consuetum. Explicatione Motus sui, in ventriculis Cerebri, & Nervis, indiget Spiritus perpetuo; Motu Cordis, tertia Parte Momenti; Respiratione, singulis Momentis; Somno & Alimento, intra Triduum: Potentia ad Alimentandum quasi post Octoginta Annos. Atque si alicui ex his Indigentis non succurratur, sequitur Mors. Atque tria plene esse videntur Ariola Mortis; Destitutio Spiritus, in Motu suo; in Refrigerio; in Alimento.*

[*Monita.*] 1. Erraverit, qui existimet Spiritum Vivum, Exemplo Flammae perpetuo generari, & extingui, nec ad Tempus aliquod notabile durare. Neque enim hoc facit Flamma ipsa ex natura sua, sed quia inter Inimica versatur: Nam Flamma intra Flammam durat. At Spiritus vivus inter Amica degit, & Obsequia plurima. Itaque cum Flamma sic substantia Momentanea; Aer autem substantia Fixa; Spiritus vivus media est Ratio.

2. De Interitu Spiritus, per Destructionem Organorum, (qualis fit per Morbos, & Violentiam)

riam.) non est Inquisitio præsens, (ut ab initio diximus) tametsi & ille in eadem tria *Aspriola* desinat. Atque de ipsa *Forma Mortis* hæc inquisita sint.

29. *Duo sunt magni Præcursores Mortis; Alter à Capite, alter à Corde missus: Convulsio, & extremus Labor Pulsus; nam etiam Singultus ille lethalis est Convulsionis generis, Labor autem Pulsus lethalis, habet Velocitatem insignem, quando quidem Cor sub ipsa Morte ita trepidet, ut Systole, & Diastole fere confundantur; Habet etiam conjunctam Debilitatem, & Humilitatem, & sapienter Intermissionem magnam, labascente motu Cordis, nec fortiter, aut constanter insurgere valente.*

30. *Præcedens etiam Mortem in Propinquo summa Inquietudo, & Jactatio; Motus Manuum tanquam Floccos colligendo; Nixus Prehensionis, & Tentionis fortis; Dentes etiam fortiter comprimere; Glutire vocem; Tremor Labii inferioris; Pallor oris; Memoria confusa; Sermonis Privatio; Sudores frigidi; Corporis Elongatio; Sublatio Albuginis Oculorum; Faciei totius Alteratio, (Naso acuto, Oculis concavis, Genis labantibus;) Linguae Contractio & Convolutio; Frigus Extremitatum; In aliquibus Emissio Sanguinis, aut Spermatis; Clamor acutus; Anhelitus Creber; Inferioris Maxillæ Lapsus, & similia.*

31. *Mortem sequuntur, Sensus omnis, & Motus,*

Motus, tam Cordis & Arteriarum, quam Nervorum & Artuum, Privatio; Impotentia Corporis se sustentandi erectum; Rigor Nervorum & Partium; Depositiō omnis Caloris; paulo post Putrefactiō & Fœtor.

32. Anguillæ, Serpentes, & Insecta diu morventur singulis Partibus, post Concisionem; ut etiam Rustici putent, Partes singulas ad se rursus unendum expedire. Etiam Aves Capitibus avulsis ad Tempus subsultant: quin & Corda Animalium avulsa diu palpitant. Equidem meminimus ipsi vidisse. Hominis Cor, qui evisceratus erat, (Supplicii Genere apud nos versus Proditores recepto;) quod in ignem de more injectum, saltabat in altum, primo ad Sesquipedem, & deinde gradatim ad minus; durante spatio (ut meminimus) septem, aut octo Minutarum. Etiam vetus, & Fide digna Traditio est, de Bove sub Eviscerationem mugiente. At magis certa de Homine, qui eo Supplicii genere (quod diximus) evisceratus, postquam Cor avulsum penitus esset, & in Carnificis Manu, tria aut quatuor Verba Precum, auditus est proferre; Quod idcirco magis credibile esse diximus, quam illud de Sacrificiō; quia solent Amici huiusmodi Reorum, Mercedem dare Carnifici, ut Officium suum perniciosissime expediat, quo illi celerius à Delictibus liberentur; In Sacrificiis vero non videmus causam, cur similis præstetur à Sacerdote diligentia.

33. Ad resuscitandum eos, qui Deliquia

H. 3

Animi.

Animi, aut Catalepses subitas patiuntur, (quorum haud pauci, absque Ope, etiam exspiraturi fuissent,) hac sunt in Usu. Exhibitio Aquarum ex Vino distillatarum, (quas Aquas vocamus Calidas, & Cordiales:) Inflexio Corporis in Pronum; Obturatio fortis Oris & Narium; Flexio Digitorum cum Tortura quadam; Evulsio Pilorum Barbæ, aut Capitis; Frictio Partium, præsertim Faciei, & Extremorum; Subita Inpersio Aquæ Frigidæ in Faciem; Strepitus Acuti, & subiti; Applicatio ad Nares Aquæ rosaceæ, cum Aceto, in Vanguoribus; Incensio Plumarum, Pannorum, in Suffocatione Uteri; At maxime Sartago fervescens utilis est Apoplecticis; Etiam Fœtus arctus Corporum vivorum, aliquibus profuit.

34. Complura fuerunt Exempla Hominum tanquam Mortuorum; Aut Expositorum è Lecto, Aut Delatorum ad Funus, quin etiam nonnullorum in Terra Conditorum, qui nihilominus revixerunt; Id quod in iis, qui Conditis sunt, repertum est, (terra aliquanto post aperta,) per Obtusionem & Vibrationem Capitis, exactionem & Nixu Cadaveris intra Fœterium. Cuius Exemplum recentissimum, & maxime memorabile fuit, Joannis Scoti, Subtilis illius & Scholastici, qui à Servo, cum sepultus esset absente, (quique, ut videtur, hujusmodi Catalepsiæ ejus Symptomata noverat) aliquanto post effusus, in tali Statu repertus est. Et simile quiddam accidit nostra Æ-

*tate, in persona Histrionis, sepulti Cantebri-
giæ. Memini me accepisse de Generoso quodam,
qui ludibundus, ex Curiositate, desiderabat
scire, qualia paterentur in Patibulo Suspensi;
sefeque suspendit, super Scabellum se allevens,
& deinde se demittens; putans etiam penes se
futurum, ut Scabellum, pro arbitrio suo, re-
cuperaret; Id quod facere non potuit; sed tamen
ab Amico prasente adjutus est; Ille interrogatus,
quid passus esset? retulit se Dolorem non sen-
sisse; sed primo obversatam sibi fuisse circa ocu-
los Speciem Ignis, & Incendii; deinde extre-
mæ Nigredinis, sive Tenebrarum; postremo
Coloris cujusdam cæulei pallidioris, sive
thalassini; qualis etiam conspicitur sæpe Animo
Linguentibus. Audi vi etiam de Medico ad-
huc vivente, qui Hominem, qui se suspende-
rat, atque per Horam dimidiã suspensus man-
serat, in vitam, Fricationibus, & Balneis
calidis, reduxerat; Quique etiam profiteri so-
leat, se non dubitare, quin Suspensum quemcun-
que ad tempus prædictum, revocare posset,
modo Cervices ei, per Impetum primæ Demissio-
nis, non fuerint effractæ.*

Discrimina Juventutis & Sene- ctutis.

Ad Artic. 16.

I. **S**cala Humani Corporis talis est: Con-
cipi; Vivificari in Utero; Nasci;
Mamilla; Depulsio à Mamilla; Usus Cibi

& Potus, *ab initio qualis Infantibus convenit*; Dentire primo, *circa Annum secundum*; Incipere Gradiri; Incipere Loqui; Dentire secundo, *circa Annum septimum*; Pubescere, *circa Annum duodecimum, aut decimum quartum*; Potentem esse ad Generandum, & Fluxus Menstruorum; Pili *circa Tibias, & Axillas*, Barbescere; *atque hucusque, & quandoque ulterius*; Grandescere; Deinde Roboris Artuum Status & ultimitas, *etiam Agilitatis*; Canescere, & Calvescere; Cessatio Menstrui & Potentia Generationis; Vergere ad Decrepitum, & Animal Tripes; Mori. Interim Animus quoque suas habet Periodos, *sed per Annos non possunt describi: Ut Memoriam labilem, & Similia, de quibus postea.*

2. Discrimina Juventutis, & Senectutis *hac sunt.* Cutis *juveni* Lævis, & Explicata; *Seni* Arida, & Rugosa, *praesertim circa Frontem, & Oculos*: Carnes *juveni* Teneræ, & Molles; *Seni* Duriores: Robur *juveni*, & Agilitas; *Seni* Diminutio Virium, & Motuum Tarditas: *juveni* Coctionum Validitas; *Seni* Debilitas: *juveni* Viscera Mollia, & Succulenta; *Seni* Salsa, & Retorrída: *juveni* Corpus Erectius; *Seni* Inclinatio in Curvum: *juveni* Constantia Artuum; *Seni* Debilitas, & Tremor: *juveni* Humores Biliofi, & Sanguis Fervidior; *Seni* Humores Phlegmatici, & Melancholici, & Sanguis Frigidior: *juveni* Venus in promptu; *Seni* tardior: *juveni* Succi Corporis magis Roscidi; *Seni* magis Crudi, & Aquei:

Atque: Iuveni Spiritus Multus, & Turge-
fcens; Seni Paucus, & Jejunus: Iuveni Spi-
ritus Densus & Viridis; Seni Acris, & Rarus:
Iuveni Sensus Vivaces, & Integri; Seni Hebe-
tiores, & Deficientes: Iuveni Dentes Robu-
sti, & Integri; Seni Debiles, Attriti, & Deci-
dui: Iuveni Pili colorati; Seni cuiuscunque
fuorint Coloris, Cani: Iuveni Coma; Seni Cal-
vities: Iuveni Pulsus Grandior, & Incitior;
Seni Obscurior, & Tardior: Iuveni Morbi
magis Acuti, & Curabiles; Seni magis Chro-
nici, & Curatu Difficiles: Iuveni Vulnere ci-
tius coalescentia; Seni tardius: Iuveni Genæ
fluentes Colore; Seni aut Pallidæ, aut Rubi-
cundæ, atque Sanguine Spisso: Iuveni minor
Molestia ex Catarrhis; Seni major: Neque
firmos in qua proficiant Senes, (quoad cor-
pus) nisi quandoque in Obesitatem; Cuius
Causa præsto est; quia Corpora Senum, nec bene
perspirant, nec bene assimilant; Pinguedo au-
tem nihil aliud est, quam Exuberantia Alimen-
tis, ultra id, quod excernitur, aut perfecte assi-
milatur. Etiam in quibusdam Senibus in Eda-
citatem proficitur, propter Acidos Humores,
hic Senes digerant minus. Ad universa, qua iam
diximus, Medici quasi Feriantes, referunt ad
Caloris Naturalis, & Humoris Radicalis Di-
minutionem; qua Res nihili sunt ad Usus; Illud
certum, Siccitatem in Decursu Ætatis, Frigi-
ditatem præcedere; Atque Corpora cum sint in
Statu, & Acme Caloris, ad Siccitatem decli-
nare, Frigiditatem autem postea sequi.

3. *Iam vero etiam de Affectibus Animi videndum. Equidam memini, cum Adolescens esset in Ravennate in Gallia, me consuevisse familiariter cum Gallo quodam, Iuvene Ingeniosissimo, sed paululum Loquaci; qui postea in Virum Eminentissimum evasis; Ille in Mores Senum invehere solitus est; atque dicere, si daretur conspici Animos Senum, quemadmodum cernuntur Corpora, non minores apparituras in iisdem Deformitates; Quinetiam Ingenio suo indulgens, contendebat Vitia Animorum in Senibus, Vitiis Corporum esse quodammodo Consentientia, & Parallela. Pro Ariditate Cutis, substituebat Impudentiam: Pro Duritie Viscerum, Inmisericordiam: Pro Lippitudine Oculorum, Oculum Malum, & Invidiam: Pro Immetuone Oculorum, & Curvatione Corporis versus Terram, Atheismum, (Neque enim caelum, inquit, respiciunt, ut prius: Pro Tremore Membrorum, Vacillationem Decretorum, & fluxam Inconstantiam: Pro Inflexione Digitorum, tanquam ad Prehensionem, Rapacitatem & Avaritiam: Pro Labascencia Genuum, Timiditatem: Pro Rugis, Calliditatem, & Obliquitatem: & alia quae non occurrunt. Sed ut seris sumus; Iuveni adest Pudor, & Verrecundia; Seni paululum obduruit: Iuveni Benignitas, & Misericordia; Seni occalluit: Iuveni Aemulatio laudabilis: Seni Invidia maligna: Iuveni Inclinatio ad Religionem, & Devotionem, ob Feruorem, & Inexperientiam Mali; Seni Deservescentia in Pietate, ob Cha-*

ritatis

ritatis Teporem, & diutinam Conversationem inter Mala, nec non ab credendi Difficultatem: *Iuveni* Valde velle; *Seni* Moderatio: *Iuveni* Levitas quadam, & Mobilitas; *Seni* Gravitas major, & Constantia: *Iuveni* Liberalitas, & Beneficentia, & Philanthropia; *Seni* Avaritia, & Sibi sapere, & consulere: *Iuveni* Confidentia, & bene sperare; *Seni* Diffidentia, & plurima habere pro suspectis: *Iuveni* Facilitas, & Obsequium; *Seni* Morositas, & Fastidium: *Iuveni* Sinceritas, & Animus Apertus; *Seni* Cautio, & Animus Tectus: *Iuveni* Magna appetere; *Seni* Necessaria curare: *Iuveni* Præsentibus Rebus favere; *Seni* Antea acta potiora habere: *Iuveni* Superiores revereri; *Seni* Censura in illos uti: & complura alia, qua ad Mores potius pertinent, quam ad Inquisitionem præsentem: Attamen, quemadmodum in Corpore, ita in Animo, in nonnulla proficiunt Senes, nisi fuerint admodum Emeriti; Nempe, ut cum ad Excogitandum minus sint prompti, Judicio tamen valeant; & Tutiora, & Saniora, quam Speciosiora malint: Etiam, in Garrulitatem proficiunt, & Ostentationem; Frustrum enim Sermonis petunt, cum Rebus minus valeant; ut non absurde Tithonum in Cicadam versum fuisse, Poëta fingant.

C A N O N E S.

Mobiles de Duratione Vitæ,
& Forma Mortis.

C A N O N I.

Non fit *Consumptio*, nisi quod deperditum sit de Corpore, transmigret in *Corpus aliud*.

EXPLICATIO.

Nullus est Rerum *Interitus*: Itaque quod absumitur, aut evolat in *Ærem*, aut recipitur in *Corpus* aliquod *Adjacens*: Quare videmus *Araneam*, aut *Muscam*, aut *Formicam*, in Electro, Monumento plus quam *Regio*, sepultas, æternizari; cum tamen sint *Res Teneræ*, & *Dissipabiles*. Verum non adest *Ær*, in quem aliquid evolet; atque *Substantia Electri* est tam *Heterogenea*, ut nihil ex illis recipiat. Simile etiam fore arbitramur, misso *Ligno*, aut *Radice*, aut ejusmodi in *Argentum Vivum*. At *Cera*, & *Mel*, & *Gummi*, habent similem *Operationem*, sed ex *Parte tantum*.

C A N O N II.

Inest omni *Tangibili Spiritus*, Corpore. *Crassiore obiectus*, & *obsessus*; Atque ex eo *Originem* habet *Consumptio* & *Dissolutio*.

EXPLICATIO.

Nullum *Corpus* nobis notum, hic in *Superiore Parte Terræ*, *Spiritus* vacat; si-
ve per *Attenuationem*, & *Concoctionem Caloris Cœlestium*, si-
ve alias. Neque enim Ca-

va Rerum Tangibilium *Vacuum* recipiunt; sed aut *Aërem*, aut *Spiritum* Rei proprium. *Spiritus* autem ille. (de quo loquimur) non est *Virtus* aliqua, aut *Energia*, aut *Entelechia*, aut *Nuga*; sed plane *Corpus* Tenue, Invisibile; attamen Locatum, Dimensum, Reale: Neque rursus *Spiritus* ille *Aër* est, (quemadmodum nec *Succus* *Uvæ* est *Aqua*) sed *Corpus* Tenue, cognatum *Aëri*, at multum ab eo diversum: Partes autem Rei *Crassiores* (cum sint *Naturæ* *Pigræ*, nec *admodum* *Mobilis*) per periodos longas duraturæ forent: sed *Spiritus* ille est; qui turbat, & illas fodiat, & subruit, atque *Humidum* *Corporis*, & quicquid digerere potest, in novum *Spiritum* deprædat; deinde tam *Spiritus* *Corporis* præexistens, quam noviter *Factus*, simul sensim evolant. Id optime ostenditur, in *Diminutione* *Ponderis*, *Corporum* *Arefactorum* per *Perspirationem*. Neque enim quicquid emittitur, erat *Spiritus*, quando ponderaverat; neque *non-Spiritus*, quando evolaverat.

C A N O N III.

S *Piritus* *Emissus* *desiccet*; *detentus*, & *mo-*
liens *intus*, aut *colliquat*; aut *putrefacit*;
 aut *vivificat*.

E X P L I C A T I O.

Quatuor sunt *Processus* *Spiritus*; Ad *Arefactionem*; ad *Colliquationem*; ad *Putrefactionem*; ad *Generationem* *Corporum*. *Arefactio* non est *Opus* proprium *Spiritus*, sed *Partium* *crassiorum* post *emissum* *Spiritum*: tum enim

enim illæ se contrahunt, partim per fugam Væ-
 cui, partim per unionem Homogeneorum: Ut
 liquet in omnibus, quæ arefiunt per Ætatem,
 Et in siccionibus Corporibus, quæ desiccantur
 per Ignem, ut *Lateribus, Carbonibus, Panibus.* *Colliquatio* est merum Opus *Spiri-
 tum.* Neque fit nisi *Calore* excitentur; tum
 enim *Spiritus* se dilatantes, neque tamen ex-
 euntes, se insinuant, & perfundunt inter Partes
 crassiores; Easque ipsas reddunt Molles, &
 Fusiles; ut in *Metallis, & Cera;* Etenim *Metal-
 la, & alia Tenacia,* apta sunt ad cohibendum
Spiritum, ne excitatus evolet. *Putrefactio* est
 Opus Mixtum, *Spiritus, & Partium Crassiorum:*
 Etenim *Spiritu* (qui Partes rei continebat, &
 frænabat) partim emisso, partim languescen-
 te, omnia solvuntur, & redeunt in *Heteroge-
 neas* suas, sive (si placet) *Elementa* sua; Quod
Spiritus inerat Rei, congregatur ad se; (unde
Putrefacta incipiunt esse gravis Odoris:) *Oleo-
 sa* ad se; (unde *Putrefacta* habent nonnihil
 Lævoris & Unctuositatis:) *Aquea* itidem ad
 se; *Faces* ad se; (unde fit *Cohusio* illa in
Putrefactis.) At *Generatio, sive Vivificatio,*
 est Opus itidem Mixtum *Spiritus, & Partium
 crassiorum;* sed longe alio modo: *Spiritus* e-
 nim totaliter detinetur, sed tumet, & move-
 tur localiter; *Partes* autem *Crassiores* non sol-
 vuntur, sed sequuntur Motum *Spiritus,* at-
 que ab eo, quasi distillantur, & extruduntur
 in varias Figuras; unde fit illa *Generatio, &
 Organizatio:* Itaque semper fit *Vivificatio in-*

Mate-

Materia Tenaci, & Lenta, atque etiam Sequaci, & Molli; ut simul & Spiritus fiat Deventio; atque etiam Cessio lenis Partium; prout eas effingit Spiritus; Atque hoc cernitur in Materia; omnium tam Vegetabilium, quam Animalium; sive generentur ex Putrefactione, sive ex Spermate; In his enim omnibus, manifestissime cernitur esse Materia; difficilis ad Abrumpendum, facilis ad Cedendum.

CANON IV.

IN omnibus *Animatis* duo sunt Genera *Spiritus*; *Spiritus Mortuales* quales insunt *Inanimatis*; & Superadditus *Spiritus vitalis*.

EXPLICATIO.

IAm ante dictum est, ad Longævitatē procurandam, debere considerari *Corpus Humanum*, primo, ut *Inanimatum*, & *Inalimentatum*; Secundo, ut *Animatum*, & *Alimentatum*: Nam Prior Consideratio dat Leges de *Consumptione*; Secunda de *Reparatione*. Itaque nosse debemus, inesse Humanis *Carminibus, Ossibus, Membranis, Organis, denique Partibus* singulis, dum vivunt, in Substantia eorum perfusos, tales *Spiritus*; quales insunt in hujusmodi Rebus, *Carne, Osse, Membrana; & cæteris, Separatis, & Mortuis*; quales etiam manent in *Cadavere*: At *Spiritus Vitalis*, tamen eos rogat, & quendam habeat cum illis Consensum, longe alius est ab ipsis: *Integralis, & per se Constans*. Sunt autem duo Discrimina præcipua, inter *Spiritus Mortuales*; & *Spiritus Vitales*; Alterum, quod *Spiritus Mortuales,*

les, minime sibi continuentur, sed sint tanquam abscissi, & circumdati Corpore crassiore, quod eos intercipit; quemadmodum *Aër* permixtus est in *Nive*, aut *Spuma*. At *Spiritus Vitalis* omnis sibi continuatur, per quosdam *Canales*, per quos permeat, nec totaliter intercipitur. Atque hic *Spiritus*, etiam duplex est; Alter *Ramosus* tantum, permeans per parvos *Ductus*, & tanquam *Lineas*: alter habet etiam *Cellam*, ut non tantum sibi continuetur, sed etiam congregetur in Spatio aliquo cavo, in bene magna *Quantitate*, pro Analogia Corporis; atque in illa *Cella* est *Fons Rivulorum*, qui inde diducantur. Ea *Cella* præcipue est in *Ventriculis Cerebri*, qui in *Animalibus* magis *Ignobilibus* angusti sunt; adeo ut videantur *Spiritus* per universum *Corpus Fusi*, potius quam *Cellulati*: Ut certere est, in *Serpentibus*, *Anguillis*, *Muscis*, quorum singulae *Portiones* abscissæ moventur diu: Etiam *Aves* diutius *Capitibus* a valis subsultant; quoniam parva habeant *Capita*, & parvas *Cellas*: At *Animalia Nobiliora* *Ventriculos* eos habent ampliores; Et maxime omnium *Homo*. Alterum *Discrimen* inter *Spiritus* est; quod *Spiritus vitalis* nonnullam habeat *Inconsistantiam*, atque sit tanquam *Aura Composita* ex *Flamma*, & *Aëre*; quemadmodum *Succi Animalium* habeant & *Oleum*, & *Aquam*: At illa *Inconsensio*, peculiare præbet *Motus*, & *Facultates*; Etenim & *Fumus Inflammabilis*, etiam ante *Flammam* conceptam, *Calidus* est, *Tenuis*, *Mobi-*

Mobilis ; Et tamen alia Res est, postquam facta sit *Flamma* ; At *Incessio Spirituum Vitalium*, multis partibus lenior est, quam molliſſima *Flamma* ex *Spiritu Vini*, aut alias ; Atque insuper mixta est ex magna parte, cum *Substantia Aërea*; ut sit & *Flammea*, & *Aërea* *Natura* *Mysterium*.

CANON V.

Actiones Naturales sunt propriæ *Partium* singularum, sed *Spiritus vitalis* eas excitat, & acuit.

EXPLICATIO.

Actiones sive *Functiones*, quæ sunt in *ſingulis Membris*, Naturam ipsorum *Membrorum* sequuntur; (*Attractio*, *Retentio*, *Digestio*, *Assimilatio*, *Separatio*, *Excretio*, *Perſpiratio*, etiam *Sensus* ipse;) pro *Proprietate Organorum* ſingulorum, (*Stomachi*, *Iecoris*, *Cordis*, *Splenis*, *Fellis*, *Cerebri*, *Oculi*, *Auris*, & cæterorum.) Neque tamen ulla, ex ipsis *Actionibus*, unquam actuata foret, nisi ex *vigore* & *præſentia Spiritus vitalis*, & *Caloris* ejus ; Quemadmodum nec *Ferrum* aliud *Ferrum* attracturum foret, nisi excitaretur à *Magnete*; Neque *Ovum* unquam *ſœcundum* foret, nisi *Substantia Fœmella* actuata fuisset ab *Inſitu Maris*.

CANON VI.

Spiritus Mortuales Aëri proxime *conſubſtantiales* sunt; *Spiritus vitales* magis accedunt ad *Subſtantiam Flammæ*.

EXPLI-

Explicatio *Canonis quarti* præcedentis, est etiam Declaratio *Canonis præsentis*; Verum insuper hinc fit, ut quæcunque sint *Pinguia*, & *Oleosa*, diu maneant in Esse suo; Neque enim *Aër* illa multum vellicat, neque illa etiam ipsa cum *Aëre* conjungi multum desiderant. Illud autem profus vanum est, quod *Flamma* sit *Aër Accensus*, cum *Flamma* & *Aër*, non minus Heterogenea sint, quam *Oleum* & *Aqua*. Quod vero dicitur in *Canone*, quod *Spiritus Vitales* magis accedant ad *Substantiam Flamma*; Illud intelligendum est, quod magis hoc faciant, quam *Spiritus Mortuales*; non quod magis sint *Flammæ*, quam *Aërii*.

C A N O N VII.

S*Spiritus Desideria* duo sunt; Unum se *Multiplicandi*; Alterum *Exeundi*, & se *Congregandi* cum suis *Connaturalibus*.

EXPLICATIO.

Intelligitur *Canon* de *Spiritibus Mortualibus*; Etenim quoad *Desiderium secundum*, *Spiritus Vitalis* Exitum è Corpore suo maxime exhorret; neque enim invenit *Connaturalia* hic in Proximo. Ruit forte in Occursum Rei Desiderabilis, ad Extrema Corporis sui; sed Egressum, ut dictum est, fugit: Verum de *Spiritibus Mortualibus*, utrunque *Desiderium* tenet. Quod ad primum enim attinet, *Omnis Spiritus inter crassiora locatus, non sæliciter habitat*; Itaque cum *Simile sui* non inveniatur, eo magis *Simile sui* creat, & facit, in tali

Soli-

Solitudine positus; & strenue laborat, ut se multiplicet, & Volatile Crassiorum depræderur, ut augeatur suo *Quanto*. Quod vero ad secundum, *Desiderium Evolandi*, & se in Aërem recipiendi; Certum est omnia Tenuia, (quæ semper sunt Mobilia) ad sui similia in proximo libenter ferri; ut *Bulla Aqua* fertur ad *Bullam*, *Flamma* ad *Flammam*: At multo magis hoc fit, in *Evolutione Spiritus* in Aërem ambientem; quia non fertur ad *Particulam* sui similem; sed etiam tanquam ad *Globum Connaturalium* suorum. At illud interim notandum, quod *Exitus*, & *Evolutio Spiritus*, in Aërem, est duplicata Actio; partim ex *Appetitu Spiritus*, partim ex *Appetitu Aëris*; Aër enim communis tanquam Res indigens est, atque omnia avidè arripit; *Spiritus*, *Odores*, *Radios*, *Sonos*, & alia.

CANON VIII.

S*piritus detentus*, si alium *Spiritum* gignendi Copiam non habeat, etiam *Crassiora* intenerat.

EXPLICATIO.

G*eneratio novi Spiritus* non fit nisi super ea, quæ sunt in Gradu ad *Spiritum*, propiore: qualia sunt *Humida*. Itaque si *Partes Crassiores* (inter quas versatur *Spiritus*) sint in Gradu remotiore, licet *Spiritus* eas conficere non possit, tamen (quod potest) eas labefactat, & emollit, & fundit, ut cum Quantum suum augere non possit, tamen habitet laxius, & inter ea degat, quæ sint magis
Ami-

Amica: Iste autem *Aphorismus*, ad Finem nostrum, admodum utilis est; quia innuit ad *Intenerationem Partium* Obstinararum, per *Detentionem Spiritus*.

C A N O N IX.

Inteneratio *Partium* Duriorum bene procedit, cum Spiritus nec evolet, nec generet.

E X P L I C A T I O.

Iste *Canon* solvit Nodum & Difficultatem in *Operatione Intenerandi*, per *Detentionem Spiritus*: Si enim Spiritus non emissus deprædetur omnia intus, nil fit Lucri ad *Intenerationem Partium*, in Esse suo; sed potius solvuntur illæ, & corrumpuntur. Iraque una cum *Detentione* refrigerari debent Spiritus, & astringi, ne sint nimis *Activi*.

C A N O N X.

Calor Spiritus, ad *Viriditatem* Corporis, debet esse *Robustus*, non *Acris*.

E X P L I C A T I O.

Etiam iste *Canon* pertinet ad solvendum Nodum supradictum, sed longe latius patet; Describit enim, qualis debeat esse *Temperamenti Calor* in Corpore ad *Longævitatē*; Hoc vero utile est, siue Spiritus detineantur, siue non; Uicunque enim talis debet esse *Calor Spirituum*, ut vertat se potius in *Dura*, quam deprædetur *Mollia*; Alterum enim deficcet, alterum intenerat. Quinetiam, eadem Res valet ad *Alimentationem* bene perficiendam; talis enim *Calor* optime excitat *Facultatem Assimilandi*, atque una optime

ptime præparat *Materiam ad Assimilandum*.
 Proprietates autem hujusmodi *Caloris*, tales
 esse debent; Primo ut *Tardus* sit, nec *Subito*
 calefaciat: Secundo, ut non sit admodum *In-*
tensus, sed *Mediocris*: Tertio, ut sit *Æqualis*,
 non *Incompositus*, scilicet se *Intendens*, & *Re-*
mittens: Quarto, ut si inveniatur *Calor* iste,
 quod ei resistat, non facile *suffocetur*, aut *lan-*
gheat. Subtilis admodum hæc *Operatio*; sed
 cum sit ex *Utillissimis*, non deserenda est. Nos
 vero in *Remediis* (quæ ad indendum *Spiritibus*
Calorem Robustum, sive eum, quem vocamus
Fabrilem, non *Prædatorium*, proposuimus)
 huic *Rei* aliqua ex *Parte* satisfacimus.

CANON XI.

Spirituum *Densatio* in *Substantia* sua, valet
 ad *Longævitatem*.

EXPLICATIO.

Subordinatus est *Canon* ad *Præcedentem*;
 Etenim *Spiritus Densior* suscipit omnes il-
 las quatuor *Caloris Proprietates*, quas diximus.
 Modi autem *Densationis*, in *Prima* ex *decem*
Operationibus habentur.

CANON XII.

Spiritus in *Magna Copia* & magis festinat
 ad *Exitum*, & magis *deprædatur*, quam
 in *Exigua*.

EXPLICATIO.

Clarus est per se *Canon* iste, cum *Quan-*
tum ipsum regulariter augeat *Virtutem*;
 Atque cernere est in *Flammis*, quod quanto
 fuerint *maiores*, tanto & *erumpant* fortius,
 & ab-

& absument celerius. Itaque nimia *Copia*, aut *Turgescencia Spiritus*, prorsus nocet Longævitati: Neque amplior est optanda *Copia Spirituum*, quam quæ Muniis Vitæ, & bonæ Reparationis Ministerio sufficiat.

C A N O N XIII.

Spiritus aequaliter perfusus, minus festinat ad exitum, & minus deprædatur, quam impariter locatus.

E X P L I C A T I O.

Non solum *Copia Spirituum* secundum Totum, Durationi Rerum obest, sed etiam eadem *Copia*, minus refracta, similiter obest. Itaque quo magis fuerit *Spiritus comminutus*, & per Minima insinuat, eo deprædatur minus. *Dissolutio* enim incipit à Parte, ubi *Spiritus* est laxior; Itaque & *Exercitatio*, & *Fricationes*, Longævitati multum conferunt: *Agitatio* enim optime comminuit, & commiscet Res per Minima.

C A N O N XIV.

Motus Spirituum Inordinatus, & Subsultorius magis properat ad Exitum, & magis deprædatur, quam *Constans*, & *Æqualis*.

E X P L I C A T I O.

In Inanimatis tenet iste Canon certo; Inæqualitas enim *Dissolutionis Mater*; In Animatis vero (quia non solum spectatur *Consumptio*, sed *Reparatio*: *Reparatio* autem procedit per Rerum *Appetitus*: *Appetitus* rursus acuitur per *Varietatem*) non tenet rigide; sed consequ

que

que tamen recipiendus est, ut *Varietas* ista potius sit *Alternatio*, quam *Confusio*, & tanquam constans in Inconstantia.

CANON XV.

Spiritus in Corpore Compagis solida, detinetur licet invitus.

EXPLICATIO.

OMnia Solutionem Continuitatis suæ exhorrent; attamen pro Modo Densitatis, aut Tenuitatis suæ. Etenim, quo Corpora sunt magis Tenuia, eo in minores, & angustiores Meatus se compelli patiuntur: Itaque *Aqua* subintrabit Meatum, quem non subintrabit *Pulvis*; *Aër* etiam, quem non subintrabit *Aqua*; *Quin Flamma, & Spiritus*, quem non subintrabit *Aër*. Veruntamen est hujusce rei aliquis Terminus; Neque enim *Spiritus* in tantum Desiderio exeundi laborat, ut patiatur se discontinuari nimis, & in nimis arctos Poros, aut Meatus agi; Itaque si *Spiritus Corpore Duro*, aut etiam *Vinctuoso, & Tenaci*, (quod non facile dividitur) circumdetur, plane constringitur, & tanquam incarceratur, & *Appetitum exeundi* posthabet; Quare videmus *Metalla, & Lapides* longo *Ævo* egere, ut exeat *Spiritus*; nisi aut *Spiritus* Igne excitetur, aut Partes crassiores *Aquis Corrodentibus, & Ferribus* disjungantur. Similis est Ratio *Tenacium*, qualia sunt *Gummi*, nisi quod leniore Calore solvantur. Itaque *Succi Corporis Duri, Cutis Constricta, & similia*, (quæ procurantur ab *Alimentorum Siccitate, & Exercitatione,*
& *Æ-*

192 HISTORIA VITÆ
& *Aëris Frigore*) utilia sunt ad Longævita-
sem; quia Claustra circumdant *Spiritus* arcta,
ne exeat.

CANON XVI.

IN *Oleosis*, & *Pinguibus* detinetur *Spiritus*
libenter, licet non sint Tenacia.

EXPLICATIO.

S*Piritus*, si nec à Corporis circumdati *An-*
tipathia irriteretur; nec à Corporis nimia
Similitudine pascatur, nec à *Corpore Externo*
sollicitetur, aut provocetur, non tumultuatur
multum ad Exeundum: Quæ omnia *Oleosis*
desunt; Nam nec tam *Spiritus Infesta* sunt,
quam *Dura*; nec tam *Propinqua*, quam *A-*
quea; nec cum *Aëre ambiente* bene consen-
tiunt.

CANON XVII.

E*Volatio cita Humoris Aquei*, conservat
diutius *Oleosum* in Esse suo.

EXPLICATIO.

Diximus *Aquea*, utpote *Aëri* consubstan-
tialia, citius evolare, *Oleosum* tardius, ut
cum *Aëre* minus consentientia: At cum *Hu-*
midum utrunque plerisque Corporibus insit,
evenit ut *Aqueum* veluti prodat *Oleosum*: Nam
illud sensim exiens, hoc etiam asportat. Ita-
que nil magis juvat ad Corporum Conser-
vationem, quam *Siccatio Lenis*, quæ *Hu-*
morem Aqueum exspirare faciat, nec *oleosum*
sollicitet, tum enim *Oleosum* fruatur Natura
sua; Neque hoc spectat ad inhibendam *Pu-*
redinem, (licet etiam & illud sequatur) sed
ad

ad conservandam *Viriditatem*. Hinc fit ut *Frictiones molles, & Exercitationes Moderatae, ad Perspirationem* potius quam ad *Sudorem*, Longævitati plurimum conferant.

CANON XVIII.

A *Er exclusus* confert ad Longævitatem, si aliis *Incommodis* caveas.

EXPLICATIO.

Diximus paulo ante, *Evolutionem Spiritus* esse *Actionem duplicatam, ex Appetitu Spiritus, & Aëris*. Quare si altera tollatur, haud parum proficitur; Id quod ex *Inunctionibus* præcipue expectari debet. Attamen hoc sequuntur varia *Incommoda*; quibus quomodo subveniatur, in *Operatione* secunda ex decem, annotavimus.

CANON XIX.

S *Piritus Iuveniles Senili Corpori* inditi, *Naturam* compendioso retrovertere possunt.

EXPLICATIO.

Natura *Spirituum* est quasi *Rota* suprema, quæ alias *Rotas* in *Corpore Humano* circumagat. Itaque illa in *Intentione* Longævitatis, prima poni debet. Huc accedit, quod facilior, & magis expedita *Via* patet ad alterandos *Spiritus*, quam ad alia. Etenim duplex est *Operatio* super *Spiritus*; Altera per *Alimenta*, quæ est *Tarda*, & tanquam per *Circuitum*; Altera (& illa *Gemina*) quæ est *Subita*, & *Spiritus* recta petit. Nempe per *Vapores*; Aut per *Affectus*.

Succi Corporis *subduri*, & *roscidi*, faciunt ad Longævitatē.

EXPLICATIO.

Ratio perspicua est; cum antea posuerimus *Dura* & *Qlōsa*, sive *Roscida*, ægrius dissipari. Illud tamen interest (sicut etiam in *Operatione Decima* notavimus) quod *Succus Subdurus* minus dissipabilis est, sed est simul minus *Reparabilis*. Itaque *Commodum* cum *Incommodo* conjunctum est: Neque possit propterea aliquod *Magnale* per hoc præstari; At *Succus Roscidus* utrique Rei satisfacit; Itaque diligentius huic incumbendum.

CANON XXI.

Quicquid *Tenuitate* penetrat, neque tamen *Acrimonia* rodit, gignit *Succos Roscidos*.

EXPLICATIO.

Canon iste magis difficilis est *Practica*, quam *Intellectu*: Manifestum est enim; quicquid bene *penetrat*, sed tamen cum *Stimulo*, aut *Dente*, (qualia sunt omnia *Acria*, & *Acida*) relinquere, ubicunque transit, *Vestigium* nonnullum *Siccitatis*, & *Divulsionis*, ut *Succos* inducet, *Partes* convellat; At contra, quæ penetrant mera *Tenuitate*, tanquam furtim, & *insinuative*, absque *violentia*, irrorare, & *irrigare* in transitu. De his in *Operationibus* quarta, & septima, haud pauca descripsimus.

A *Ssimilatio* optime fit cessante omni *Motu locali.*

EXPLICATIO.

H *U*necanone in *Commentationibus ad Quaestiones octavam*, satis explicavimus.

CANON XXIII.

A *Limetatio* per *Exterius*, aut saltem non per *Stomachum*, *Longevitati* utilissima, si fieri possit.

EXPLICATIO.

V *Idem* omnia, quae per *Nutritionem* peraguntur, fieri per longas *Ambages*, quae vero per *Amplexus similia*, (aut si in *disfustibus*) non longam requirerent *Moram*. Itaque utilissima foret *Alimentatio* per *Exterius*, atque eo magis, quod deciduae sint *Facultates Concoctivae* sub *Senectute*. Quamobrem si possint esse *Nutritiones* aliae *Auxiliares*, per *Balneationes*, *Uctiones*, aut etiam per *Clysteria*, *Coniuncta* possint proficere, quae *Singula* minus valeant.

CANON XXIV.

V *Bi Concoctio* debilis est ad *Extrusionem* *Alimenti*, ibi *Exteriora* confortari debent ad *Erosationem* *Alimenti*.

EXPLICATIO.

N *On* est hoc, quod in isto *Canone* proponitur, eadem *Res* cum *Præcedente*; Aliud enim est, si *Alimentum Exterius* intrahatur, aliud, si *Alimentum Interius* extrahatur; At in hoc concurrunt, quod *De-*

bilitati *Concoctionum* Interiorum, alia Via subveniant.

C A N O N XXV.

OMnis subitã *Renovatio* Corporis fit, aut per *Spiritus*; aut per *Malaciffationes*.

E X P L I C A T I O.

Duo sunt in Corpore, *Spiritus* & *Partes*; Ad utrunque, longa via pervenitur per *Nutritionem*; At vix breves ad *Spiritus* per *Vapores* & *Affectus*; & ad *Partes*, per *Malaciffationes*. Illud autem paulo attentius notandum, quod nullo modo confundimus *Alimentationem* per *Exterius*, cum *Malaciffatione*; neque enim *Intentio* est *Malaciffationis*, ut nutriat *Partes*; sed tantum ut eas reddat magis idoneas ad nutriendum.

C A N O N XXVI.

Malaciffatio fit, per *Consubstantialia*, *Inprimentia*, & *Occludentia*.

E X P L I C A T I O.

Manifesta Ratio est; quod *Consubstantialia* proprie malaciffent; *Inprimentia* deducant; *Occludentia* retineant, & *Perpirationem*, quæ est *Motus Malaciffationi* oppositus, cohibeant. Itaque (ut in *Operatione Nona* descripsimus) *Malaciffatio* simul bene fieri non potest, sed per *Seriem*, & *Ordinem*. Primum excludendo *Liquorem*, per *Spiffamentas*; qui extranea & crassa *Infusio* non bene coagmentet *Corpus*; subtile debet esse, & ex *Vaporis* genere, quod inerat. Secundo *Intenerando*, per *Consensum Consubstantialium*; *Corpo-*

ra enim ad Tactum eorum, quæ valde consentiunt, se aperiant, & Poros laxant. Tertio, *Imprimentia Vehicula* sunt, & nonnihil *Consubstantialia* inculcânt; & *Mixtura* leniter *Astringentium*, *Perspirationem* interim paululum cohibet. At sequitur quarto loco *Magna illa Africtio & Clausura* per *Emplastrationem*; & postea gradatim per *Imunctionem*; donec *Malacum* vertatur in *Solidum*; ut suo loco diximus.

CANON XXVII.

Crebra *Renovatio Reparabilium*, irrigat etiam minus *Reparabilia*.

EXPLICATIO.

Diximus in *Aditu* ipso *Historia* hujus, eam esse *Viam Mortis*, quod magis *Reparabilia*, in consortio minus *Reparabilium* intereant; ut totis viribus, in *Reparatione* hujusmodi *Partium* minus *Reparabilium*, sit exudandum; Itaque admoniti *Aristotelis* *Observatione de Plantis*, quod scilicet, *Novitas morum Truncum ipsum in transitu reficiat*; similem *Rationem* fore arbitrati sumus, si sæpe reparentur *Carnes*, & *Sanguis* in *Corpore Humano*; ut inde ipsa *Ossa*, & *Membrana*, & reliqua, quæ *Natura* minus sunt *Reparabilia*, partim per *Transitum* alacrem *Succorum*, partim per *Vestitum* illum novum *Carnium* & *Sanguinis* *Recentiorum*, irrigentur, & renoventur.

Refrigeratio, quae non transit per *Stomachum*, utilis ad Longævitatē.

EXPLICATIO.

Ratio praesto est, quia cum *Refrigeratio* non *Temperata*, sed *Potens* (praesertim *Sanguinis*) ad vitam Longam sit praecipue necessaria; omnino hoc non fieri possit per *intus*, quantum opus est, absque *Destructione Stomachi & Viscerum*.

CANON XXIX.

Complicatio illa, quod tam *Consumptio*, quam *Reparatio*, sint *Caloris Opera*, maximum est *Obstaculum* ad Longævitatē.

EXPLICATIO.

Destruuntur fere omnia *Magna Opera à Naturis Complicatis*; cum quod alia *Ratione* juvet, alia noceat; Arque hic librato *Judicio*, & sagaci *Practica* opus est: Idcirco, quantum res permittit, & in praesentia occurrat, fecimus; Separando *Calores Benignos à Nocivis*; & ea, quae ad utrumque faciunt.

CANON XXX.

Curatio *Morborum* temporariis eget *Medicina*; at *Longa vita* vitæ expectanda est à *Dietis*.

EXPLICATIO.

Quae ex *Accidentibus* superveniunt, sublatis *Causis* desinunt; At *Cursus Natura* Continuus, instar *Fluvii* labentis, etiam continua indiget *Remigatione*, aut *Velificatione* in adversum: Itaque operandum est, regulariter per *Dietas*.

Diatas. *Diatas* autem genere duplices sunt; *Diatas Stata*, quæ certis temporibus; & *Diatas Familiaris*, quæ in victu quotidiano usurpari debet: Potentiores autem sunt, *Diatas Stata*, id est, Series Remediorum ad Tempus: Etenim quæ tanta Virtute pollent, ut naturam retrovertere valeant, fortiora sunt plerumque, & magis subito alterantia, quam quæ familiariter in Usum recipi tuto possint. Atque in Remediis nostris *Intentionabilibus*, tres tantum *Diatas Statas* reperias; *Diatam Opiatam*; *Diatam Malacissantem*; & *Diatam Emaciantem*, & Renovantem. At inter ea, quæ ad *Diatam Familiarem*, & *Victum quotidianum* præscripta à nobis sunt, efficacissima sunt hæc, quæ sequuntur; quæ etiam validitatem *Diatarum Statarum* fere æquant: *Nitrum*, & *Subordinata ad Nitrum*; *Regimen Affectuum*, & *Studiorum Genus*; *Refrigeria*, quæ non transeunt per *Stomachum*; *Potus Roscidantes*; *Perfussio Sanguinis cum Materia Firmiore*, ut *Margaritis*, *Lignis*, *unctiones* debite, ad cohibendum *Aërem*, & *Detentionem Spirituum*; *Calefactoria per Exterius*, tempore *Affimilationis* post *somnum*; *Cautio* de iis, quæ incendunt *Spiritum*, induuntque ei *Calorem acrem*, ut de *Vinis*, & *Aromatibus*; & *Usus Moderatus*, & *Tempestivus eorum*, quæ induunt *Spiritibus* *Calorem Robustum*, ut *Croci*, *Nasturtii*, *Allii*, *Enula*, *Opiatorum Compositorum*.

S *Piritus vivus Interitum* patitur immedia-
te, cum destituitur aut *Motu*; aut *Refrige-*
rio; aut *Alimento*.

EXPLICATIO.

Sunt hæc scilicet illa tria, quæ superius vo-
cavimus *Atriola Mortis*; Suntque *Passio-*
nes Spiritus propriæ, & immediatæ. Etenim
Organa omnia partium Principalium serviunt,
ut hæc tria *Officia* præstentur: Et rursus, O-
mnis *Destructio Organorum*, quæ est Lethife-
ra, eo rem deducit, ut unum, aut plura ex his
tribus deficient. Itaque alia omnia sunt di-
versæ viæ ad Mortem; sed in hæc desinunt.
Fabrica autem *Partium Organum Spiritus* est;
quemadmodum & ille, *Anima rationalis*; quæ
Incorporea est & Divina.

CANON XXXII.

F *Lamma* Substantia Momentanea est: *Aër*
Fixa: *Spiritus Vivi* in Animalibus, me-
dia est Ratio.

EXPLICATIO.

Res est hæc & altioris Indagationis, &
Longioris Explicationis, quam faciat
ad *Inquisitionem* præsentem. Sciendum interim
Flammam continenter generari, & extingui;
ut per *Successionem* tantum continuetur. *Aër*
autem Corpus fixum est, nec solvitur; licet
enim *Aër* ex Humido Aqueo Novum *Aërem*
gignat; tamen vetus *Aër* nihilominus manet;
unde fit *Super-oneratio* illa *Aëris*; de quo di-
ximus in *Titulo* de *Ventis*. At *Spiritus* utrius-
que

que Naturæ parriceps est, & *Flammæ*, & *Aëreæ*; quemadmodum & Fomites ejus, sunt *Oleum*, quod est Homogeneum *Flammæ*; & *Aër*, qui est Homogeneus *Aquæ*. *Spiritus* enim non nutritur ex *Oleoso* Simplici, neque ex *Aqueo* Simplici, sed ex utroque: atque licet nec *Aër* cum *Flammæ*, nec *Oleum* cum *Aquæ* bene componantur, tamen satis conveniunt in Misto. Etiam, *Spiritus* habet ex *Aëre* faciles suas & delicatas *Impressiones*, & *Receptiones*; A *Flammæ* autem, Nobiles suos, & Potentes *Motus*, & *Activitates*. Similiter etiam *Duratio* *Spiritus* Res composita est, nec tam momentanea, quam *Flammæ*, nec tamen tam fixa, quam *Aëris*; Atque eo magis non sequitur rationes *Flammæ*, quod *Flammæ* etiam ipsa extinguitur per Accidens; nempe à Contrariis, & Destruentibus circumfusis; quam causam & necessitatem non habet pariter *Spiritus*. Reparatur autem *Spiritus* ex *Sanguine* vivido, & Florido *Arteriarum* exilium, quæ insruantur in *Cerebrum*; Sed fit *Reparatio* ista suo modo, de quo nunc non est Sermo.

F I N I S.

I

IN-

I N D E X ALPHABETICUS,

Abſolutiſſimi libri, quæ materiam,
quæ verba abſolutiſſime
complectens.

A	
A Bramma piſcis.	42
A Abſtinentia.	126
<i>Abſumptio humani.</i> Vide <i>Deſiccatio.</i>	
<i>Abſynthii perov.</i>	137, 138
<i>Academicorum Philoſophia.</i>	83
<i>Acanthus cuſtomaria.</i>	20
<i>Accipiter.</i>	38
<i>Acido, patreſactionis genus.</i>	152
<i>Acida.</i>	135, 194
<i>Acriſ.</i>	106, 133, 194
<i>Actiões naturales.</i>	189
<i>Admiſſionis affectus.</i>	112
<i>Agyptiorum vitæ ſpacia.</i>	54
<i>Aequinoctialis linea conditio.</i>	73
<i>Aër. 23. ſpiritus conditiōnis. 101. formas ſpiri- tū. 201. globus conaturalium ſpiritus. 187</i>	
<i>Aër aquæ & ambiens corpora utrum magis no- ceat?</i>	41
<i>Aër nimis calidus, mors.</i>	167
<i>Aër craſſior flammâ & ſpiritu; tenuior aquâ.</i>	191
<i>Aër cum flammâ & ſpiritu comparatur.</i>	200
<i>Aër, flamma; diverſa, ut oleum, aqua.</i>	186
<i>Aër in nive & ſpumâ.</i>	184
<i>Aër pradatorius. 72, 73. excluſus. 117, 119, 193. ſubſtantia fixa.</i>	171
<i>Aëris bonitas. 142, 143. conſubſtantiale, a- queum.</i>	

I N D E X.

<i>queum.</i> 192. <i>mutatio quatenus utilis noxia- ve?</i> 124, 125. <i>salubritas; & ejus experimen- ta.</i> 74. <i>aequalitas, & mutatio.</i> 74, 75. <i>su- peroneratio; unde?</i> 200
<i>Ætas, quid?</i> 23. <i>longa ex antris & speluncis.</i> 118
<i>Ætate provectorum unius temporis catalogus.</i> 59, 60
<i>Ætates animalium an decursu sæculorum de- currentur?</i> 71, 72, 75
<i>Ætates hominis ante diluvium.</i> 50. <i>post.</i> 51. <i>tem- pore captivitatis Babylonica.</i> 53. <i>apud ethni- cos.</i> 54
<i>Æthiopia.</i> 74
<i>Affectibus multum dominatur os ventriculi.</i> 116
<i>Affectus animorum senilis & juvenilis.</i> 178
<i>Affectus nonnulli faciunt ad calorem robustum.</i> 107
<i>Affectuum via, brevis.</i> 193, 196
<i>Affectuum ratio.</i> 110, 112
<i>Africa.</i> 73
<i>Agelilai Spartani ætas.</i> 56
<i>Agitatio comminuit spiritus.</i> 190
<i>Alimentare, ad alimentum adhibere potentia.</i> 171
<i>Alimentatio.</i> 188. <i>non per stomachum sed per exterius, quamam?</i> 195. <i>per clysteria.</i> 50
<i>Alimentationis actiones.</i> 49. <i>Differentia & hi- storia.</i> 44, 47
<i>Alimenti absumptio, spiritus vitæ usus.</i> 170
<i>Alimenti quantitas, quoniam abicit tota? quom- modum non tota excernatur; neque omnia reliquenda convertatur in succos & substantiam corpo- ris.</i> 6

I N D E X.

<i>vic.</i>	170
<i>Alimenti renovatio, quotidiana. 169. tridua-</i>	
<i>na.</i>	170
<i>Alimenti tempus.</i>	171
<i>Alimentorum ratio. 130. via & transusus.</i>	48
<i>Aloë.</i>	139
<i>Alpes.</i>	73
<i>Alteratio spirituum.</i>	114
<i>Alternatio.</i>	191
<i>Alvus ventris.</i>	79
<i>Amatus discipulus; Ioannes Apostolus.</i>	62
<i>Ambragrisia, cordiale.</i>	85
<i>Ambra, opiati secundariis, 100. usus insignis. ib.</i>	
<i>Amor.</i>	112
<i>Anachoretarum vita.</i>	118, 119
<i>Anacreontis poeta atas.</i>	55
<i>Anastasi Dicori imperatoris atas.</i>	62
<i>Andromana, i. Spartana mulieres.</i>	76
<i>Anglica gens, vivax.</i>	70
<i>Anguilla piscis.</i>	42
<i>Anguillarum quare scissarium partes diutius</i>	
<i>moveantur?</i>	173, 184
<i>Angustiatio.</i>	32
<i>Anhelitus detentio. 79. tempus. 167. in anima-</i>	
<i>libus.</i>	168
<i>Anicii Iustiniani atas.</i>	62
<i>Animalium historia & atates.</i>	33
<i>Animalium & plantarum discrimen quoad a-</i>	
<i>limentationem & renovationem.</i>	21.
<i>Anima rationalis, unde & quæ subsistat? 169.</i>	
<i>Anima rationalis organum.</i>	200
<i>Animi periculi.</i>	176
	<i>Anser.</i>

I N D E X.

<i>Anser.</i>	39, 43
<i>Anthropophagi.</i>	47
<i>Antonius, coenobitarum primus.</i>	63
<i>Antonius Musa, medicus Augusti Caesaris.</i>	61
<i>Antrorum vita.</i>	118
<i>Apenninus.</i>	73
<i>Aperientia.</i>	126
<i>Apes per hyemem dormiunt.</i>	109
<i>Apollonius, 112. centenarius. 66. cum avo tri-</i> <i>ginta & centum annorum.</i>	ibid,
<i>Apoplecticis resuscitandis remedia.</i>	174
<i>Appius Cæcus.</i>	66, 67
<i>Appetitus acuitur per varietatem.</i>	190
<i>Appetitus novorum uti fruendus ?</i>	114
<i>Appetitus spiritus, & aëris.</i>	187
<i>Aqua. 17. ad potum.</i>	130, 152
<i>Aqua an aër corpora ambiens plus noceat.</i>	41
<i>Aqua tenuior pulvere, crassior aëre.</i>	191
<i>Aqua errhina odora.</i>	143
<i>Aqua ardentes & chymica proscripta.</i>	87
<i>Aqua desiccantes.</i>	24
<i>Aquarum stillaticiarum rectus usus.</i>	99
<i>Aquæ, aëri consubstantialia.</i>	192
<i>Aquila.</i>	38, 43
<i>Aquila & Priscilla, apostolorum coadjutorum,</i> <i>atas.</i>	63
<i>Aranæ in electro.</i>	180
<i>Arbores. 16, 19, 20. octingentenaria. 20. fer-</i> <i>acitas & productio atatis earum. 28. intene-</i> <i>ratio.</i>	ibid.
<i>Arcadium vita spatia.</i>	54, 65
<i>Arcadia.</i>	73, 74
<i>Arefa-</i>	

I N D E X.

<i>Arefactio.</i>	181.	Vide <i>Desiccatio.</i>	
<i>Argentum vivum.</i>	15.	an quorundam corporum monumentum, ut electrum formica, esse possit?	180
<i>Aristotelica Philosophia vapulat.</i>	83,	177	
<i>Aroma frigidum, nitrum.</i>			101
<i>Aromatum & nitri collatio.</i>			103
<i>Aromata acris & mordacia proscribuntur.</i>	87		
<i>Artaxerxis Persa aetas.</i>			55
<i>Artesi alieno viventis halitu seu spiritu fabula.</i>			89
<i>Arvum suo grano haud conferendum.</i>			47
<i>Asini aetas.</i>			35
<i>Asinius Pollio.</i>			69
<i>Aspersio levis.</i>			121, 126
<i>Assimulatio nutrimentorum.</i>	154,	155,	188:
<i>quando optima?</i>			195
<i>Astringentia.</i>	119.	qua & occludentia.	197
<i>Astrologorum Philosophia.</i>			82
<i>Athanasii aetas.</i>			64
<i>Athenienses mulieres.</i>			76
<i>Atletarum unctioes.</i>			148
<i>Atriola mortis.</i>			164, 171, 200
<i>Atrophia.</i>			171
<i>Attenuatio humoris.</i>			30
<i>Attractiva facultas.</i>			147
<i>Augustus, vitam fabulam esse voluit.</i>			59
<i>Augusti aetas.</i>			60, 61
<i>Aves, capitibus avulsis, cur subsultent?</i>	173,	184	
<i>Aves quam quadrupes plures longaeva.</i>			43
<i>Avium historia & generatio.</i>	37,	38,	43
			<i>Aures.</i>

I N D E X

<i>Aures.</i>	79
<i>Aurum.</i> 15. <i>nullo igne minuitur.</i>	12
<i>Aurum aperire absque corrosivis, vel saltem absque venenatis, cordiale hinc vultu.</i> 85	
<i>Auri & gemma fabella & medicina culpabiles.</i>	88, 150
<i>Auri extinctio in potum.</i>	156
<i>Auri usus qui improbatur.</i> 127, 128. <i>usque in cordialibus.</i>	144
B.	
B <i>Alana.</i>	41, 42
<i>Balnea.</i> 80, 119, 122, 126, 127, 131, 157, 160.	
<i>perpetua.</i> 90. <i>ex lacte.</i> 50. <i>in sanguine.</i> 158.	
<i>calida.</i> 175. <i>sicca supercalesfacta, mors.</i> 155	
<i>Balneationum alimentatio.</i>	195
<i>Balneatio pedum.</i>	145
<i>Balsamorum medicina culpabiles.</i>	88
<i>Barbarorum montium vita.</i>	119
<i>Barbarossa fomenta puerulis vivis.</i>	161
<i>Betel radix Orientis narcotica.</i>	97
<i>Bezoar cordialis.</i> 85. <i>usque.</i>	144
<i>Bibere calidum.</i>	136
<i>Bilis ratio ad longa vitatem.</i>	46
<i>Bonum è mala causis.</i>	96
<i>Bos sub eviscerationem magis.</i>	173
<i>Bovis Asae.</i>	36
<i>Bovum aratorum exhaustorum restitutio.</i>	162
<i>Branchia loco respirationis piscium.</i>	163
<i>Bresilia.</i>	74
<i>Bresilienses.</i>	120
<i>Britannia.</i>	74
<i>Britones cur Picti nominati &</i>	120
<i>Bre-</i>	

I. N. D. E. X.

<i>Brodium matutinum pro cerebro.</i>	146.
<i>Bruti soror, Lunia.</i>	59.
<i>Bulla fertur ad bullem aqua.</i>	187.
<i>Butyrum falsum. & vetus.</i>	120
C.	
C <i>Ad verum conservatio. 25. putrefactio. 33</i>	
<i>Cadaveri spiritus quidam insunt qui &</i> <i> vivo corpori.</i>	183
<i>Calida simplicia robusta. 106, 107. spiritus a s.</i> <i> 101, 102. condensant per fugam. 95. non se-</i> <i> dant spiritus.</i>	106
<i>Calida bibere.</i>	136, 150
<i>Calida natura noxia capiti. 145. ad plantas pra-</i> <i> cipitantur.</i>	145
<i>Caliditas vaporum mala.</i>	144
<i>Calor naturalis.</i>	6
<i>Calor ignis. 22. corporis. 147. spiritus. 106, 188.</i> <i> seu temperamenti. 188. ejus proprietates. 189</i>	189
<i>Calor spirituum excitator.</i>	182
<i>Calor febrilis, & prae-datorius.</i>	106
<i>Calor, magis actionum naturalium.</i>	185
<i>Calor omnis attenuat & humectat.</i>	118
<i>Calor in destillando subsidet.</i>	99
<i>Calor spiritui vitali quinam exitiosus?</i>	168
<i>Caloris intendendi praecipuum.</i>	155
<i>Caloris opera implicantis, consumptio & repa-</i> <i> ratio.</i>	198
<i>Caloris proprium opus.</i>	33
<i>Caloris & succi, in decursu aetatis, inclinatio;</i> <i> & ejus ordo.</i>	177
<i>Calvities.</i>	77
<i>Cameli aet.</i>	35
	<i>Camili.</i>

I N D E X

<i>Camillus.</i>	83
<i>Canales spirituum.</i>	184
<i>Canaria.</i>	73
<i>Cancrorum fluviatilium affinitas cum aliis.</i>	85
<i>Candelarum fibra.</i>	27
<i>Candidiores minus vivaces.</i>	77
<i>Canicies.</i>	77
<i>Canicula, fomenta viva senum.</i>	161
<i>Canis atas. 36. animal calidissimum.</i>	161
<i>Caphe, herba Turcica.</i>	97
<i>Caphura, vel camфора.</i>	102
<i>Capillitium candidius, in senectute nigrescere solitum.</i>	68
<i>Caput.</i>	79
<i>Capitis unctio.</i>	145
<i>Capiti nocent calida.</i>	145
<i>Capite moti, annoſi.</i>	70
<i>Capri atas.</i>	36
<i>Carbones incensis mortem quare afferant?</i>	20
<i>Carduelis.</i>	41
<i>Caries pinguium.</i>	31
<i>Carmosina indumenta. 124. sacculus pro stomacho.</i>	138
<i>Carneadis Cyrenai atas. 57. Philosophia. 82, 83</i>	
<i>Carnes. 130. uti in cibum? 151. ignem passa. 17.</i>	
<i>Carnium corporis ad longam vitam prasagia. 79.</i>	
<i>Carnium serpentum & cervorum medicina sarcastice culpantur.</i>	89
<i>Carpio piscis.</i>	42
<i>Casei contractio.</i>	32
<i>Casia.</i>	122, 124
<i>Cassii uxor, Iunia.</i>	59
<i>Cassio-</i>	

I N D E X.

<i>Cassiodorus.</i>	115
<i>Cataleptibus remedia.</i>	173, 174
<i>Catarriborum diata.</i>	29
<i>Cathari; haretici.</i>	163
<i>Cathartica. 123. qua ventriculum turbare non debent.</i>	164
<i>Causa boni mala.</i>	96
<i>Cella spirituum.</i>	184
<i>Celso qua diata praferatur?</i>	80. 81
<i>Census anni Dominici. 35. quam memorabilis?</i>	59
<i>Cepa ferenda ratio.</i>	48
<i>Cera.</i>	18
<i>Cerata indumenta.</i>	90
<i>Cerebrum, cathedra & universitatis spirituum.</i>	145
<i>Cerevisia.</i>	133, 134
<i>Cervina carnis medicina sarcastice culpatur. 89. ad potum veterandum usus.</i>	134
<i>Cervi cornu, & os de corde cervi, cordiale.</i>	85
<i>Cervorum atas.</i>	35
<i>Chalybeatus potus.</i>	140
<i>China ligni diata.</i>	163
<i>Chinenses.</i>	73
<i>Chorea centenariorum octo.</i>	70
<i>Cibus & potus ad pondus.</i>	70
<i>Cibi differentia quoad longevitatem.</i>	44
<i>Cibi & somni comparatio.</i>	109
<i>Ciborum ratio. 132. preparatio quanti momenti? 150. usus. 152. variatio, cum simplicitate. 150. distillatio, nuge.</i>	153
	Cica-

I N D E X.

<i>Cicada, senectutis figura.</i>	179
<i>Ciconia.</i>	39, 43
<i>Clysteres.</i>	123, 126
<i>Clysteriorum alimentatio.</i>	50, 195
<i>Clodia Osilii.</i>	67
<i>Cogere in centrum, condensare, fugare.</i>	95
<i>Cogitationes defixa.</i>	110
<i>Cohibitio spirituum.</i>	114
<i>Cohibitio respirationis, mors quare?</i>	167
<i>Colles medii.</i>	73
<i>Colliquatio, opus spirituum; liquefactio, calor.</i>	181
<i>Collum.</i>	79
<i>Columba.</i>	40
<i>Collumba scissa usque in morbis extremis.</i>	159
<i>Columnarium vita.</i>	118
<i>Complicatio.</i>	32
<i>Complicatio naturarum contrariarum in una causa.</i>	198
<i>Compressio spiritus vitalis nimis, mors.</i>	166
<i>Concharum affinitas cum aliis.</i>	85
<i>Concisio in frusta ferri & iudicii.</i>	156
<i>Concoctionis fontes.</i>	135
<i>Concoctionis debilis consilium.</i>	50, 195
<i>Condensare, fugare, in centrum cogere.</i>	95.
<i>praeipuum ad prolongandam vitam remedium spirituum condensatio.</i>	96.
<i>ejus diata opiata.</i>	98.
<i>per frigus.</i>	100.
<i>demulcendo.</i>	105.
<i>sedando. ibid. frigoris proprium.</i>	100
<i>Condensatio bonum è mala causa.</i>	96
<i>Confricatio partium corporis.</i>	148
<i>Confusio in partibus corporis.</i>	181, 191
<i>Con-</i>	

I N D E X.

<i>Congelatio seu congelatio liquorum, per ni- vem, glaciem & nitrum vel salem, de qua & in Argenide Barclaji.</i>	102
<i>Coniuncta proficiunt, qua singula minus va- lent.</i>	195
<i>Conservatio varia.</i>	26, 27
<i>Consilii opera qualia debeant esse?</i>	164
<i>Constantini Magni mater, Helena Britanna.</i>	62
<i>Consubstantialia humano corpori.</i>	158, 159
<i>Consubstantialium propria, malacissatio.</i>	196
<i>Consuetorum modicus usus esto.</i>	113, 114
<i>Consumptio. 198. quomodo fiat? 180. ejus origo. ibid. Vide Desiccatio.</i>	
<i>Contemplatio. 110. levis ut admiratio.</i>	112
<i>Contemplatores naturalium longevi solent esse.</i>	112
<i>Continuatio per successionem solam qua?</i>	200
<i>Continuitas & densitas.</i>	193
<i>Contractio partium. 31. per ignem.</i>	32
<i>Contusio capitis, mors.</i>	165
<i>Convalescere est juvenescere.</i>	87
<i>Convulsio, mortis praecursor.</i>	172
<i>Corallorum usus qui improbat.</i>	127
<i>Corcyrae vivaces.</i>	67
<i>Cor eviscerati in igne assultans.</i>	173
<i>Cordis motus tempus.</i>	171
<i>Cordis nocumenta, & iuvamina.</i>	141
<i>Cordialia medicamenta.</i>	84
<i>Cordialium diata.</i>	144
<i>Corium.</i>	17
<i>Cornix.</i>	39, 43
<i>Cornua.</i>	17.
	Cornari

I N D E X.

<i>Cornari Veneti diata.</i>	70, 80, 90, 108
<i>Corporis contenta duo.</i>	196
<i>Corporis partes cur non durent per longas periodos, quum possint?</i>	181
<i>Corporis humani scala.</i>	175
<i>Corporis succus. Vide Succus.</i>	
<i>Corpori omni spiritus inest.</i>	180
<i>Corpora mortua, viva, quatenus subsistere possunt.</i>	170
<i>Corporum vivorum fetus arctus, apoplecticia remedium.</i>	174
<i>Corrosio omnis suspecta.</i>	128
<i>Corrugatio.</i>	32
<i>Corticum quanta necessitas ad macerandum?</i>	48, 49
<i>Corvinus.</i>	83
<i>Cervus.</i>	39, 43
<i>Cotona.</i>	137
<i>Crapula mortem affert.</i>	166
<i>Crassiorum, molliorumque intenoratio.</i>	187, 188.
<i>Crassus orator muranam piscem extinctum deflens.</i>	42
<i>Croceata.</i>	121
<i>Crocus.</i>	121
<i>Croci, opiatii secundarii. 100. usum.</i>	101.
<i>Crocodili.</i>	42
<i>Crystalla.</i>	16
<i>Cuniculorum atas.</i>	37
<i>Cutis contractio.</i>	32
<i>Cutis durior molliorus.</i>	77
<i>Cygnus.</i>	89, 43
<i>Cyniras Cypriarum rex.</i>	65
	Damo-

D æmonum fabula.	70, 72
Dando Illyricus quingentenario.	65, 66
Daniel Stylita.	118
Debilitas concoctionis uti iuvanda in senibus?	50
Dæcurfus seculorum nihil ad distinctiorem breuitatem uisit.	71, 75
Deliquiis animi remedia.	173, 174
Delphini pifces.	40
Democriti Abderita atas. 56. Philosophia.	82.
	112
Demonax Philosophus.	68
Demulcere fpiritus.	109
Densatio proprium frigoris opus.	100
Densatio fpirituum.	189
Densitas & continuitas.	190
Dentes. 17, 79. eorum defectus iuuenilis.	153
Dentitio terna.	120
Daorum moneta Arabibus quid?	96
Deficcationis hiftoria. 22. actiones tres.	30
Deficcatio fimplex. 32. per accidens.	33
Deficcatio & putrefactio per eam partem po- tiffimum per quam alimentum.	27
Defiderium, quale cordiale?	145
Desmondia comitiffa.	120
Diata ordinatio accurata, ineptia.	90
Diata ratio ad longeuitatem.	80
Diata apud Celfum qua præferatur?	80, 81
Diata ftricta. 29. mēfurata. 70. tenuis. 107.	
opiata pro condensatione fpirituum & pro- longanda uita. 98, 99. cordialium.	144
Diata-	

I N D E X.

<i>Diatarum historia.</i>	198
<i>Dilatatio spiritus vitalis nimia, mors.</i>	166
<i>Dionysii Areopagita atas.</i>	63
<i>Dissolutionis causa. 16. origo. 180. initium, ubi binam?</i>	190
<i>Distillatio ciborum, nuga.</i>	152
<i>Dium. sub dio vivere.</i>	131, 148
<i>Diurnitas atatis ex antris & speluncis. unde speranda?</i>	118, 136
<i>Dormitor quinquaginta septem annorum. 55</i>	
<i>Dormiendo diutius duratur absque alimento.</i>	170
<i>Dormientia animalia per hyemem.</i>	109
<i>Ductus & linea spirituum.</i>	184
<i>Dulcium usus.</i>	133
<i>Dulcorati liquores.</i>	140
<i>Duratio corporum duplex.</i>	12
<i>Durabilia, duo.</i>	18, 129
<i>Durorum, molliumque inteneratia, ac deperdatio.</i>	187, 188
<i>Durities saccorum cum oleositate confertur.</i>	131

E.

E <i>Brietas extrema mortem affert.</i>	166
E <i>Ebur. 17. cordiale.</i>	85
<i>Ecstasis voluntaria.</i>	110
<i>Edacitas senum quorundam, unde?</i>	177
<i>Electrum, monumentum regium inferiorum.</i>	180
<i>Elementa aliis, auctori nostro heterogena.</i>	182
<i>Elephantis atas.</i>	34
<i>Emaciationum cura.</i>	50
<i>Emollientia.</i>	126
<i>Empla-</i>	

I N D E X.

<i>Emplastratio.</i>	197
<i>Epit̄ longavi.</i>	66
<i>Epimenidus atas, antrum & fabula.</i>	54, 90, 108, 109, 118
<i>Epula profusa.</i>	153
<i>Equi atas.</i>	35
<i>Eremita longavi fuerunt.</i>	7, 6, 130
<i>Errhinum odorum.</i>	143
<i>Erysipelatis cura.</i>	159
<i>Essai annoſi.</i>	66
<i>Ethnicorum numinum commemoratio fabulis patrocinator.</i>	54
<i>Evacuaciones magna mors.</i>	166, 170
<i>Eviscerandi supplicium.</i>	173
<i>Evisceratus post avulsum cor precum proferens verba.</i>	173
<i>Evolutio aquei.</i>	192
<i>Evolutio spiritus qualis a Etio?</i>	193
<i>Euphranor grammaticus.</i>	68
<i>Excrementa, animalium propria.</i>	49
<i>Exercitatio corporis.</i>	80, 123, 131, 147, 148, 174, 192
<i>Exercitatio alimentationem flagitat.</i>	169
<i>Expurgationis succi veteris diata.</i>	163
F.	
F <i>Abii Maximi atas.</i>	57
F <i>Fabrica partium organum spiritus.</i>	200
<i>Fœmina, cujus unica commemorata atas, Sa- ra.</i>	51
<i>Fœmina teneriores magis conferunt ad alendum foetum.</i>	76
<i>Fœm̄ta, Constantini M. matris, mors.</i>	167
	Februum

I N D E X.

<i>Februm causa.</i>	168
<i>Felini sanguinis usus.</i>	159
<i>Felium aetas & generatio.</i>	37
<i>Femora.</i>	79
<i>Ferculorum multitudo. 149. & Variatio. 149, 150</i>	
<i>Fernambuci adificatio.</i>	120
<i>Ferrum.</i>	16
<i>Ferularum inteneratio.</i>	28
<i>Ficini consilium.</i>	115
<i>Ficinus refellitur. 158. illustratur.</i>	161
<i>Flamma, aer, spiritus.</i>	200
<i>Flamma an aer accensus?</i>	186
<i>Flamma tenuior aere.</i>	191
<i>Flamma ex spiritu vini, omnium mollissima. 185</i>	
<i>Flamma, substantia momentanea, uti perpetuo generetur? 171. intra flammam durat. ibid.</i>	
<i>Flamma ad flammam fertur.</i>	187
<i>Flamma continenter generatur & extinguitur.</i>	200
<i>Flamma copia. 189, 190. regimen. 107, 108</i>	
<i>Flamma, & spiritus vivi differentia.</i>	165
<i>Flammarum genera. 94. Flammarum absumptionum gradus.</i>	27, 28
<i>Fluminum consideratio.</i>	142
<i>Fodienda terra cur vinum generosum infundendum?</i>	143
<i>Foliorum contractio.</i>	32
<i>Foliorum decidentium in sylvis tempore autumnali usus; & aliarum herbarum similiter.</i>	105
<i>Fomenta ex corporibus vivis.</i>	161
<i>Fomites spiritus.</i>	201
	Fer-

I N D E X.

<i>Fermica in electro.</i>	180
<i>Fossilia.</i>	16
<i>Fotus arctus corporum vivorum, apoplecticis remedium.</i>	174
<i>Franciscus Donatus.</i>	69
<i>Franciscus Molinus.</i>	69
<i>Frescura quid?</i>	104
<i>Fricationes. 123, 131, 147, 160, 190, 193. usus.</i>	175
<i>Frigiditas ad quid?</i>	119
<i>Frigiditatis & siccitatis, in decursu atatis, or- do.</i>	177
<i>Frigidiorum regionum conditio.</i>	72
<i>Frigida, non spirituosas.</i>	101
<i>Frigidorum usus, qualis?</i>	126
<i>Frigus. 23, 131. nimium uti calorem irretet?</i>	127
<i>Frigoris proprium, densatio.</i>	100
<i>Frons.</i>	77
<i>Fructuum conservatio.</i>	25, 26, 27
<i>Fructus ignem passis.</i>	17
<i>Fructus uti in cibum?</i>	151
<i>Frutices.</i>	19
<i>Fuci per hyemem dormiunt.</i>	109
<i>Fugare, in centrum cogere, condensare.</i>	95
<i>Fuga spirituum, mala.</i>	96
<i>Fuga vacui in caussis arefactionis.</i>	105
<i>Fuga. per fugam, id est per calorem, condensant opiata & calida.</i>	95
<i>Fumigatio matutina.</i>	99
<i>Fumus foci.</i>	23
<i>Fumus inflammabilis, sic flamma; non est flam- ma.</i>	184, 185
<i>Fumus, inter opiata.</i>	97, 99
	<i>Fum-</i>

I N D E X.

Functioes naturales. 148

G.

G <i>Aleria Capiola atas.</i>	58
<i>Gallinaceus.</i>	40
<i>Gallus Indicus aut Turcicus.</i>	40
<i>Gangrana , ex opio.</i>	96
<i>Gartius Aretinus , Petrarcha proavus.</i>	69
<i>Gaudia . III. ingentia & repentina , mors.</i>	166
<i>Gaudium foliatum , spes.</i>	112
<i>Gemma.</i>	16
<i>Gemma, cordiales.</i>	85
<i>Gemmarum medicina culpabiles.</i>	88, 127, 128
<i>Generare liberos , mediocritas in generatione quantum ad longevitatem ?</i>	76
<i>Generatio , vivificatio. 182. duplex.</i>	183
<i>Generatio continua.</i>	200
<i>Generatio rovi spiritus.</i>	187
<i>Gestatio , seu motus.</i>	45
<i>Gestatio uteri ad longevitatem quamnam precipua ?</i>	44
<i>Glastum.</i>	120
<i>Globulorum inferiorum inteneratio. 28. contra-ctio.</i>	32
<i>Gordiani senioris atas.</i>	61
<i>Gorgia Leontini atas.</i>	56, 113
<i>Grammaticorum philosophia.</i>	61
<i>Granaria.</i>	24, 25
<i>Granatorum vinum.</i>	139
<i>Grandescere sensim , aut velociter.</i>	78
<i>Grus.</i>	43
<i>Guajaci diata.</i>	162

I N D E X.

<i>Guilielmus Postellus, immerito vapulans.</i>	70
<i>Gummi. 18. quidnam?</i>	24, 49
<i>Gummi suaويا caput grauant.</i>	145

H.

H <i>Æmorrhoides copiosius effluentes, mors.</i>	170
<i>Hebrides.</i>	74
<i>Hedera centenaria.</i>	20
<i>Helena Britanna, Constantini Magni matris, atas.</i>	62
<i>Heracliti hydropici cura.</i>	158
<i>Herba, vel planta. 17, 18, 19. odorantes. 142, 143</i>	
<i>Herodici diata.</i>	90
<i>Heterogenea, qua alius elementa.</i>	182
<i>Hibernia.</i>	74
<i>Hiero Sicilia rex.</i>	67
<i>Hieronymus.</i>	64
<i>Hippocratis atas.</i>	68
<i>Hominis atates.</i>	34
<i>Homo amplissimam spirituum cellam habet omnium animalium.</i>	184
<i>Hominum & noctuarum comparatio.</i>	29
<i>Homogeneorum unio. Vide Vnio.</i>	
<i>Hora fortunata.</i>	89
<i>Humanum corpus considerandum ut inanimum; & cur?</i>	183
<i>Humani corporis scala.</i>	175
<i>Humeri.</i>	79
<i>Humida. super humida novi spiritus generatio.</i>	187
	Humi-

I N D E X.

<i>Humidum Corporis à quo depradetur ?</i>	181.
<i>de Succus.</i>	
<i>Humor radicalis.</i>	6, 7, 23. <i>aqueus & oleosus.</i> 25.
<i>Vide Succus.</i>	
<i>Hyberni.</i>	120. <i>in laneis agrotare malunt.</i> 124
<i>Hydromel.</i>	133
<i>Hydropis cura mirifica.</i>	158
<i>Hyemalis exercitatio.</i>	148
<i>Hyoſcyami genus, tobarco.</i>	98
<i>Hyſſopus quadragenaria.</i>	19

I.

I <i>Aponenſes.</i>	75
<i>Ibis avis.</i>	41, 43
<i>Iecoris ratio.</i>	139. <i>herba.</i> 139, 141
<i>Iejunia.</i>	138
<i>Iejunium triduanum.</i>	169
<i>Iejunus hauſtus vitandus.</i>	138
<i>Ientaculum.</i>	148
<i>Ignis.</i>	22
<i>Ignis proprium opus.</i>	33. <i>regimen.</i> 107, 108
<i>Ignem paſſa cur diutius durent ?</i>	17
<i>Imbibitiones.</i>	158
<i>Impinguatio ſoli unde ?</i>	103
<i>Imprimentiſa quanam dicantur ?</i>	196, 197
<i>Inaqualitas diſſolutionis mater.</i>	190
<i>Intenſiva non ſedant ſpiritus.</i>	106
<i>India.</i>	74
<i>Indigentia motus ſpiritalis.</i>	171
<i>Induratio.</i>	32, 131

K 3:

120

I N D E X.

<i>Indusium oleo cur liniendum?</i>	121, 122
<i>Inedia.</i>	169
<i>Infrigidationis moderatio.</i>	126, 127
<i>Infusiones.</i>	195
<i>Initus maris, magnes substantia feminina a-</i> <i>Etuata.</i>	185
<i>Inquisitionis vita & mortis ratio generalis.</i>	9.
<i>& articuli particulares.</i>	11
<i>Inquisitio aëris vitam abbreviat.</i>	113
<i>Insectorum partes moventur.</i>	173
<i>Insitio surculi vel virgulti in proprium truncum</i> <i>non valet.</i>	47, 48
<i>Insomnia.</i>	168, 169
<i>Insulanorum natura.</i>	73
<i>Integumenta animalium.</i>	45
<i>Intentiones prolonganda vitæ tres.</i>	14, 92
<i>Inteneratio. 28, 187, 188. per exterius. 156. car-</i> <i>nis exhausta. 162. crassorum.</i>	187
<i>Interitus rerum nullus.</i>	180
<i>Invidia.</i>	111
<i>Inunctio. 147, 160, 193, 197. Vide Unctio.</i>	
<i>Iohannes Scotus, scholasticus, sepultus pro mor-</i> <i>tuo.</i>	174
<i>Iohannes de Temporibus, trecentenarius.</i>	69, 110
<i>Iobi atas.</i>	52
<i>Ioviniani imp. mors.</i>	167
<i>Ira.</i>	111
<i>Irrigatio.</i>	28
<i>Irroratio corporis per cibos.</i>	132
<i>Isocratis atas.</i>	56, 113
<i>Iuga montium.</i>	73, 74 Iunia

I N D E X.

<i>Iunia C. Cassii uxoris aetas.</i>	59
<i>Inscula jecinoris.</i>	140
<i>Invalescere.</i>	193
<i>Invectutis & senectutis discrimina.</i>	176
<i>Invicem cum senectute seria collatio.</i>	178

L.

L <i>Achryma vegetabilium, quid?</i>	49
<i>Latitudo.</i>	181
<i>Lavor.</i>	24
<i>Lanae praefertuntur linteis.</i>	124
<i>Lapides.</i>	16, 18
<i>Lassitudo.</i>	110, 131
<i>Laticores.</i>	17
<i>Latinus rex, octingentenarius, cum filio sexcentenario.</i>	65
<i>Lavatio in frigidâ. 119. calidâ.</i>	122, 131
<i>Lentiginosi magis vivaces.</i>	77
<i>Leonum aetas.</i>	34
<i>Leporum aetas.</i>	37
<i>Lepra cura balneo sanguinis.</i>	158
<i>Leucophlegmatia diata.</i>	29
<i>Ligna.</i>	18
<i>Lignorum ad infusiones usus.</i>	118
<i>Ligni sancti, id est, guajaci, diata.</i>	162
<i>Linea spirituum.</i>	284
<i>Linteae putrefactio.</i>	33
<i>Linteae suspectae pra laneis.</i>	124
<i>Liquefactio, opus caloris, colligatio spirituum.</i>	182

I N D E X.

<i>Literata vita quid possit ad longevitatem?</i>	82
<i>Lithanthraces incensi quare mortem afferant?</i>	167
<i>Litorius Episcopus trecentenarius.</i>	66
<i>Livia Julia Augusti uxoris aetas.</i>	58
<i>Lixivium.</i>	123
<i>Loca excelsa, & depressa.</i>	73
<i>Longevitatis maximum obstaculum.</i>	198
<i>Longevitas etiam hereditaria.</i>	77
<i>Longevitas ex antris & speluncis. 118. ex uteri gestatione. 44. Vide Diuturnitas.</i>	
<i>Loquaces senescunt.</i>	113
<i>Lysa Evangelista aetas.</i>	62
<i>Luca aetas.</i>	58
<i>Lucius piscis.</i>	42
<i>Elybndrum gradus.</i>	27, 28
M.	
M <i>Acerationes.</i>	157
M <i>Macies.</i>	78
<i>Magnes actionum naturalium.</i>	185
<i>Mala boni causa.</i>	96
<i>Malacissatio corporis. 156. balneo.</i>	160
<i>Malacissationum. via, brevis, 196. ordo.</i>	ibid.
<i>Malacum in solidum.</i>	197
<i>Manichaeorum diata.</i>	133
<i>Manus deorum, Arabibus quid?</i>	96
	<i>Mara-</i>

I N D E X

<i>Marasmodorum cura.</i>	50
<i>Margaritarum affinitas cum aliis. 85. usus in cordialibus. 144. usus qui improbat.</i>	127, 128
<i>Masinissa Numidarum regis atas.</i>	57, 58
<i>Masticatio odora.</i>	100
<i>Maternus sanguis quantum ad longevitatem?</i>	76
<i>Matris substantia plus confert ad longevitatem quam patris.</i>	43, 44
<i>Matutinum brodium pro cerebro.</i>	146
<i>Matutinus haustus.</i>	138
<i>Mecanatis insomnia.</i>	169
<i>Medea consilium in restituendo Pelia.</i>	156
<i>Medicamenta multa, pauca cura.</i>	146
<i>Medicina hujus libri quales?</i>	91, 92
<i>Medicina ad longevitatem. 84. culpabiles, qua?</i>	88, 89
<i>Medicina sanitatis, interdum de summa vita detrahunt.</i>	91, 92
<i>Medicinarum chymicarum laudes quales?</i>	6
<i>Medici calida sorbentis dictum.</i>	136
<i>Medicorum Turba.</i>	6
<i>Medici Aristotelici vapulant.</i>	177
<i>Mediterraneorum natura.</i>	75
<i>Mel. 18, 120. quidpiam acutum habet.</i>	133
<i>Melancholici humores nonnunquam opiati; idco ad longevitatem.</i>	98
<i>Membrantarum contractio. 32. inteneratio.</i>	29

I N D E X

<i>Mensa varia.</i>	149
<i>Mente capti annos.</i>	70
<i>Merula.</i>	40
<i>Metallorum duratio. 15. malitia. 128. igne for- tiore minuuntur.</i>	22
<i>Metellus centenarius.</i>	66
<i>Metempsychosis ethnicorum, unde?</i>	169
<i>Metus. III. extremus mortem affert.</i>	166
<i>Militaris vita.</i>	83
<i>Milvi.</i>	38, 43
<i>Mima cujusdam atas.</i>	58
<i>Misericordia.</i>	112
<i>Mithridatium quare non acre? 107. opia- tum. 98. ejus usus.</i>	99
<i>Mitia animalia quare non longa? 46</i>	46
<i>Modus nunquam tentatus rei nunquam facta.</i>	91
<i>Moeror. III. extremus mortem affert.</i>	166
<i>Monachi sancti longevi fuerunt. 5, 6, 130</i>	5, 6, 130
<i>Monocerotis cornu, cordiale.</i>	85
<i>Montium ratio ad vitam qua? 73, 74, 112</i>	73, 74, 112
<i>Morbi, res etiam hereditaria. 77. artificiales. 87. desperatorum remedium.</i>	152
<i>Morbi emaciantes. uti vitam prolanguent? 29, 87</i>	87
<i>Morbi viscerum ministrantium non curati in principalia incurruunt.</i>	135
<i>Morbi Gallici diata.</i>	29, 163
<i>Mortis naturalis via. 8. atriola. 164, 171, 200. genera. 6, 14, 15, 164, 171, 172. praecursores. 172. consequentia.</i>	172, 173
<i>Mor-</i>	

I N D E X.

<i>Mortificationis remedia ad vivificationem.</i>	149
<i>Mortuorum reviviscentium historia.</i>	174
<i>Morum collatio.</i>	178
<i>Motus corporis.</i>	147
<i>Motus & gestatio animalium.</i>	45
<i>Motus animatorum & inanimatorum contrarius.</i>	157
<i>Motus assimilationis debet esse absque locali motu.</i>	155
<i>Motus inordinatus magis depradatur quam constans & aequalis.</i>	190
<i>Motus nimii. 110. medici.</i>	ibid.
<i>Motus & somni comparatio.</i>	148
<i>Motus cordis tempus.</i>	167, 171
<i>Motus spiritus vivi indigentia. 171. explicatio in ventriculis cerebri & nervis.</i>	171
<i>Mulieres.</i>	35
<i>Multa fercula multi morbi.</i>	146, 149
<i>Murana.</i>	42
<i>Muria piscium.</i>	151
<i>Musca in electro.</i>	180
<i>Musca dormiunt per hyemem.</i>	109
<i>Muscarum scissarum portiones cur distinet moveantur?</i>	184
<i>Musci depurgandi utilitas in arboribus.</i>	20
<i>Mysterium flammae & aërea natura.</i>	184, 185
<i>Myva, quid?</i>	157

I N D E X.

N.

N Arcotica, opiata. 98. narcotica.	165
Narcotica radix betel.	97
Nares.	79
Nasenum cura.	161
Natatio.	131
Nitrum. 101. vegetabile spiritus sum, & ta- men frigidum. 102. usus. 102, 103. spiritus terra.	102
Nitri subordinata. 104. usus.	ibid.
Nitri & aromatum collatio.	103
Nitri & opii collatio.	103, 104
Nitri colligendi ratio. 102, 103. ad potum u- sus.	130
Nivi aer inest.	184
Nobiles in Barbaria longavi ex umbra usu.	100
Nocturnum & hominum comparatio.	29
Novorum nullus debet esse usus ante appetitum vividum.	114
Nuclei in cibis.	133
Nuditas cutis.	119
Numa Romanorum regis atar.	54
Numerus successivum nihil ad diuturnitatem brevitatemve vita.	71, 75
Nutrices.	76
Nutrimenti gradus. 49. via & transitus.	48
Nutritionis via longa.	193, 196
Nu	

I N D E X.

Nutritio. Vide Alimentatio.

Nympharum fabula.

70, 71

O

O Bestias:	78
Obesitatis causa.	177
Obstinatorum partium, ac mollium, inteneratio.	187, 188
Occludentia quam dicantur?	196
Operarum inteneratio.	29
Oculi.	79
Odorum quoddam exbinum; & masticatio.	143
Odores ratione cordis.	142
Odorum conservatio lino lanæue.	124
Offa in vino.	137
Officia vita, ipsâ vitâ potiora.	99
Oleum. 17, 120, 121, 124, 138. fomes spiritus.	119
Olea chymica-proscribuntur.	87
Oleosa, durabilia.	186
Oleosa & pingua; 192. ne sollicitentur.	ibid.
Oleositas cum duritie confertur.	131
Opera consilii qualia debeant esse?	164
Operatio super spiritus duplex.	193, 196
Operationum spiritus & vaporis collatio.	117
Opinata. 95, 96. narcotica, stupefactiva. 98. quam? ibid. per fumos. 99. quasi opinata, seu secundaria, & subordinata. 100. etiam	

I N D E X.

<i>etiam ad sedandam; & quâ correctione?</i>	108,
	107
<i>Opiatum aliquid in vino.</i>	144
<i>Opium. 95, 96, 165. quibus corrigendum?</i>	96.
<i>Turcis uti usurpetur? 97. quid?</i>	98
<i>Opium per accidens frigidum.</i>	101
<i>Opis & nitri collatio.</i>	103, 104
<i>Orbilis grammatici aetatis</i>	57
<i>Orcades. 73, 74. incolae.</i>	130
<i>Orca, balena.</i>	42
<i>Organizatio.</i>	182
<i>Organorum destructio, mors.</i>	200
<i>Organum spiritus, fabrica partium; & ille organum animae rationalis.</i>	200
<i>Ossa.</i>	17
<i>Otium. 131. senibus captandum. 115. & quale?</i>	116
<i>Ovidius, poeta pater.</i>	69
<i>Ovium aetatis.</i>	36

P.

P <i>Abuli differentia qua longevitatem.</i>	44,
	47
<i>Pali hiantes.</i>	31
<i>Pallor.</i>	77
<i>Paludum tractus.</i>	74
<i>Palumbes.</i>	40, 43
<i>Pan, Arcadium numen, fabulis & vanitatis potissimum patrocians.</i>	54
<i>Pandora Indiani longaevis.</i>	68
<i>Panis. 130, 151. ciborum firmamentum.</i>	133
	Papa

I N D E X.

<i>Papa annosissimi quinque, & quinam?</i>	64
<i>Papaveris sylvestris usus. 97. succus, opium.</i>	98
<i>Papiliones per hyemem dormiunt.</i>	109
<i>Papyrus. 17. oleata.</i>	ibid.
<i>Papyri contractio. 32. putrefactio.</i>	33
<i>Parentum ratio ad vita diuturnitatem.</i>	75
<i>Parietes recenter dealbati quare mortem afferant?</i>	167
<i>Parmenides.</i>	112
<i>Partium corporis fabrica, organum spiritus.</i>	200
<i>Partus octimestres, hiemales.</i>	79, 80
<i>Passer.</i>	40
<i>Patres longævi fuerunt.</i>	56
<i>Pauli eremita ætas.</i>	63
<i>Pavo.</i>	40
<i>Pedere.</i>	123
<i>Pectus.</i>	79
<i>Pedes.</i>	79
<i>Pediculi fructuum.</i>	49
<i>Pediculorum obducendorum ratio in conserva- tione fructuum.</i>	27
<i>Pedum balneatio.</i>	145
<i>Pelia restitutio.</i>	156
<i>Pelicanus.</i>	43
<i>Pelles.</i>	17
<i>Penetrandi ratio.</i>	194
<i>Perca piscis.</i>	42
<i>Perdices.</i>	40
<i>Peregrinatores longævi.</i>	75
<i>Perfecta non retro aguntur.</i>	132
<i>Per-</i>	Per-

I N D E X.

<i>Perfectionis ratio ad longevitatem.</i>	45, 46
<i>Pergamena.</i>	17
<i>Peripateticorum Philosophia mala.</i>	83, 177
<i>Perpenna.</i>	67
<i>Perpotationes.</i>	153
<i>Perpirationes praestant sudoribus.</i>	123
<i>Peruvia indoles.</i>	73
<i>Petrarcha proavus.</i>	69
<i>Pharmacopaeus quidam ex usu ambra centum sexaginta vixisse annos perhibetur.</i>	100
<i>Phasiæ.</i>	40
<i>Philolai philosophia.</i>	82
<i>Phineas, filius Aaronis, & belli Benjamitici consiliarius.</i>	52
<i>Phlegma in ventriculos cerebri, mors.</i>	165
<i>Phoca & porci marini.</i>	42
<i>Phoenix.</i>	39
<i>Pictis Britonibus unde nomen?</i>	120
<i>Pigmenta.</i>	90, 120
<i>Pili in capite. 77. in reliquis.</i>	78
<i>Pilula stomachi.</i>	137
<i>Pindari poeta ætas.</i>	55
<i>Pinguedo radicalis. 132. quid?</i>	177
<i>Pinguescendi animalia ratio. 103. Vide Im- pinguatio.</i>	
<i>Pinguior habitus.</i>	78
<i>Pinguis. 128. durabilia.</i>	186
<i>Pinguis & oleosa. 192. ne sollicitentur.</i>	ibid.
<i>Pinguium ciborum ratio.</i>	132
<i>Piscatores perlarum ex usu possunt anhelitum respirare.</i>	167
<i>Pisces uti in cibum? 151. Pisces saliti.</i>	130
	<i>Piscium</i>

I N D E X.

<i>Piscium muria.</i> 151. <i>historia.</i>	41, 42
<i>Planetarum sigilla improbantur.</i>	89
<i>Planicies.</i>	75
<i>Planta. Vide Herba.</i>	
<i>Plantarum & animalium discrimen quoad ali-</i> <i>mentationem & renovationem.</i>	21
<i>Plato.</i> 112. <i>vapulat.</i>	76
<i>Platonis aetas.</i>	57
<i>Platonica philosophia ex optimis.</i>	82
<i>Polycarpi aetas.</i>	63
<i>Ponderis diminutio quid doceat?</i>	181
<i>Porci marini.</i>	42
<i>Porci Catonis aetas.</i>	58
<i>Positura corporis frequenter varianda cur?</i>	148
<i>Potus.</i> 130, 138, 152. <i>ciborum vehiculum.</i> 133. <i>vetusti utilitas.</i> 134. <i>agua.</i> 152. <i>absynthites.</i> 137, 138. <i>chalybeatus.</i> 140. <i>dulcoratus.</i> <i>ibid.</i> <i>calidus.</i>	136
<i>Potus variatio respectu cibi.</i>	150
<i>Preparatio ciborum quasi momenti?</i>	150
<i>Principum ecclesiae aetas.</i>	62
<i>Principum Romanorum, Graecorum, Franco-</i> <i>rum, Germanorum aetates.</i>	60
<i>Prolonganda vita. intentiones tres.</i>	14, 92
<i>Prolongare vitam, non unius medicamenti o-</i> <i>pus.</i>	91
<i>Prolongatio vita nonnunquam cum periculo</i> <i>valetudinis conjuncta.</i>	92
<i>Propago nihil ad vita diuturnitatem brevitatem</i> <i>temve facit.</i>	71, 75
<i>Protagora Abderita aetas.</i>	56, 113.
	Pro-

I N D E X.

<i>Proximitatis inter alimentum & alimentatum ratio.</i>	47, 48
<i>Psittacus.</i>	40, 43
<i>Pudor.</i>	112
<i>Puella viva fomenta apud Persas.</i>	161
<i>Pueruli viva fomenta Barbarossa.</i>	161
<i>Pulsus arteria.</i>	79
<i>Pulsus arteriarum tempus.</i>	167
<i>Pulsus lethalis, mortis praecursor.</i>	172
<i>Pulvis, aqua, aër, flamma, spiritus.</i>	191
<i>Pulvis pyrius, nautarum & militum opium.</i>	102
<i>Pulveres.</i>	24
<i>Purgantia.</i>	123, 126
<i>Purgationes quae ventriculum turbare non debent.</i>	89
<i>Purgationum utilitas.</i>	163
<i>Putatio arborum.</i>	28
<i>Putrefacta. in iis confusio qualis?</i>	182
<i>Putrefactio. 32, 182. est species motus assimilationis absque motu locali.</i>	155
<i>Putrefactio & desiccatio per eam partem potissimum per quam alimentum.</i>	27
<i>Pyrenaei.</i>	73
<i>Pythagorica philosophia ex optimis.</i>	82

Q.

Q <i>Quadrupedum historia & aetates.</i>	34
<i>Quadrupedes pauciores quam aves longava.</i>	43
<i>Quana</i>	

I N D E X.

Quantitas cibi & potus. 170. Vide *Alimentum.*

Quantitas substantia in ratione conservationis & longevitatis. 46

Quies ad actum assimilationis. 155

Quintarum essentialium animalium medicina culpabiles. 88, 89

R.

R *Adices in cibos.* 133

Radicum conditio. 49. *in arboribus motio, mala.* 28

Ramorum amputationis utilitas. 21, 22

Redintegrations vite frequentes. 114

Refrigerantia. 123, 126

Refrigeratio triplex. 101, 198

Refrigerium per somnum. 168

Refrigerii indigentia, mors. 167

Religiosa vita quid conferat ad longevitatem? 81

Renovatio. Vide *Reparatio.*

Reparabilia magis minusve. 197

Reparatio & renovatio. 197, 198

Reparatio spiritus. 201. *vita.* 7. *ejus periodi.* 8. *procedit per rerum appetitus.* 190. *subita.* 196

Reparationis succi veteris diata. 163

Respirationis cohibitio, mors quare? 167. *tempus.* *ibid.* *in animalibus.* 168

Rhetores qui longevi. 113

Rhetorum Philosophia. 83

Rha-

I N D E X.

<i>Rhabarbarum.</i>	139
<i>Rivulorum spirituum qui fons?</i>	184
<i>Romana mulieres.</i>	76
<i>Romanorum atates.</i>	54
<i>Ros radicalis.</i>	132
<i>Rosidatio & durities succorum.</i>	131
<i>Rosmarinus sexagenarius.</i>	19, 20
<i>Rubi atas incerta.</i>	20
<i>Rubigo metallorum.</i>	31
<i>Rubor nimius.</i>	77
<i>Rusi magis vivaces.</i>	77
<i>Ruga corporum.</i>	32
<i>Russia.</i>	73
<i>Rusticana vita.</i>	83

S.

S <i>Aba Stylita.</i>	118
<i>Saccharatus potus.</i>	133
<i>Sacculus stomachi.</i>	138
<i>Saculorum decursu an animalium decurteretur atas?</i>	71, 73
<i>Sal. 24. nigrum. 121. communis ad congelandum. 102. per se sumptus, vel incorporatus.</i>	151
<i>Salsa.</i>	133
<i>Salmones pisces.</i>	42
<i>Saltatio octo centenariorum.</i>	70
<i>Sambucus.</i>	16
<i>Sanguis tepidus, corpori humano consubstantialis.</i>	158
<i>Sani-</i>	Sani-

I N D E X.

<i>Sanguis, quid?</i> 125. <i>Per sanguinem herba & alia operantur in spiritus per circuitum.</i>	105
<i>Sanguis in ventriculos cerebri, mors.</i>	165
<i>Sanguis venarum, arteriarum.</i>	170
<i>Sanguinis quantus usus in nutritione sui corporis?</i>	49
<i>Sanguinis missio.</i> 87. <i>copiosa profusio, mors.</i> 170. <i>sistendi extraordinarium medium.</i>	159
<i>Sara, unica femina, atas commemorata.</i>	51
<i>Sarsa perilla diata.</i>	162
<i>Sassafras ligni diata.</i>	163
<i>Scala humani corporis.</i>	175
<i>Scholasticorum philosophia mala.</i>	83
<i>Sedare spiritus.</i>	105
<i>Semina in cibum.</i>	133
<i>Seminum discrimina.</i>	49
<i>Seneca.</i>	69, 113
<i>Senectutis diata.</i>	109
<i>Senectus, cicada comparatione illustrata.</i>	179
<i>Senile iudicium, garrulitas, & ostentatio.</i>	113, 179
<i>Senes recordatione se oblectent.</i> 115. <i>in iis vitiorum animi & corporis petulans comparatio eiusdem Galli.</i> 178. <i>& autoris seria cum iuventute collatio.</i>	ibid.
<i>Senum fomenta canicula.</i>	161
<i>Senis cuiusdam diata, edere & bibere priusquam esuriret & sitiret.</i>	81
<i>Senectutis & iuventutis discrimina.</i>	176
<i>Sensuum ratio qua ad longevitatem.</i>	79
<i>Sepulorum reviviscentium historia.</i>	174
<i>Seres Indiani.</i>	68
<i>Series</i>	

I N D E X.

<i>Series successioinum nihil ad diuturnitatem brevitatemve visa.</i>	71, 75
<i>Serpentina carnis medicina sarcastice culpatur.</i>	89, 173, 184
<i>Serpentis scissi partes cur moveantur?</i>	173, 184
<i>Siccatio lenis.</i>	192
<i>Siccitatis & frigiditatis in aetate ordo.</i>	177
<i>Sigilla planetarum rejiciuntur.</i>	89
<i>Singultus lethalis, convulsionis species.</i>	172
<i>Simplicia cordialia. 86. Simplicia stomachi.</i>	137
<i>Sitis.</i>	138
<i>Societas qua dulcis senibus.</i>	115
<i>Solidum ex malaco.</i>	197
<i>Selonis aetas.</i>	55
<i>Solutio continuitatis.</i>	191
<i>Somnus. 80, 109. refrigerium spirituum. 168. ordinarius, qualis? 169. quid? 170. alimen- tationi prodest.</i>	ibid.
<i>Somnus ad actum assimilationis.</i>	155
<i>Somni tempus.</i>	171
<i>Somni & cibi comparatio.</i>	109
<i>Sophoclis poeta aetas.</i>	55
<i>Sporifera.</i>	95
<i>Sorices per hyemem dormiunt.</i>	109
<i>Spartana mulieres quando nupserint?</i>	76
<i>Speluncarum vita.</i>	90, 118
<i>Spes.</i>	112
<i>Spiritum corroborantia contra quemvis morbum faciunt.</i>	97
	Spiri-

I N D E X.

- Spiritus predatorius, innatus, & vitalis.* 8, 9, 18, 23, 30, 33, 45, 72, 73, 117, 181. Vide *Calor.*
- Spiritus, aër, flamma.* 200
- Spiritus omni corpori inest.* 180. *ejus origo.* *ibid.*
quid? ubi Aristotelica nuga & habitualitas
notantur. 181
- Spiritus vivus quei subsistat?* 169. *an perpetuo*
generetur? 171
- Spiritus spiritum gignit, aut crassiora intene-*
rat. 187
- Spiritus tenuior aère.* 191. *quamdiu non tumultu-*
tuetur? 192
- Spiritus vitalis, magnes actionum.* 185
- Spiritus comminutus.* 190
- Spiritus in vitis quei detineatur?* 191
- Spiritus vitalis exitum è corpore suo exhorret.*
186
- Spiritus nitri qualis?* 103
- Spiritus vitalis in piscibus conclusus.* 41
- Spiritus terra, nitrum.* 102
- Spiritus qua prada?* 186, 187
- Spiritus vivi, & flamma differentia.* 165
- Spiritus vivi collatio cum flamma & aère.* 171,
200. *indigentia quanam & quot?* 171
- Spiritus exitus seu evolutio.* 31. *qualis actio?*
187
- Spiritus emissi, detentive, operationes & pro-*
cessus. 118, 121, 181
- Spiritus calor.* 188. *seu temperamentum.* *i-*
bid.
- Spi-

I N D E X.

Spiritus fomites & nutrimenta. 201. organum quodnam, & ille quodnam?	200
Spiritus depradatorii verum temperamentum.	94, 95
Spiritus reparatio. 201. Spiritus termini & carceres.	191
Spiritus naturalis animalium & vegetabilium turba inter falsos philosophos.	169
Spiritus mortualis desideria duo.	186
Spiritus in corpore fabri & opifices. 93. quando alterandi, nec ne? & quomodo? 114. partes rei continent & frenant.	182
Spiritus mortuales aëri consubstantiales; vitales, flamma.	185
Spirituum natura, rota suprema in humano corpore.	193
Spirituum vitaliam incensio, flamma & aërea natura mysterium.	185
Spirituum operatio, qualis?	117
Spirituum solutio. 113. per qua fiat?	ibid.
Spirituum cohibitio & alteratio. 114. condensatio. 95, 189. motus inaequalis & aequalis. 190. copia. 189. uti corrigenda? 107. sedes, & ratio ad longevitatem. 45. cella, canales, ductus, linea. 184. motus uti frenandi? 108. oblectamenta. 113. genera. 183. discrimina.	183, 184
Spirituosa, calida.	101
Spissamenta unctuososa.	120
Spuma aër inest.	184
Statilia famina annosa.	67
	Statu-

I N D E X.

<i>Statura corporum an successione propaginis de-</i> <i>fluat?</i>	72
<i>Statura gigantum quare major?</i>	118
<i>Statura consideratio quoad longevitatem.</i>	78
<i>Stercoratio. 28. omnis nitrosa.</i>	103
<i>Stoicorum philosophia.</i>	82
<i>Stomachus, paterfamilias. 136. ejus simplicia.</i> <i>137. pilula. ibid. potus. 137, 138. unguen-</i> <i>tum. 138. sacculus. ibid. fomentum vi-</i> <i>vum.</i>	161
<i>Strangulatio.</i>	167
<i>Struthiones.</i>	41
<i>Stultitia qua prodest.</i>	114
<i>Stupefactiva, narcotica, opiata.</i>	98
<i>Stylitarum, seu Columnarium vita.</i>	118
<i>Stypica.</i>	123
<i>Subnigri magis vivaces.</i>	77
<i>Successionum series an quidquam ad diuturni-</i> <i>tatem vita brevitatemve conferat?</i>	72, 75
<i>Succi animalium, oleum & aquam habent.</i>	184
<i>Succi & caloris, in decursu aetatis, inclinatio;</i> <i>& ejus ordo.</i>	277
<i>Succus corporis. 129, 130, 132. à quo deprado-</i> <i>tur? 181. Vide Humor.</i>	
<i>Succus subdurus & roscidus.</i>	194, 201
<i>Succus urae, an aqua?</i>	181
<i>Sudores. 123, 131. improbantur.</i>	163, 193
<i>Suffitus desiccantes. 23. odori. 143. pro cere-</i> <i>bro.</i>	145
<i>Suffocatio.</i>	167
L	<i>Suffu-</i>

I N D E X.

<i>Suffragatio matutina.</i>	99
<i>Suilla carnis in potu veterando usus.</i>	134
<i>Suium atas.</i>	36, 37
<i>Superoneratio aëris, unde?</i>	200
<i>Superpellicia.</i>	90
<i>Sura.</i>	79
<i>Suspendii ultronei curiositatis ergo historia.</i>	175
<i>Suspensi restituendi tempus & ratio.</i>	175
<i>Symeonis Cleopha atas.</i>	62
<i>Simeon Stylita anachoreta Columnaris.</i>	82,
	118

T.

T <i>Angibili omni spiritus inest.</i>	180
<i>Taprobana indoles.</i>	73, 74
<i>Temperamenti calor, seu spiritus.</i>	188
<i>Tempora, quibus incolae regionum diutius bre- viusve vivunt.</i>	71
<i>Tempus, Imoli fastigium.</i>	66
<i>Tenacitas in fusilibus, retentrix spirituum.</i>	182
<i>Tenuia in partibus suis cuius usus?</i>	134. mo-
<i>bilis.</i>	187
<i>Tercera.</i>	73
<i>Terentia Ciceronis atas.</i>	58
<i>Terra fodienda, cui generosum infundendum vinum?</i>	143
<i>Terra recentis odor & usus.</i>	104, 105
<i>Terra spiritus, nitrum.</i>	102
<i>Terra</i>	

I N D E X.

<i>Terra alta.</i>	73
<i>Thebana mulieres.</i>	76
<i>Thebis nunquam ciconia visa.</i>	39
<i>Theodora imperatricis atas.</i>	62
<i>Theophrasti Erefsi atas.</i>	57
<i>Theriaca, opiatum. 98. ejus usus. 99. quare non acris?</i>	207
<i>Thomas Contarenus.</i>	69
<i>Tiberii atas. 60, 61. mater, Livia, Augusti uxor.</i>	58
<i>Tithonus in cicadam; de senectute.</i>	179
<i>Tinca piscis.</i>	42
<i>Imoli montis incola amosus.</i>	66
<i>Tobacco seu pari usus. 98, 99. hyoscyami genus. 98. opiatum.</i>	ibid.
<i>Trabes hiantes.</i>	91, 32
<i>Transmigratio uti intelligenda?</i>	180
<i>Tristitia.</i>	112
<i>Truta pisces.</i>	44
<i>Tuberes vegetabilium, quid?</i>	49
<i>Tuguriolorum incola longavi.</i>	75
<i>Turcis qualis opii usus? 97. ☉ herba ca-pha.</i>	ibid.
<i>Turtures.</i>	40

V.

V <i>Acutum in nullo cavo.</i>	180, 181.
<i>Vacui fuga. Vide Fuga.</i>	
<i>Valeriani imperatoris atas.</i>	61
<i>Valerii Corvini atas.</i>	54
L 2	Valles.

I N D E X

<i>Kalles.</i>	73
<i>Vaporum operatio in condensandis & refrige-</i> <i>randis spiritibus.</i>	101
<i>Vapor in distillando sine calore surgit.</i>	99
<i>Vapor venenatus, mortem affert.</i>	166
<i>Vapores immediate operantur in spiritibus.</i>	105
<i>Vapores odori.</i>	144
<i>Vaporum operatio, qualis? 117. noxa in affe-</i> <i>ctibus. 116. vaporum in spiritibus vis. 95. via,</i> <i>brevis.</i>	193, 196
<i>Variatio ciborum. 149, 150. positura corporis.</i>	148
<i>Varietas medicamentorum ignorantia filia.</i>	146
<i>Varietas, alternatio potius, quam confusio.</i>	191
<i>Vegetabilia cordialia.</i>	86
<i>Vebicula, que alias imprudentia.</i>	197
<i>Venenum uti mortem afferat?</i>	166
<i>Veneris excitatio per opium. 97. ad quid?</i>	107.
<i>usus, & abstinentia.</i>	80, 108.
<i>Venetiani complures longatvi.</i>	69
<i>Venter.</i>	79
<i>Venti Martii.</i>	23
<i>Ventositas in nitro.</i>	102
<i>Ventriculi os claudentia.</i>	109, 110
<i>Ventriculi oris cura.</i>	116
<i>Verecundi vivaces.</i>	112
<i>Vesicæ.</i>	120
<i>Vesicæ inteneratio. 29. usua.</i>	127
<i>Vespassiani consuetudo.</i>	115
<i>Vespertilioes dormiunt per hyemem.</i>	109
<i>Vestes</i>	

I N D E X.

<i>Vestes nimia.</i>	131
<i>Vestium mundarum & sordidarum usus.</i>	121.
<i>perunctarum.</i>	124
<i>Vetusti potus incommoda; & remedium egregium.</i>	134
<i>Vexatio corporis externa salubris.</i>	148
<i>Via longa, brevis.</i>	193, 196
<i>Vitæ ratio ad longævitasem.</i>	80
<i>Vitæ ordinatio accurata, ineptia.</i>	90
<i>Vigilia.</i>	80
<i>Vimineti inteneratio.</i>	28
<i>Vini fortis spiritus efficacia.</i>	24
<i>Vini potus.</i>	133, 136, 139
<i>Vini qualitas opiata.</i>	144
<i>Viua.</i>	40
<i>Vocatio. 121, 122, 126, 127, 157, 163. capitis.</i>	145
<i>Vocationum alimentatio.</i>	195
<i>Vouendo corpus quendam trecentos annos vixisse, an verum?</i>	89
<i>Vulgata. 80. stomachi.</i>	138
<i>Virgarum inteneratio.</i>	28
<i>Virgilius notatus.</i>	72
<i>Virginienses.</i>	120
<i>Virgultorum conditio.</i>	49
<i>Viriditatis conservatio.</i>	193
<i>Viscera principalia, concoctionis fontes.</i>	135.
<i>ministrantia.</i>	ibid.
<i>Vita. Vide Ætas.</i>	
<i>Vita mortalium brevis, quid?</i>	5
<i>Vitam, fabulam pronunciauit Augustus.</i>	19

I N D E X.

<i>Vita lucrum, leve. 5. opus charitatis, & benedictio. 5, 6. ei minus detractum post Servatoris avum quam aliis benedictionibus. 6. reparatio. 6, 7. periodi.</i>	8.
<i>Vita redintegrationes frequentes.</i>	114
<i>Vitis sexagenaria.</i>	19
<i>Vitrum.</i>	17
<i>Vivificatio, generatio.</i>	182
<i>Vnio corporis. 24. homogeneorum, in causis a-refactionis.</i>	155
<i>Volatile crassiorum, prada spirituum. 187. metallorum, ab igne perit.</i>	22
<i>Volucris cali, quis?</i>	63
<i>Voluntaria actiones esse debent.</i>	116
<i>Vrinatores usum habent retinendi anhelitus.</i>	167
<i>Vrsi aetas.</i>	34, 35
<i>Vrticatio.</i>	148
<i>Vteri gestatio quoad longevitatem.</i>	44
<i>Vva succus, an aqua?</i>	181
<i>Vvarum conservatio.</i>	26, 27
<i>Vulpis aetas.</i>	35
<i>Vultures.</i>	38, 43

X.

X <i>Enophanis Colophonii aetas. 55. philosophia.</i>	82
<i>Xenophilus Pythagoricus.</i>	67
<i>Xenophon.</i>	83

Zeno-

I N D E X.

Z.

Z *Enonis Cittiçi atlas.*

56, 57

F I N I S.

**Bayerische
Staatsbibliothek
München**

